

135

Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998

Koen Devos
Tom Ysebaert
Eckhart Kuijken

Instituut voor Natuurbehoud

Wijze van citeren :

Devos K., Ysebaert t., Kuijken E., 2001. Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998. Rapport Instituut voor Natuurbehoud 2001.10. Brussel

VLIZ (vzw)
VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE
FLANDERS MARINE INSTITUTE
Oostende - Belgium

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Colofon

Auteurs:

Koen Devos, Tom Ysebaert, Eckhart Kuijken
Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25
1070 Brussel
info@instnat.be

Voorpagina:

foto (kleine rietgans) : Yves Adams

Verantwoordelijke uitgever:

Eckhart Kuijken
Algemeen directeur van het Instituut voor Natuurbehoud

Opmaak en druk:

Koen Devos, Helen Blow
Drukkerij van de Vlaamse Gemeenschap, departement LIN

D/2002/3241/014

ISBN 90-403-0143-3

NUGI 823

Kostprijs : 8 EUR (plus 5 EUR verzendingskosten voor 1 tot 5 exemplaren)

Hoe bestellen?

Dit rapport wordt gratis verstrekt aan alle medewerkers van het project 'Watervogeltellingen Vlaanderen'. Extra exemplaren kunnen bekomen worden door een storting te doen op rekening 091-2226013-86 op naam van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuurbehoud met vermelding van 'Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998, R/2001.10'. Gelieve tegelijkertijd een briefje of mail te sturen t.a.v. Helen Blow, Instituut voor Natuurbehoud, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel (helen.blow@instnat.be). Na ontvangst van uw betaling sturen wij u het rapport op, tesamen met een factuur waarop de vermelding 'betaald' staat.

© 2001, Instituut voor Natuurbehoud, Brussel

gedrukt op gerecycleerd, chloorvrij papier.

Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel
e-mail : info@instnat.be
website: www.instnat.be
tel : 02-558 18 11
fax : 02-558 18 05

25694

Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998

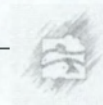
**Waterbirds in Flanders (Belgium)
during the winter 1997/1998**

Koen Devos, Tom Ysebaert & Eckhart Kuijken

Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25
1070 Brussel

Rapport Instituut voor Natuurbehoud 2001.10

December 2001

Inhoudsopgave

Samenvatting

Summary

Dankwoord

Inleiding	1
Materiaal & methode	2
Opzet van het onderzoek	2
Organisatie van het project	2
Telareaal	3
Getelde soorten	4
Teldata 1997/98.....	4
Volledigheid van de tellingen	4
Verwerking en rapportage van de gegevens	10
Verklaringen bij de tekst, figuren en tabellen	11
Weersomstandigheden	12
Resultaten	15
Totale aantallen	15
Aantallen in maandelijks getelde gebieden	19
Soortbespreking	21
Discussie	67
Aantallen in Wallonië en België	67
Situering van Vlaamse/Belgische aantallen in internationale context	69
Overzicht internationaal belangrijke watervogelgebieden in 1997/98	70
Referenties	73

Appendix

1. *Adressenlijst regionale coördinatoren 1997/98*
2. *Medewerkerslijst 1997/98*
3. *Tabellen met soorttotalen per regio*

SAMENVATTING

Dit rapport bespreekt de resultaten van gecoördineerde watervogeltellingen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98. Het Instituut voor Natuurbehoud organiseerde gewoontegetrouw zes midmaandelijks tellingen van oktober tot en met maart. De teldata waren 18/19 oktober, 15/16 november, 13/14 december, 17/18 januari, 14/15 februari en 14/15 maart. De soorten die geteld werden zijn duikers, futen, aalscholvers, reigers, zwanen, ganzen, eenden en Meerkoet. Tellingen van zee-eenden en andere watervogelsoorten op de Noordzee worden grotendeels buiten beschouwing gelaten.

Voor de organisatie van de watervogeltellingen wordt gewerkt via een regionale structuur. Vlaanderen werd ingedeeld in 23 regio's (Figuur 1) waar telkens een regionale coördinator verantwoordelijk is voor de organisatie van het project. Voor het veldwerk werd hoofdzakelijk beroep gedaan op amateur-veldornithologen die op vrijwillige basis meewerken. Op de Zeeschelde werden boottellingen uitgevoerd door het Instituut voor Natuurbehoud.

De volledigheid van de tellingen was over het algemeen zeer goed. Het aantal getelde gebieden lag tussen 456 en 487 (Tabel 1, Figuur 2). Daarvan werden 356 gebieden elke maand geteld. Regio's waarvan weinig of geen gegevens werden ontvangen, herbergen doorgaans geen grote aantallen watervogels.

Na twee opeenvolgende strenge winters kregen we in het winterhalfjaar 1997/98 over het algemeen zeer zachte weersomstandigheden (Figuur 3). De enige vorstperiode van betekenis deed zich voor in de laatste decade van januari en de eerste dagen van februari, maar was in niets te vergelijken met de winterse omstandigheden die in de vorige jaren werden vastgesteld. In de meeste maanden van het winterhalfjaar werden normale waarden van temperatuur en neerslag genoteerd. Februari en maart waren echter beide abnormaal zacht, maar kenden een groot verschil in neerslaghoeveelheden (Figuur 4). Na de uitzonderlijk droge februari maand volgde een kletsnatte en winderige eerste decade van maart.

In Tabellen 2 en 3 wordt een overzicht gegeven van de maandelijks totalen per soort. Voor de gegevens per regio verwijzen we naar Appendix 3. Het totale aantal watervogels (inclusief ganzen en exoten) bereikte midden december een maximum van 220.417 ex., aanzienlijk minder dan in de vorige strenge winter (Figuur 7). Er werden gegevens ontvangen van 62 verschillende soorten waarvan 15 niet-inheemse. De numeriek talrijkste soorten waren opnieuw Smient en Wilde Eend (Figuur 5).

Doordat niet elke maand exact hetzelfde aantal gebieden werd geteld, geven de maandelijks totalen niet altijd een juist beeld van de maandelijks aantalsfluctuaties. Daarom berekenden we voor elke soort ook de aantallen die voorkwamen in uitsluitend die gebieden die elke maand geteld werden (Tabel 4, Figuur 8).

In de soortbespreking wordt bij de belangrijkste soorten uitgebreid ingegaan op het seizoenale aantalspatroon voor Vlaanderen waarbij een korte vergelijking wordt gemaakt met vorige winters. Ook de verspreiding wordt behandeld waarbij telkens in tabelvorm een overzicht wordt gegeven de maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Daar waar vorige winter de strenge weersomstandigheden bij veel soorten een bepalende rol speelden in de waargenomen aantallen in Vlaanderen, was dit in 1997/98 niet het geval. Er waren dan ook weinig uitschieters te noteren, zowel in positieve als in negatieve zin. De Dod-aars kende een opvallende oktoberpiek (505 ex.), gevolgd door een duidelijke terugval in de daaropvolgende maanden. De aantallen van de Fuut situeerden zich van november tot februari

op een opvallend stabiel niveau van bijna 2300 tot 2350 ex.. Met maxima van resp. 15 en 40 ex. deden zowel Roodhalsfuut als Geoorde Fuut het merklijk beter dan in vorige jaren. In oktober werden bijna 2800 Aalscholvers geteld, daarna volgde een geleidelijke afname. Ook de Blauwe Reiger liet een traditionele oktoberpiek noteren (802 ex.) maar ook in de winterperiode haalden de aantallen een hoog niveau (650-750 ex.). In de meeste maanden werden tussen 400 en 430 Knobbelzwanen geteld in Vlaanderen, terwijl het grootste aantal Kleine Zwanen bleef steken op 155 ex. in december. Wilde Zwanen werden er in deze zachte winter nauwelijks waargenomen. Hetzelfde geldt voor de Toendrarietgans die alleen in december in vermeldenswaardige aantallen voorkwam (551 ex.). De Kleine Rietgans liet met 27.133 ex. in december een nieuw aantalsrecord voor Vlaanderen optekenen. Hiermee was deze soort talrijker dan de Kolgans die een maximum haalde van 23.658 vogels in januari. Het aantal getelde Grauwe Ganzen bereikte in november een vroege piek van ruim 7000 ex., in januari was dat aantal al gehalveerd. Verspreid over Vlaanderen werden kleine groepen Brandganzen aangetroffen (max. 131 in december), in bijna alle gevallen ging het om verwilderde vogels. In de eerste helft van het winterhalfjaar werden tussen 2000 en 3000 Bergeenden geteld. Het wintermaximum viel in februari (5384 ex.). Het aantal overwinterende Smienten kende een sterke terugval ten opzichte van de voorbije strenge winters (max. 44.672 ex. in januari). Aan het succesverhaal van de Krakeend lijkt geen einde te komen en met 4799 ex. in december werd een nieuw record voor Vlaanderen gevestigd. Het aantal Wintertalingen handhaafde zich over het algemeen op het niveau van de voorbije vier jaar (tot 23.000 ex. in december), hoewel de afname in januari (14.000 ex.) enigszins onverwacht kwam. De Wilde Eend was - in tegenstelling tot vorige winter - de talrijkste eendensoort in Vlaanderen met een maximum van 53.469 ex. in december. Het aantal Pijlstaarten kende een vrij wisselvallig verloop waarbij vooral in de tweede winterhelft grotere aantallen werden geteld (max. 1748 ex. in februari). De Slobeend scoorde het best tijdens de doortrekperiode in oktober en maart: resp. 2422 en 2051 vogels. Zowel de duikeenden als de zaagbekken lieten een sterke terugval noteren in vergelijking met de twee voorbije strenge winters. Bij de Tafeleend werd alleen in februari de kaap van 10.000 ex. genomen (10.141 ex.). De piekaantallen van de Kuifeend lagen in dezelfde grootte-orde maar vielen vroeger (tot 11.330 ex. in januari). Brilduikers zijn altijd al veel minder algemeen in Vlaanderen (max. 335 in februari). Bij Nonnetje en Grote Zaagbek liepen de getelde aantallen nooit hoger op dan resp. 97 en 257 vogels. Met 18.425 ex. werd een nieuw oktoberrecord bij de Meerkoet gevestigd. Het wintermaximum viel in december (23.918 ex.). Exoten zitten duidelijk in de lift en vooral de Canadese Gans (max. 2314 ex. in oktober maar tot 3321 ex. tijdens speciale Honker-telling in januari) en de Nijlgans (tot bijna 650 ex. in oktober) lieten opnieuw een forse toename noteren.

In de discussie worden de Vlaamse en Waalse telresultaten met elkaar vergeleken (Tabel 34 en 35). In Wallonië en Brussel werden in totaal ruim 30.000 watervogels geteld met als talrijkste soorten Wilde Eend (13.610 ex.), Tafeleend (4380 ex.) en Meerkoet (5263 ex.).

Op een internationale schaal blijkt dat Vlaanderen vooral een belangrijk aandeel van de totale geografische populatie herbergde van Kleine Rietgans (89,7 % !), Krakeend (16,0 %), Wintertaling (5,8 %) en Slobeend (6,1 %) (Tabel 36).

Tot slot wordt in Tabel 37 een overzicht gegeven van alle gebieden in Vlaanderen waar van minstens één soort internationaal belangrijke aantallen (meer dan 1 % van de volledige NW-Europese populatie) voorkwamen in 1997/98. Het gaat om 12 gebieden waarbij in totaal voor 7 soorten de 1 %-norm werd overschreden.

SUMMARY

This report presents the results of waterfowl counts in Flanders (Belgium) during the winter 1997/98. Six mid-monthly counts were organised by the Institute of Nature Conservation. Count dates were 18/19 October, 15/16 November, 13/14 December, 17/18 January, 14/15 February and 14/15 March. Counts covered all divers, grebes, comorants, herons, swans, geese, ducks and Coot. North Sea counts are part of a separate monitoring project and results are not included in this report (except for occasional concentrations of Wigeon during cold periods).

The number of counted sites (or count units) varied between 456 and 487 (Table 1). The coverage was comparable with previous winters. Almost all major waterfowl areas in Flanders were counted in all six months (356 sites).

For the organisation of the waterfowl counts, Flanders has been divided in 23 region's (Figure 1), each of them with a regional co-ordinator. The field work is carried out by amateur ornithologists on a voluntary basis.

In contrast to the previous winters, the winter 1997/98 was very mild. A short cold spell occurred at the end of January and the beginning of February.

Tables 2 and 3 show the total species numbers counted in each winter month of 1997/98. Total waterfowl numbers reached a peak of 220.417 birds in January (Figure 7).

Since the number of sites counted is not the same in all months, monthly count totals may not necessarily reflect true changes in relative abundance during the winter season. These fluctuations can be examined more accurately by using only counts from sites counted in all six months (October to March). The total species numbers in monthly counted sites are given in Table 4. As is shown in Figure 8, a large proportion of the total species numbers is recorded in these monthly counted sites.

In the species accounts, the seasonal pattern for Flanders is described and briefly compared with results of previous years. For most species, monthly numbers recorded at the main resorts are provided within a table.

Numbers of Little Grebe peaked in October (505 birds) and showed a marked drop during the winter months. In the period November- February, numbers of Great Crested Grebe showed very little fluctuations (2300-2350 birds). Although their numbers were clearly higher than in previous winters, Red-necked (max. 15) and Black-necked Grebe (max. 40) remained rather scarce winter birds in Flanders.

In October 2764 Cormorants were recorded, followed by a gradual and slow decline in the following months. Also Grey Herons showed the traditional October peak (802), although large numbers stayed throughout the winter months (650-750). Up to 400-430 Mute Swans were counted, whilst Bewick Swan numbers (max. 155) never reached the level of previous winters. Records of Whooper Swans were rare in this mild winter.

There was a record count of 27,133 Pink-footed Geese in December which is more than the 23,658 White-fronted Geese in January. Greylag Goose numbers reached an early peak in November (7183 birds), but also dropped early in the winter season. Numbers of Canada Goose (max. 2314) and Egyptian Goose (max. 650) both raised to a new all-time high, illustrating clearly the succes of many exotic species in Flanders. A special survey of Canada Goose at the end of January resulted in an even higher number (3321 birds).

As cold winter influxes did not occur, the peak count for Wigeon was much lower than in previous winters (44,672 in January). There comes no end to the growth of the Gadwall wintering population in Flanders, exceeding once again all previous counts (max. 4799 in December). On average, numbers of Teal were similar to those in previous winters (up to 23,000 in December) although there was an unexpected decline in January (14,000). Mallard was the most numerous duck species in Flanders, reaching 53,469 birds in December. Numbers of Pintail fluctuated considerably and were clearly higher in the second half of the winter (max. 1748 in February). The high numbers of Shoveler in October (2422) and March (2051) are corresponding with the main migration periods of this species. As could be expected, numbers of diving ducks and sawbills were much lower than in the two previous winters. Peak counts of Pochard (10,141 in February) and Tufted Duck (11,330 in January) were quite similar, whilst numbers of Goldeneye were not higher than 335 in February. Counts of Smew (max. 97) and Goosander (max. 257) were also small. Coot started with a new October record (18,425) and reached a maximum in December (23,918).

In the discussion, results of waterfowl counts in Wallonia (and Brussels) are compared with the Flemish data. In Table 34, the midwinter species totals are calculated for the whole of Belgium. The total number of waterbirds in the southern part of Belgium and Brussels reached more than 30,000, with Mallard (13,610), Pochard (4380) and Coot (5263) as the most numerous species.

In Table 36, waterfowl numbers in Flanders (and Belgium) are put in an international perspective. Of four species, at least 5 % of the flyway-population was counted in Flanders during one of the winter months: Pink-footed Goose (89.7 % !), Gadwall (16.0 %), Shoveler (6.1 %) and Teal (5.8 %).

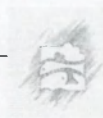
Areas where the 1 %-level for one or more species (1 % of the NW-European population present, indicating international importance) was exceeded during the winter 1997/98, are given in Table 37.

Dankwoord

Zonder de volgehouden inspanningen van de vele honderden vrijwilligers zouden de watervogeltellingen en dit rapport er niet zijn. We wensen de vele tellers dan ook oprecht te bedanken voor hun zeer gewaardeerde medewerking. Een bijzonder woord van dank gaat naar de regionale co-ordinatoren die de tellingen organiseren, de gegevens verzamelen en de formulieren invullen of controleren. Een lijst van de regionale co-ordinatoren en alle medewerkers aan het project wordt gegeven in Appendix 1 en 2.

Dankzij de gegevens die verzameld en gepubliceerd werden door AVES konden de Vlaamse gegevens gekaderd worden in een Belgische context.

INLEIDING

Het tellen van watervogels in de winterperiode is voor een grote groep van Vlaamse veldornithologen een jaarlijks terugkerende traditie. Deze tellingen kaderen in een monitoringproject dat gecoördineerd wordt door het Instituut voor Natuurbehoud. Hierbij worden in Vlaanderen elke winter zes midmaandelijks tellingen van watervogels georganiseerd waarbij in totaal ongeveer 500 gebieden bezocht worden. Voor het uitvoeren van de tellingen wordt een beroep gedaan op de vrijwillige medewerking van amateur-veldornithologen. Door het samenleggen van al die verzamelde telgegevens wordt een schat aan informatie verkregen over de populatiegrootte en de verspreiding van de verschillende (onder)soorten in Vlaanderen, de aantalstrend van die populaties en het belang van bepaalde gebieden voor watervogels. De populariteit van watervogeltellingen blijft echter niet beperkt tot Vlaanderen. Tegenwoordig worden in zowat geheel Europa, Zuid-West-Azië en grote delen van Afrika gestandaardiseerde tellingen uitgevoerd. Elk jaar vinden één of meerdere internationale tellingen plaats waarbij in een zo groot mogelijk aantal landen op (ongeveer) hetzelfde tijdstip watervogels worden geteld. De eerste grote internationale telling van watervogels dateert reeds van 1967. Sindsdien sloten zich steeds meer landen aan bij het project en worden meer en meer wetlands geteld. De belangrijkste telling vindt plaats in januari en is algemeen gekend als "*The International Waterfowl Census*". De organisatie van de internationale watervogeltellingen is in handen van *Wetlands International*.

Na de rapportage over 1995/96 en 1996/97 (DEVOS *et al.*, 1997, 1998) is het voorliggende rapport over de winter 1997/98 het derde in een reeks jaarverslagen waarin de belangrijkste resultaten van de watervogeltellingen worden besproken. De bedoeling van deze verslagen is om de basale telresultaten beschikbaar te stellen voor de medewerkers aan het project, beleid-sinstanties en andere geïnteresseerden. Naar de tellers toe willen we op deze manier vooral onze erkentelijkheid uitdrukken voor hun zeer gewaardeerde inzet. De jaarlijkse publicatie van het verzamelde cijfermateriaal in een rapport of nieuwsbrief is echter geen eindpunt. De watervogeltellingen worden opgeslagen in een veel gebruikte databank en zijn een onmisbaar instrument geworden voor het behoud en bescherming van wetlands. Zo kunnen we alvast verwijzen naar het eerste Vlaams Natuurrapport 1999 waarin het Instituut voor Natuurbehoud de internationale verantwoordelijkheid van Vlaanderen voor diverse watervogelsoorten uitgebreid toelicht en koppelt aan een gewenste uitbreiding van het aantal Ramsar- en Vogelrichtlijngebieden (DEVOS *et al.*, 1999, ANSELIN *et al.*, 1999).

MATERIAAL & METHODE

Opzet van het onderzoek

Via gecoördineerde watervogeltellingen wordt informatie verzameld over de aantallen, de verspreiding en numerieke trends van overwinterende en doortrekkende watervogels in Vlaanderen. Elke winter worden van oktober tot en met maart zes tellingen georganiseerd. Deze tellingen vinden steeds plaats in het weekend dat het dichtst aansluit bij de 15de van de maand. Tijdens elke telling worden zoveel mogelijk waterrijke gebieden bezocht zodat het totale aantal getelde watervogels zo dicht mogelijk de werkelijk in Vlaanderen verblijvende populatie benadert.

Bij de watervogeltellingen wordt gestreefd naar een maximale standardisatie waarbij elke maand en elke winter zoveel mogelijk dezelfde gebieden op een identieke wijze worden geteld. Alleen op die manier kunnen betrouwbare vergelijkingen gemaakt worden tussen gegevens van verschillende maanden of jaren en van verschillende gebieden. Belangrijk is tevens dat de kans op dubbeltellingen of het missen van groepen watervogels zo klein mogelijk gehouden wordt. Die kans wordt reeds beperkt door de tellingen elke maand te beperken tot slechts twee dagen. Gebieden die dicht bijeen liggen en een frequente uitwisseling van watervogels kennen, dienen zo kort mogelijk na elkaar of liefst simultaan geteld te worden door meerdere waarnemers.

De watervogeltellingen in Vlaanderen worden zoveel mogelijk afgestemd op gelijkaardige monitoringprojecten in onze buurlanden en internationaal gecoördineerde projecten. Zo valt de januaritelling samen met de "*International Waterfowl Census*" die georganiseerd wordt door Wetlands International (het vroegere IWRB). In geheel Europa en grote delen van Afrika en Azië vindt elk jaar rond midden januari een internationale midwintertelling plaats van overwinterende watervogels. De meeste watervogelsoorten zijn uitgesproken trekvogels die gebruik maken van een netwerk van gebieden langs de volledige trekroute. Het bestuderen en beschermen van watervogelpopulaties vergt daarom een grensoverschrijdende aanpak. Door het samenleggen van alle beschikbare tellingen kunnen dan voor de meeste soorten betrouwbare populatieschattingen en -trends bepaald worden, en kunnen aan de hand van welbepaalde criteria internationaal belangrijke gebieden afgebakend worden.

Organisatie van het project

De coördinatie van de watervogeltellingen is in handen van het Instituut voor Natuurbehoud. De praktische organisatie van de tellingen gebeurt via een regionale structuur. In totaal worden 23 regio's onderscheiden (Figuur 1). Enkele regio's bestaan momenteel uit twee deelregio's die elk een aparte werking en coördinator hebben (bv. Zuid-West-Vlaanderen en Schelde-Leie, Turnhout en Mol).

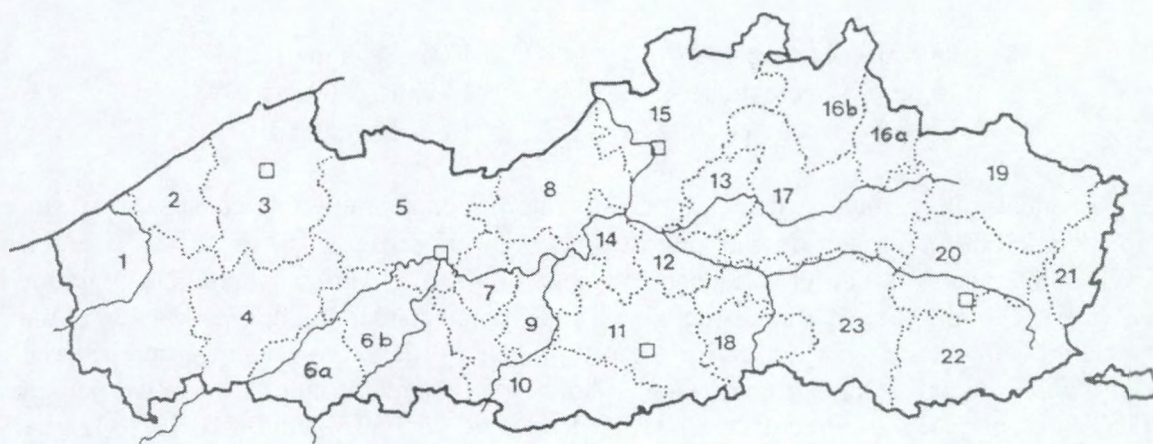
Elke regio heeft een projectcoördinator (Appendix 1) die verantwoordelijk is voor het organiseren van het project op regionale schaal. Voor het veldwerk wordt beroep gedaan op amateur-veldornithologen die op vrijwillige basis meewerken aan het project (Appendix 2). Een aantal belangrijke wetlands worden geheel of gedeeltelijk geteld door medewerkers van het Instituut voor Natuurbehoud (vooral Zeeschelde en IJzervalley).

De telgegevens worden na de winter ingezameld door het Instituut voor Natuurbehoud, en ingevoerd en verwerkt in een centrale databank. Het nazicht van bezochte gebieden, het gebruik van diverse toponiemen voor eenzelfde plaats, groepering van tellingen over kleinere deelreinen en dergelijke vergt vaak geduldige navraag en correcties.

Telareaal

Tellingen worden uitgevoerd over het volledige Vlaamse grondgebied. Gegevens van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden niet in het rapport en de telresultaten opgenomen. Tellingen gebeuren hier immers bijna uitsluitend door AVES en worden elk jaar samen met de Waalse resultaten besproken (zie o.a. JOLY & JACOB, 1997). Verder worden ook tellingen van de Noordzee grotendeels buiten beschouwing gelaten. Gezien de aparte telmethodiek (combinatie van vliegtuig-, boot- en kusttellingen) werden deze in een afzonderlijk project opgenomen (zie o.a. OFFRINGA *et al.*, 1996). Alleen gegevens van soorten die eerder uitzonderlijk op zee pleisteren en een duidelijke binding hebben met inlandse pleisterplaatsen (bv. Smienten tijdens strenge vorst) werden wel opgenomen in dit rapport.

1. Westkust	9. Denderland	17. Herentals
2. Middenkust	10. Vlaamse Ardennen	18. Leuven
3. Oostkust	11. Brussel	19. Noord-Limburg
4. Roeselare	12. Mechelen	20. Midden-Limburg
5. Gent	13. Lier	21. Maasvallei
6.a ZW-Vlaanderen	14. Klein-Brabant	22. Zuid-Limburg
6.b Schelde-Leie	15. Antwerpen	23. Hageland
7. Scheldeland	16.a Mol	
8. Durme	16.b Turnhout	

Figuur 1. Situering van de verschillende regio's in Vlaanderen
Figure 1. Location of the count regions in Flanders

Getelde soorten

De soorten die geteld worden behoren tot de duikers, futen, aalscholvers, reigers, zwanen, ganzen, eenden en rallen. Van de zeeëenden worden in dit rapport alleen de waarnemingen buiten de Noordzee besproken.

Sinds enkele jaren worden ook steltlopers, meeuwen en sterns in een aantal buurlanden en op internationaal vlak meegeteld. In Vlaanderen was dit in 1998/99 om diverse praktische redenen nog niet het geval, met uitzondering van enkele regio's. De fragmentarische gegevens van deze soorten worden in dit rapport echter buiten beschouwing gelaten maar zijn in de databank raadpleegbaar. Hierbij dient vermeld dat vanaf de winter 1999/2000 steltlopers wél standaard worden meegeteld tijdens de midmaandelijkse watervogeltellingen.

Waarnemingen van een aantal zeldzamere soorten zijn onderhevig aan homologatie door het BAHC (o.a. IJsdruiker en Ringsnaveleend), en dienen nog op hun juistheid te worden gecontroleerd.

Teldata 1997/98

Zoals in de vorige winters hadden zes gecoördineerde watervogeltellingen plaats over geheel Vlaanderen. De officiële teldata waren:

18 & 19 oktober 1997	17 & 18 januari 1998
15 & 16 november 1997	14 & 15 februari 1998
13 & 14 december 1997	14 & 15 maart 1998

De januaritelling maakte deel uit van de internationale midwintercensus. In de meeste regio's werden alle tellingen op zaterdag of op zondag uitgevoerd. Bij wijze van uitzondering werden soms gegevens van enkele dagen vóór of na deze teldata aanvaard. Dit is vooral het geval met de boottellingen die op de Zeeschelde plaatsvonden in de week vóór of na het telweekend (afhankelijk van het getij). Deze tellingen werden elke maand gespreid over drie verschillende dagen (Dendermonde-Gent, Antwerpen-Dendermonde en Antwerpen-grens): 13/16/17 oktober, -/17/20 november, 11/12/15 december, 14/15/16 januari, 10/12/13 februari en 11/16/13 maart.

Volledigheid van de tellingen

Aantal getelde gebieden

In Tabel 1 wordt het aantal getelde gebieden per maand en per regio weergegeven. Over de volledige winter gezien kregen we informatie van 544 telgebieden, iets minder dan vorige winter toen vooral tijdens de strenge vorstperiode een aantal kanalen bijkomend werden geteld. Het aantal getelde gebieden varieerde van 487 in december tot 456 in maart. Er waren 356 gebieden die elke maand bezocht werden, wat merkkelijk meer is dan in 1996/97. Figuur 2 toont de verspreiding van alle getelde gebieden over Vlaanderen. De maandelijks getelde gebieden zijn met een volledig zwarte stip weergegeven.

De term 'gebieden' kan hier tot enige verwarring leiden. In bepaalde regio's worden tal van kleinere gebiedjes of deelgebieden samengevoegd tot één enkel groot telgebied (bv. Netevallei Lier-Duffel). In andere regio's worden ook kleine deelgebiedjes als een apart telgebied beschouwd. Ook trajecten van rivieren en kanalen werden in Tabel 1 opgenomen als afzonderlijke 'gebieden'. Daarom kan beter gesproken worden van teleenheden dan van gebieden.

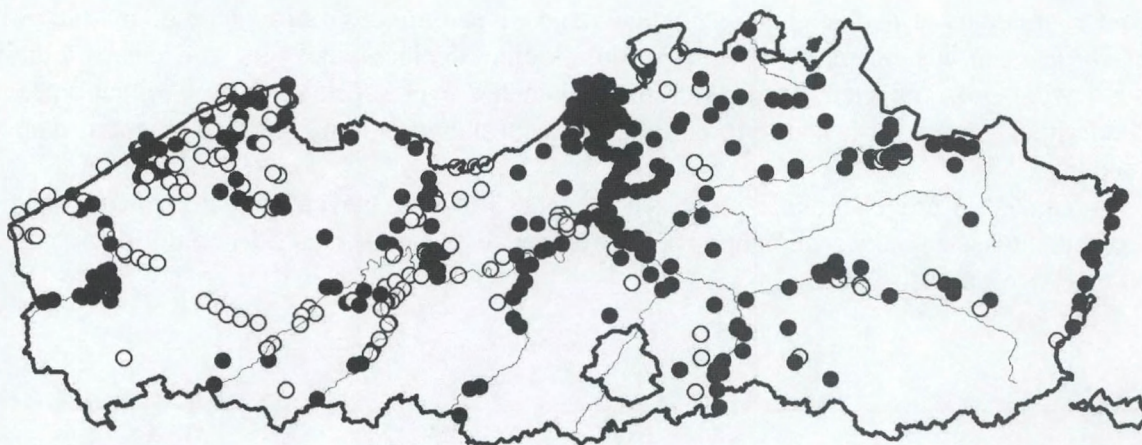
In Tabel 1 werd bij enkele regio's het aantal vanaf de oevers getelde trajecten van de Zeeschelde tussen haakjes geplaatst, omdat er een overlap is met de boottellingen van het Instituut voor Natuurbehoud.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	6x
Regio 1 : Westkust	37	35	40	31	34	28	24
Regio 2 : Middenkust	22	20	20	23	20	20	14
Regio 3 : Oostkust	31	34	36	38	42	37	23
Regio 4 : Roeselare	6	6	0	6	0	6	0
Regio 5 : Gent	33	40	44	35	34	30	21
Regio 6a: Zuid-West-Vlaanderen	8	8	8	8	7	5	4
Regio 6b: Schelde-Leie	21	23	21	21	18	18	10
Regio 7 : Scheldeland	2	2	2	2	2	2	2
Regio 8 : Land van Waas	10 (7)	14 (7)	15 (7)	15 (7)	16 (7)	12 (3)	9 (3)
Regio 9 : Denderland	13 (1)	13 (1)	12 (1)	12 (1)	12 (1)	12 (0)	10 (0)
Regio 10: Vlaamse Ardennen	5	5	5	5	5	5	5
Regio 11: Brussel	2	2	3	2	2	2	2
Regio 12: Mechelen	14	15	15	15	15	15	14
Regio 13: Lier	3	3	3	3	3	3	3
Regio 14: Klein-Brabant	14 (9)	14 (9)	14 (9)	13 (9)	10 (9)	13 (9)	9(9)
Regio 15: Antwerpen	82 (14)	88 (14)	88 (14)	91 (14)	91 (14)	91 (15)	75 (14)
Regio 16a: Mol	24	26	25	25	23	23	18
Regio 16b: Turnhout	13	13	13	13	13	13	13
Regio 17: Zuiderkempen	0	0	0	0	0	0	0
Regio 18: Leuven	15	13	14	13	12	13	11
Regio 19: Noord-Limburg	8	9	9	9	9	9	8
Regio 20: Midden-Limburg	4	5	5	5	5	5	4
Regio 21: Maasvallei	11	12	11	11	11	11	10
Regio 22: Zuid-Limburg	2	3	3	5	3	2	2
Regio 23: Hageland	17	19	19	18	15	19	15
Ganzencomplexen Oostkust	12	12	12	12	12	12	12
Boottellingen Zeeschelde	50	38	50	50	50	50	38
Totaal	459	472	487	481	464	456	356

Tabel 1. Overzicht van het aantal getelde gebieden per maand en per regio in Vlaanderen, winterhalfjaar 1997/1998. De laatste kolom geeft het aantal gebieden dat elke maand geteld werd.

Table 1. Number of sites counted in each month and in each region in Flanders, winter 1997/1998. The last column gives the number of sites counted in all six months.

Figuur 2. Situering van alle getelde gebieden in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98. Gebieden die maandelijks werden geteld zijn met een volledig zwarte stip weergegeven.

Figure 2. Location of the sites that have been counted in Flanders during the winter 1997/98. Monthly counted sites are shown with a black symbol.

Regionaal overzicht

De telbedekking was in de meeste regio's zeer goed. Het grootste hiaat deze winter betreft de regio Scheldeland (met gebieden zoals het Donkmeer en Nieuwdonk te Overmere) waarvan we geen enkele telling ontvingen. In het hiernavolgende overzicht geven we per regio een beeld van de volledigheid van de tellingen en de aard van de verzamelde gegevens.

Regio 1 Westkust. Alle belangrijke watervogelgebieden in de IJzervallei werden elke maand bijna volledig geteld. Het gaat ondermeer om het Blankaartgebied te Woumen-Merkem en de IJzerbroeken stroomopwaarts Diksmuide, de Handzamevallei, de Kleiputten te Stuivekenskerke en het IJzerestuarium (en omgeving) te Nieuwpoort. De kleiputten te Stuivekenskerke werden echter niet geteld in maart en voor januari ontbreken gegevens van de Handzamevallei. Enkele gebieden in de omgeving van Veurne werden slechts sporadisch geteld. De decantatiebekkens van de suikerfabriek werden alleen in december bezocht. Voor de periode januari-maart ontvingen we ook gegevens van de Verdrongen Weiden in Ieper.

Regio 2 Middenkust. Het krekengebied in de omgeving van Oostende werd elke maand goed geteld, met uitzondering van de Kalkaert (enkel een nultelling in januari). Ook van het Oostendse havengebied (inclusief Spuikom) zijn vrijwel volledige gegevens beschikbaar. Daarnaast werden nog enkele poldercomplexen te Oudenburg-Bredene en ook het Maria-Hendrika-Park te Oostende maandelijks bezocht.

Regio 3 Oostkust. Tientallen tellers zorgden ervoor dat het aantal hiaten in deze belangrijke regio zeer beperkt bleef. Het volledige havengebied van Zeebrugge en nabijgelegen plassen in de periferie van Brugge (Put St.Pieters, Blauwe Toren,...) werd net als vorig jaar zeer goed geteld, alleen in december werd blijkbaar geen teller gevonden voor de Voorhaven. Volledige gegevens liggen ook voor van

ondermeer de Zwinstreek, de omgeving van Beernem en Hoeke-Damme. Het belangrijkste hiaat van vorige winters – de Hoge Dijken te Roksem en aantal kleinere plassen in de wijde omgeving – werd grotendeels opgelost; alleen van november zijn geen gegevens beschikbaar. Van de polders zijn zeer goede en volledige tellingen voorhanden van alle ganzensoorten maar de andere, minder algemene watervogelsoorten werden meestal niet meegeteld. Alleen in de Uitkerkse Polder en het reservaat 'Rombautswerve' te Damme zijn alle soorten geteld.

Regio 4 Roeselare. Het Kanaal Roeselare-Izegem werd over de volledige lengte geteld in oktober, november, januari en maart. Andere gebieden in deze regio werden niet bezocht. De over het algemeen (zeer) kleine aantallen watervogels in deze gebieden werken uiteraard weinig motiverend voor het volhouden van jaarlijkse tellingen.

Regio 5 Gent. De belangrijke watervogelgebieden werden over het algemeen zeer goed en elke maand geteld. Het gaat ondermeer om de volledige Gentse Kanaalzone (alleen Sidmar soms niet bezocht), de spaarbekkens te Kluizen, de Bourgoyen-Ossemeersen en Hof ter Beke te Drogen, de Blaarmeersen te Gent, het krekengebied in St.Jan-in-Eremo en Assenede, de Bovenschelde tussen Gent en Eke, de plassen en Scheldevallei ten oosten van Gent in de Damvallei en de Kraenepoel te Aalter. In de regio Wachtebeke-Moerbeke werden de belangrijkste gebieden (o.a. Puyenbroek en suikerfabriek) maandelijks bezocht met uitzondering van januari. Gegevens van een aantal zandwinningsgebieden te Vinderhout-Minderhout ontbreken volledig.

Regio 6a Zuid-West-Vlaanderen. De traditionele telgebieden zoals De Gavers te Harelbeke, Bergelenput en de vallei van de Bovenschelde werden elke maand bezocht. Alleen tijdens de maarttelling vielen enkele gebieden uit de boot (Leie tussen Kortrijk en Ooigem, de Zavelpoel te Beveren-Leie en het kanaal Kortrijk-Bossuit).

Regio 6b Schelde-Leie. De zandwinningsputten langs de E17 te Zevegem-Nazareth-Kruishoutem behoorden traditiegetrouw tot de beter getelde gebieden. Ook de Bovenschelde tussen Eke en Oudenaarde werd – behalve in maart – steeds volledig geteld. Ook van een aantal plassen in de vallei van de rivier liggen vrij volledige gegevens op tafel. Het Donkmeer te Oudenaarde werd elke maand geteld, van de Weiput te Zingem ontbreken de december- en februaritelling. In de Leievallei beperkten tellingen zich vooral tot een aantal gebiedjes te Oeselgem-Olsene (alleen in februari niet bezocht), de Oude Leie te Grammene en Noorderwal te Deinze.

Regio 7 Scheldeland. Deze kleine regio – met o.a. de Damvallei en het Eendenmeer van Heusden – vormt momenteel eigenlijk een onderdeel van regio Gent. Net als vorige winters ontbreken gegevens van de Kalkense Meersen.

Regio 8 Land van Waas. Er werd over het algemeen goed geteld in deze regio met o.a. maandelijks tellingen van de Kruibeekse Polder, een aantal gebieden te St. Niklaas en de volledige Zeeschelde tussen de Durmemonding en St.Amands (alleen maarttelling niet helemaal volledig). Net als vorige winter werden de watervogelgebieden te Temse-Tielrode (Durme, Waesmeer, Kleiputten, Tielrode) niet bezocht in oktober en maart, en ook deze winter werden helaas geen tellers gevonden voor het Molsbroek te Lokeren en de Hamput te Waasmunster.

Regio 9 Scheldeland-Dender. We ontvingen maandelijks gegevens van zowat alle traditionele telgebieden in het Dendermondse, de Wellemeersen in Denderleeuw, Grembergen Broek en de volledige Dender tussen Aalst en Dendermonde. Van enkele gebieden (Erpe Honegem, Polder Dendermonde en Berlare Broek) ontbreekt een enkele telling. Er kwamen helaas geen tellingen binnen van de omgeving van Overmere waar zich vrij belangrijke watervogelgebieden situeren zoals het Donkmeer en Nieuwdonk.

Regio 10 Vlaamse Ardennen. De Gavers te Geraardsbergen, de Dender (van de monding van de Mark tot Zandbergen) en de Marke (mondong tot Viane) werden maandelijks goed geteld, samen met enkele nieuwe telgebieden te Schendelbeke-Smeerebbe (o.a. Moenebroek). Daarnaast kregen we ook een januaritelling binnen van de parkvijvers te Grotenberge (Zottegem).

Regio 11 Brussel. Het Park van Tervuren en de Plantentuin van Meise werden maandelijks geteld maar van de Woluwecollector te Vilvoorde ontvingen we geen gegevens meer. Ook het Zeekanaal Brussel-Willebroek werd niet geteld, vooral omdat hier alleen bij strenge vorst grotere aantallen watervogels verschijnen. Gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden hoofdzakelijk geteld door AVES en zijn niet opgenomen in dit verslag. We ontvingen wel maandelijkse tellingen van het Sobieslypark te Laken waar een opmerkelijk aantal Nijlganzen pleistert (deze worden mee besproken met de Vlaamse gegevens in de soortbespreking).

Regio 12 Mechelen. Er werd zeer volledig geteld en van nagenoeg alle belangrijke watervogelgebieden kregen we maandelijkse telgegevens binnen (o.a. van Blaasveld-complex, zandputten Walem, Hombeek, Heffen en Mechels Broek). Van de opspuiting (Bos van de Aa) te Zemst ontbreekt de oktobertelling en dit is het enige hiaat van betekenis in de dataset.

Regio 13 Lier. De volledige Netevallei te Lier-Duffel, de fortengordel in de omgeving van Lier en de Zone Grote en Kleine Nete werden elke maand volledig geteld. Beter kan dus niet.

Regio 14 Klein-Brabant. Er waren nauwelijks hiaten in de telbedekking en ondermeer de Rupel van de monding tot Boom en de volledige Kanaalzone te Wintam (met o.a. het Noordelijk en Zuidelijk Eiland) werden maandelijks bezocht. Ook de Zeeschelde tussen de Rupelmonding en Baasrode werd telkens volledig vanaf de oevers geteld. Enkel in de gebieden Eendenkooi/Oude Schelde en Breeven te Bornem vond geen februaritelling plaats. Een nieuw telgebied wordt gevormd door een complex van weilanden te Zeuthoeve/Puurs. Van het Fort van Breendonk kregen we aantal tellingen binnen vanuit regio Mechelen.

Regio 15 Antwerpen. Ook hier viel er weinig te verbeteren aan de telbedekking. Nagenoeg alle traditionele watervogelgebieden werden elke maand bezocht. Het gaat ondermeer om het volledige havengebied op linker- en rechteroever, de Kalmthoutse Heide en de fortengordel rond Antwerpen. Alleen de oktobertelling vertoonde enkele kleinere hiaten: een aantal gebieden te Wuustwezel (o.a. De Maatjes en de E10-Put) en het AWW spaarbekken te Oelegem werden toen niet geteld. Ook slaagde men er opnieuw in om de slikken en schorren langs de Beneden-Zeeschelde bijna volledig te tellen vanaf de oevers. Voor diverse soorten levert dit een zeer welkome aanvulling voor de boottellingen die door het Instituut voor Natuurbehoud worden uitgevoerd.

Regio 16a Mol. Elke maand werd vrijwel het gehele complex van zandputten in de omgeving van Mol goed geteld, en hetzelfde geldt voor een reeks watervogelgebieden in de streek van Retie-Geel-Dessel en Mol-Postel (o.a. Dekshoevevijver, Prinsenspark en Ronde Put + Lange Linnenput).

Regio 16b Turnhout. Vorige winter werd in deze regio opnieuw gestart met tellingen van de belangrijkste gebieden en dit kreeg in 1997/98 een uitstekend vervolg. Gebieden als het Blak, Witven en Nova te Beerse, een aantal vengebieden in het Turnhoutse (Zwart water, Grote Klotteraard,...) en Lichtaert, en de Aa-Vallei te Poederlee werden maandelijks geteld. De telgegevens van de E19 Put te Schoten en de Mosten te Meer werden in de tabellen ondergebracht bij regio 15 (overlappend).

Regio 17 Zuiderkempen. We ontvingen traditioneel geen tellingen van deze regio, waarin evenwel geen echt belangrijke gebieden voor watervogels aanwezig zijn.

Regio 18 Leuven. De voor watervogels belangrijke vijvers in de Dijlevallei werden elke maand goed geteld. Het kanaal Leuven-Dijle en de Dijle werden niet bezocht omdat hier in zachte winters slechts verwaarloosbare aantallen watervogels verblijven. Enkel de vijvers van Erps-Kwerps, het Kasteelpark van Huldenberg en de IJsevijvers te Overijse werden niet elke maand geteld.

Regio 19 Noord-Limburg. Alle telgebieden in de omgeving van Lommel (Hoeverbergen, Stevensvennen, Sahara, Sas/Kanaal, Kolonie, Sibelco), Neerpelt (Put A24) en Hechtel (Begijnvijver) werden maandelijks bezocht. Vanaf november liggen ook gegevens voor van de Lozerheide Kweekvijvers te Bocholt. De Vennen te Meeuwen werden niet geteld.

Regio 20 Midden-Limburg. In het Vijvergebied van Midden-Limburg werden vier gebieden maandelijks goed geteld: de Platweyers, Wijvenheide, Ter Donck en Kolberg. Verder vonden maandelijkse tellingen plaats in het Schulensbroek maar gegevens van de Paalse Plas te Beringen en de Kanaalkom te Hulst-Tessenderlo hebben we niet ontvangen.

Regio 21 Maasvallei. Zowat alle traditionele telgebieden langs de Grensmaas van Kessenich tot Neerharen werden maandelijks goed geteld. Het uitvoeren van watervogeltellingen in het grensoverschrijdende Maasdal gebeurde opnieuw in nauwe samenwerking met Nederland.

Regio 22 Zuid-Limburg. De Maten te Genk-Diepenbeek en het Halmaal-wachtbekken te St.Truiden werden elke maand goed geteld. Van november tot en met februari vonden ook tellingen plaats op het Albertkanaal. Meestal beperkte de tellingen zich hier tot het stuk Hasselt – Zutendaal maar in januari werd het kanaal geteld tot in Vroenhoven.

Regio 23 Hageland. De telbedekking was vergelijkbaar met vorige winter. De meeste gebieden werden maandelijks goed geteld.

Zeeschelde. Elke maand werd de volledige Zeeschelde van de Belgisch-Nederlandse grens tot Gent geteld vanaf een boot. Deze telling wordt gespreid over drie dagen waarbij achtereenvolgens de trajecten Antwerpen-grens, Antwerpen-Dendermonde en Dendermonde-Gent worden afgevaren. Twee deeltrajecten worden noodgedwongen steeds vanaf de oevers geteld: het onbevaarbare deel tussen de Gentse ringvaart en de sluizen te Gentbrugge, en het Groot Buitenschoor te Zandvliet dat vanaf het water niet kan overzien worden. In november kon er geen boottelling plaatsvinden tussen Dendermonde en Gent (van het traject Dendermonde-Appels en Gent-Destelbergen waren echter wel landtellingen beschikbaar).

Verwerking en rapportage van de gegevens

Berekening totaalaantallen

Voor het berekenen van de maandelijkse soorttotalen werden de aantallen in de verschillende gebieden opgeteld. Wat de Zeeschelde betreft werden de resultaten van de boottellingen gebruikt (tenzij geen boottellingen beschikbaar waren). De aldus bekomen totalen kunnen beschouwd worden als het minimum aantal exemplaren dat op dat moment aanwezig was in Vlaanderen. Gezien nooit alle gebieden in Vlaanderen geteld worden, kunnen deze aantallen niet zomaar gelijkgesteld worden met de Vlaamse populatiegrootte. Voor soorten die in een relatief beperkt aantal gebieden of habitats voorkomen zullen de getelde totalen in de meeste gevallen zeer dicht de werkelijk aanwezige populatie benaderen (bv. de meeste ganzensoorten, Smient, Krakeend). Van soorten met een ruim verspreidingsgebied en/of brede habitatkeuze zal een groter deel van de Vlaamse populatie niet geteld worden (bv. Blauwe Reiger, Wilde Eend, Meerkoet).

Berekening seizoenaal patroon

De maandelijkse fluctuaties in de loop van de winter worden bij de meeste soorten in detail besproken. Per soort worden de maandelijkse aantallen zowel in tabelvorm als in grafieken weergegeven. Aangezien het aantal getelde gebieden niet elke maand hetzelfde is, weerspiegelen de maandelijkse totalen niet noodzakelijk de werkelijke aantalsschommelingen. Daarom berekenden we ook voor elke soort de maandelijkse aantallen in uitsluitend die gebieden die elke maand (oktober-maart) geteld werden. Het gaat om 356 gebieden, waarvan de verdeling per regio wordt gegeven in Tabel 1. De maandelijkse getelde gebieden maken ongeveer 65 % uit van het totaal aantal getelde gebieden in 1997/98, maar herbergen gemiddeld wel bijna 90 % van alle getelde watervogels (zie verder).

Berekening numerieke trends

Bij het vergelijken van gegevens tussen verschillende jaren moet de nodige voorzichtigheid in acht genomen worden. Gezien niet elke winter exact hetzelfde aantal gebieden geteld wordt, kunnen de jaarlijkse soorttotalen niet zomaar met elkaar vergeleken worden. Er bestaan verschillende statistische methoden om dit probleem op te lossen. Bij dergelijke trendanalyses worden indexcijfers berekend die een relatieve maat vormen voor de werkelijke populatieveranderingen. Daarbij is het niet noodzakelijk dat de totale populatiegrootte gekend is.

Gezien in dit rapport numerieke trends van watervogelpopulaties in Vlaanderen slechts summier aan bod komen, gaan we hier niet verder op in. Wel worden uiteraard de resultaten van de winter 1997/1998 kort vergeleken met maximumaantallen uit vorige winters, zonder dat van een echte trendanalyse sprake is. Het aantal getelde gebieden in Vlaanderen is in de periode 1991/92 tot 1997/98 trouwens relatief stabiel gebleven, zodat het vergelijken van de berekende totaalaantallen in de meeste gevallen een goed beeld geeft van de werkelijke populatieveranderingen.

Verklaringen bij de tekst, figuren en tabellen

- *Data.* Tellingen die verricht werden op de officiële teldata (zie boven), worden alleen met de maand aangeduid. De vermelding van bv. 1725 Smienten in november slaat dus op 1725 Smienten op 16/17 november. Aanvullende waarnemingen die buiten de teldata verricht werden, worden steeds met de exacte datum vermeld (bv. 07/11 en 25/04). Het jaartal wordt daarbij niet vermeld omdat het steeds gaat om de periode 1997/1998.

- *Tabellen.* Bij de soortbesprekingen worden de midmaandelijke aantallen in de belangrijkste gebieden of regio's meestal in tabelvorm weergegeven. Dit maakt het geheel overzichtelijker. De selectie van belangrijke gebieden gebeurde aan de hand van een arbitraire, soortspecifieke norm (het overschrijden van een vooraf bepaald aantal tijdens minstens één van de zes tellingen). Ontbrekende gegevens worden aangeduid met een vraagteken (?). Onvolledige tellingen worden tussen haakjes geplaatst. In de laatste kolom van de tabel wordt voor elk gebied telkens ook het **maximum**aantal van het vorige winterhalfjaar 1996/97 vermeld (het gaat daarbij alleen om maxima die tijdens de *midmaandelijke* tellingen werden genoteerd).

- *Figuren.* Bij de algemenere soorten wordt het seizoensverloop grafisch weergegeven. In de figuren worden zowel de totaalaantallen (gearceerd) als de aantallen in de maandelijks getelde gebieden (zwart) weergegeven. Ook wordt telkens per maand een vergelijking gemaakt met de minimale en maximale aantallen uit de voorafgaande periode 1993/94 - 1996/97 (grijs).

Bij de verspreidingskaartjes werden de zwarte stippen in het centrum van de telgebieden geplaatst en wordt bij de weergave gebruik gemaakt van een glijdende schaal. De grootte van elke stip is dus een rechtstreekse vertaling van het getelde aantal in het desbetreffende gebied. De legende geeft de aantallen op drie punten in deze schaal.

- *Tellingen Zeeschelde.* Naast de maandelijks boottellingen die door het Instituut voor Natuurbehoud langs de volledige Zeeschelde worden uitgevoerd, worden langs ongeveer de helft van de rivier ook tellingen uitgevoerd vanaf de oevers. Een vergelijking tussen beide telmethoden biedt interessante informatie over de nauwkeurigheid van de tellingen. De aantallen die in dit rapport vermeld worden voor de Zeeschelde zijn afkomstig van de (meer volledige) boottellingen met uitzondering van de Grauwe Gans die moeilijk te tellen is vanaf een boot. In de soorttabellen werd de Zeeschelde opgedeeld in drie trajecten: van de Belgisch-Nederlandse grens nabij Zandvliet tot aan de Rupelmonding (het brakke gedeelte), van de Rupelmonding tot aan Dendermonde en van Dendermonde tot aan Gent (vormen samen het zoete gedeelte). De boottellingen op de Zeeschelde vormen onderdeel van een breder onderzoeksproject op het Instituut voor Natuurbehoud. In dit rapport worden de resultaten van deze tellingen niet in detail besproken. Een meer gedetailleerde analyse van de gegevens gebeurt regelmatig in een afzonderlijke bijdrage.

WEERSOMSTANDIGHEDEN

Na twee opeenvolgende strenge winters kregen we in het winterhalfjaar 1997/98 over het algemeen zeer zachte weersomstandigheden. De enige vorstperiode van betekenis deed zich voor in de laatste decade van januari en de eerste dagen van februari, maar was in niets te vergelijken met de winterse omstandigheden die in de vorige jaren werden vastgesteld. In de meeste maanden van het winterhalfjaar werden normale waarden van temperatuur en neerslag genoteerd. Februari en maart waren echter beide abnormaal zacht, maar kenden een groot verschil in neerslaghoeveelheden. Na de uitzonderlijk droge februarimaand volgde een kletsnatte en winderige eerste decade van maart.

In het volgende overzicht worden per maand de belangrijkste weerkundige feiten beschreven. Deze werden hoofdzakelijk ontleend aan de maandbulletins van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI). In Figuur 3 wordt het gemiddelde per pentade van de minimale, maximale en gemiddelde temperatuur weergegeven voor de periode oktober 1997 - maart 1998. Figuur 4 toont de neerslaghoeveelheden per pentade voor dezelfde periode.

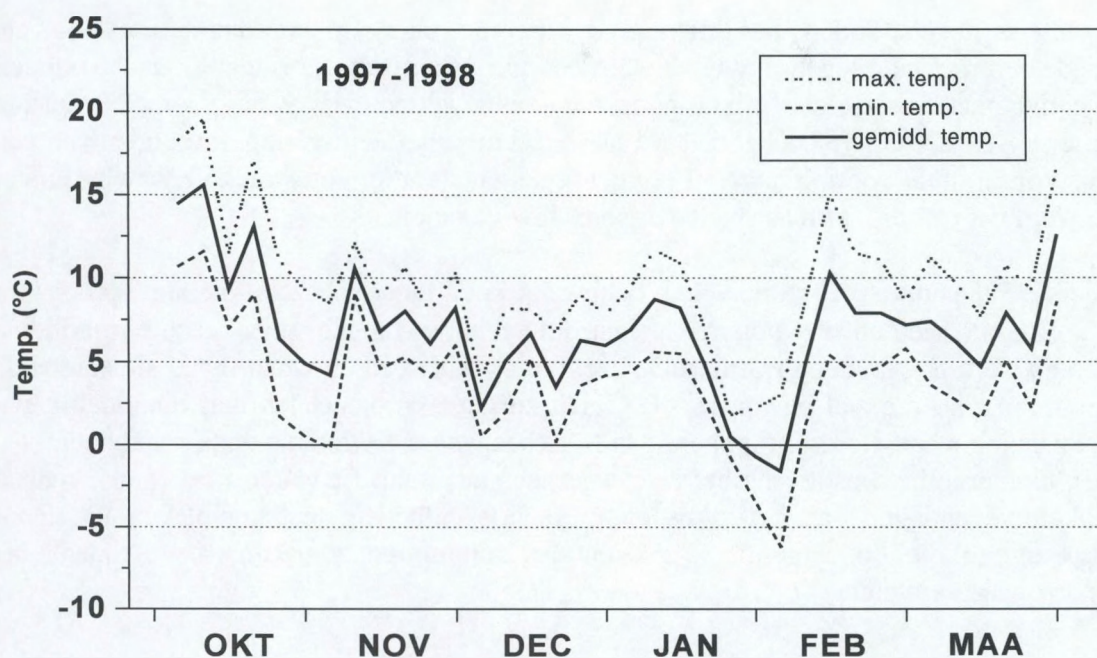
Het weer in **oktober** werd gekenmerkt door afwisselend frisse en zachte luchtstromingen. Vooral in de laatste decade was het uitgesproken fris met lichte nachtvorst. Er viel heel wat regen tussen 06/10 en 15/10 (soms gepaard met onweer), maar in de rest van de maand waren de neerslaghoeveelheden verwaarloosbaar. Het telweekend (17-18/10) was zacht met dagtemperaturen die in de buurt van 20 °C lagen. Hoewel er plaatselijk wel wat gedruppel werd genoteerd bleef het in het gros van Vlaanderen droog en scheen de zon zelfs uitbundig.

November kende een frisse start (met nachtvorst) maar daarna overheersten maritieme luchtstromingen die relatief zachte temperaturen en vrij veel neerslag met zich meebrachten. Tijdens het telweekend waren de telomstandigheden allesbehalve ideaal. Op 15/11 hadden we af te rekenen met laaghangende bewolking waaruit af en toe (mot)regen viel. Ook op 16/11 was het zwaarbewolkt en zorgde mist vooral in West-Vlaanderen voor een zeer slechte zichtbaarheid. Gedurende de teldagen was het wel zacht en was er weinig of geen wind.

December kende weinig uitschieters. Polaire, maritieme en continentale luchtstromingen wisselden elkaar af wat resulteerde in een vrij grillig temperatuursverloop. Er waren te Ukkel in totaal 5 vriesdagen (min. temp. < 0°C) waarvan één winterse dag (max. temp. < 0 °C). Tijdens het telweekend hadden we geluk. Na een week met veel regen en wind kwam er vanaf 13/12 verandering in het weer door een hogedrukgebied dat geleidelijk Vlaanderen inpalmde. De teldagen werden gekenmerkt door veel zon, weinig of geen wind en zachte temperaturen (8-10 °C). In de nacht van 13 op 14/12 trok wel een buienlijn door ons land.

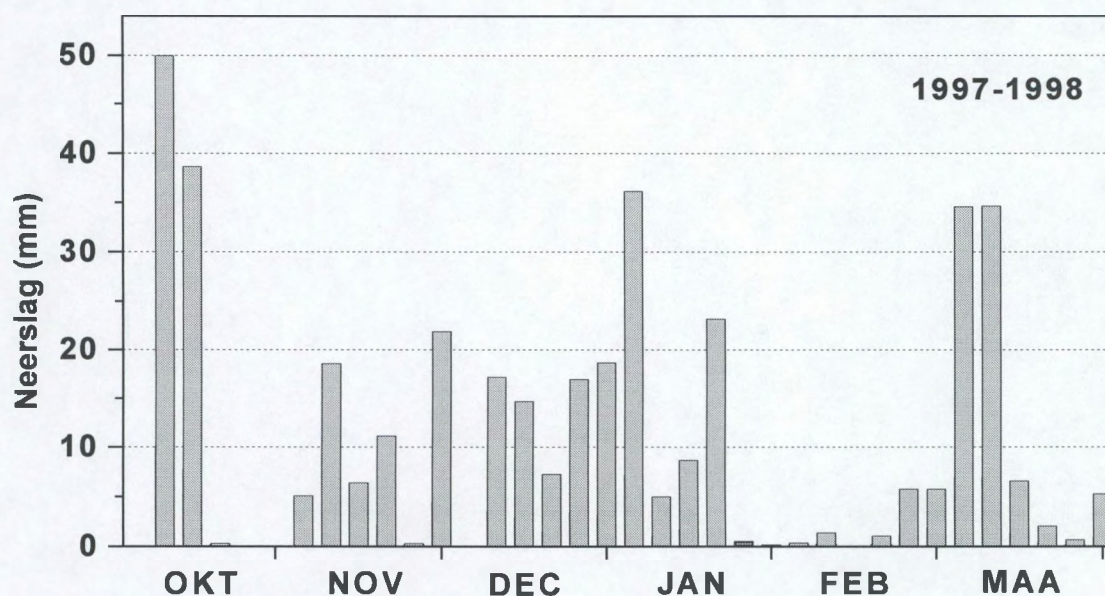
De eerste weken van **januari** waren uitzonderlijk zacht met dagtemperaturen die varieerden tussen 7 en 14 °C. Vooral de eerste week viel er veel neerslag. Vanaf 19/01 werd het gevoelig frisser en kregen we vaak nachtvorst, op 27 en 28/01 zelfs plaatselijk tot - 9 °C. Overdag klommen de temperaturen echter steeds tot boven het vriespunt maar dit kon niet verhinderen dat veel waterplassen gedeeltelijk dichtvroren. Ukkel kende over de ganse maand 7 vriesdagen

Figuur 3. Gemiddelde, minimale en maximale temperatuur (°C) per pentade te Ukkel tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 3. Average, minimum and maximum temperature (°C) per 5 day period in Ukkel during the winter 997/98.

Figuur 4. Neerslaghoeveelheden(in mm) per pentade te Ukkel tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 4. Precipitation per 5 day period in Ukkel during the winter 1997/98.

en geen winterse dagen. Tijdens het telweekend waren de tellers op zaterdag het beste af. Op 17/01 zorgde een mobiele hogedrukwig - tussen de vele Atlantische storingen door - voor een vrij mooie dag met afwisselend opklaringen en wolkenvelden, vrij weinig wind en zachte temperaturen (7-8 °C). Op 18/01 hadden we af te rekenen met een storing verbonden aan een stormkern. Vooral in de voormiddag viel er veel regen en stond er een strakke ZW wind. Later op de dag werd het wat droger maar vielen er soms hevige buien.

De eerste 5 dagen van **februari** waren behoorlijk koud met nachtvorst die kon oplopen tot - 11 °C. Daarna werden de polaire luchtstromingen vervangen door zachte maritieme stromingen en werd het gevoelig warmer. De nachtvorst verdween en vanaf 09/02 situeerden de dagtemperaturen zich meestal boven de 10 °C. Dit zorgde ervoor dat februari uiteindelijk een abnormaal zachte maand werd. Ukkel kende vijf vriesdagen en 1 winterse dag (in het begin van de maand). Opmerkelijk was tevens het zeer lage neerslagtotaal. Er waren in de ganse maand slechts enkele regendagen van betekenis en grote hoeveelheden neerslag bleven uit. Door recordtemperaturen die opliepen tot 17 °C en een uitbundige zon kregen we tijdens het telweekend zowaar een lentegevoel.

In **maart** bleven zachte luchtstromingen de toon aangeven. Het werd een zeer sombere maand met vooral in de eerste decade zeer overvloedige neerslag en veel wind. Dit leidde plaatselijk tot wateroverlast en windschade. Positief waren dan weer de temperaturen. Overdag werd meestal meer dan 10 °C gehaald, op 29 en 30/03 werd zelfs op vele plaatsen de drempel van 20 °C overschreden. Af en toe was er in de loop van maart wel lichte nachtvorst. Er waren in totaal 4 vriesdagen in Ukkel. Tijdens het telweekend brachten noordwestelijke stromingen langs de flank van een hogedrukgebied ons meestal bewolkt maar rustig weer. Het werd zacht en overwegend droog.

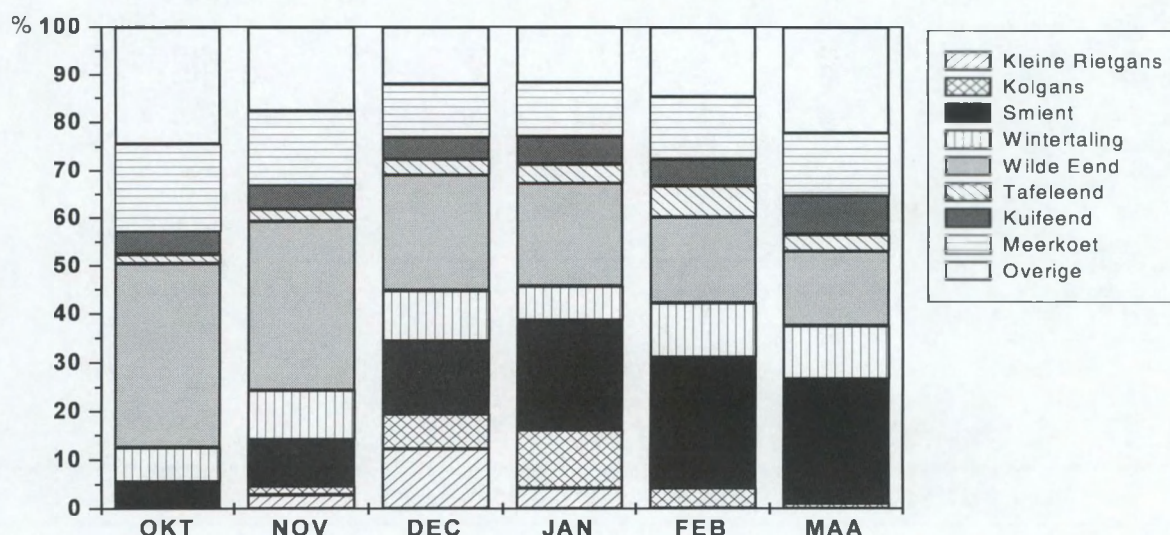
RESULTATEN

Totale aantallen

Het grootste aantal watervogels in Vlaanderen werd geteld in december: 220.417 ex. (inclusief ganzen en exoten, exclusief steltlopers en meeuwen). De januaritelling scoorde iets lager (198.634 ex.). Er werden gegevens ontvangen van 62 verschillende soorten watervogels, waarvan 15 niet-inheemse. De maandelijkse totalen per soort worden gegeven in Tabel 2 (inheemse soorten) en Tabel 3 (niet inheemse soorten). Voor de maandelijkse soorttotalen per regio verwijzen we naar Appendix 3.

De Wilde Eend was dit jaar de enige soort die meer dan 50.000 ex. liet optekenen (max. 53.469 in december). De Smient kende een terugval ten opzichte van de twee vorige strenge winters en bleef steken op net geen 45.000 ex. in januari. De maxima van Kleine Rietgans, Kolgans, Wintertaling en Meerkoet situeerden zich tussen 20.000 en 30.000 vogels en daarmee handhaafden deze soorten zich op het niveau van vorige winter. Het aantal Tafeleenden (max. 10.141 in februari) en Kuifeenden (max. 11.330 in januari) kende daarentegen een halvering.

In de eerste winterhelft domineerde de Wilde Eend de watervogelgemeenschap (Figuur 5). In oktober en november vertegenwoordigde deze soort 35 tot 38 % van het totaal aantal getelde watervogels maar later in het seizoen nam dit percentage geleidelijk af tot 15,5 % in maart. Bij de Smient zagen we het omgekeerde fenomeen: minder dan 10 % in de eerste maanden van het winterhalfjaar maar tot 25 à 27 % in februari en maart. De Meerkoet maakte vooral in oktober (24, %) en maart (22,3 %) een groot deel uit van het totaal aantal watervogels.

Figuur 5. Procentueel aandeel van de acht talrijkste soorten in de totale watervogelaantallen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 5. Proportion of the 8 most numerous species in the total waterfowl numbers in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	
Roodkeelduiker	0	1	4	1	0	2	<i>Gavia stellata</i>
Parelduiker	0	1	0	0	0	0	<i>Gavia arctica</i>
Ijsduiker	0	0	1	2	0	0	<i>Gavia immer</i>
Dodaars	505	282	315	275	338	329	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Fuut	2060	2363	2338	2285	2359	1612	<i>Podiceps cristatus</i>
Roodhalsfuut	7	8	12	10	15	11	<i>Podiceps grisegena</i>
Kuifduiker	0	1	1	6	0	1	<i>Podiceps auritus</i>
Goorde Fuut	40	29	7	7	10	31	<i>Podiceps nigricollis</i>
Aalscholver	2764	2468	2394	2209	1885	1720	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Roerdomp	0	2	2	2	3	2	<i>Botaurus stellaris</i>
Kleine Zilverreiger	11	4	7	1	1	3	<i>Egretta garzetta</i>
Grote Zilverreiger	2	2	1	2	2	2	<i>Egretta alba</i>
Koereiger	4	4	4	2	2	1	<i>Bulbucus ibis</i>
Blauwe Reiger	802	652	703	743	637	610	<i>Ardea cinerea</i>
Lepelaar	1	0	0	0	0	0	<i>Platalea leucorodia</i>
Knobbelzwaan	416	423	431	378	428	350	<i>Cygnus olor</i>
Kleine Zwaan	13	24	119	71	94	7	<i>Cygnus columbianus</i>
Wilde Zwaan	0	0	2	7	8	1	<i>Cygnus cygnus</i>
Toendrarietgans	0	1	551	17	44	0	<i>Anser fabalis rossicus</i>
Kleine Rietgans	3	4124	27133	8614	179	0	<i>Anser brachyrhynchus</i>
Kolgans	69	2621	15916	23658	6478	873	<i>Anser albifrons</i>
Dwerggans	0	0	7	1	0	0	<i>Anser erythropus</i>
Grauwe Gans	5559	7183	6482	3173	1558	973	<i>Anser anser</i>
Brandgans	126	66	131	71	39	100	<i>Branta leucopsis</i>
Rotgans	18	37	13	0	40	16	<i>Branta bernicla bernicla</i>
Roodhalsgans	0	0	1	0	0	0	<i>Branta ruficollis</i>
Bergeend	2076	2251	3012	4275	5384	4615	<i>Tadorna tadorna</i>
Smient	5499	13597	32871	44672	40934	21266	<i>Anas penelope</i>
Krakeend	3912	4167	4799	3855	3915	2899	<i>Anas strepera</i>
Wintertaling	7022	14632	23136	13968	16932	8982	<i>Anas crecca</i>
Wilde Eend	38140	50181	53469	43004	27236	12878	<i>Anas platyrhynchos</i>
Pijlstaart	281	917	696	1201	1748	981	<i>Anas acuta</i>
Zomertaling	1	0	0	0	0	28	<i>Anas querquedula</i>
Slobeend	2442	1900	1235	1056	1159	2051	<i>Anas clypeata</i>
Krooneend	3	8	8	11	7	2	<i>Netta rufina</i>
Tafeleend	1945	3523	7200	8073	10141	2886	<i>Aythya ferina</i>
Witoogeend	0	2	1	1	1	1	<i>Aythya nyroca</i>
Kuifeend	4859	7351	10198	11330	8618	6788	<i>Aythya fuligula</i>
Topper	0	0	5	0	1	13	<i>Aythya marila</i>
Eider	3	7	3	1	1	11	<i>Somateria mollissima</i>
Zwarte Zee-eend	0	1	1	3	0	1	<i>Melanitta nigra</i>
Grote Zee-eend	0	0	0	1	0	0	<i>Melanitta fusca</i>
Brilduiker	15	110	226	273	335	198	<i>Bucephala clangula</i>
Nonnetje	0	9	36	97	83	37	<i>Mergus albellus</i>
Middelste Zaagbek	0	7	16	86	86	54	<i>Mergus serrator</i>
Grote Zaagbek	0	7	142	200	257	94	<i>Mergus merganser</i>
Meerkoet	18425	22013	23918	22177	19566	10758	<i>Fulica atra</i>
Totaal	97696	141481	218034	196199	150869	81620	

Tabel 2. Maandelijks soorttotalen (exclusief niet inheemse soorten) van de watervogeltellingen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998.

Table 2. Monthly species totals of waterfowl counts in Flanders during the winter 1997/1998

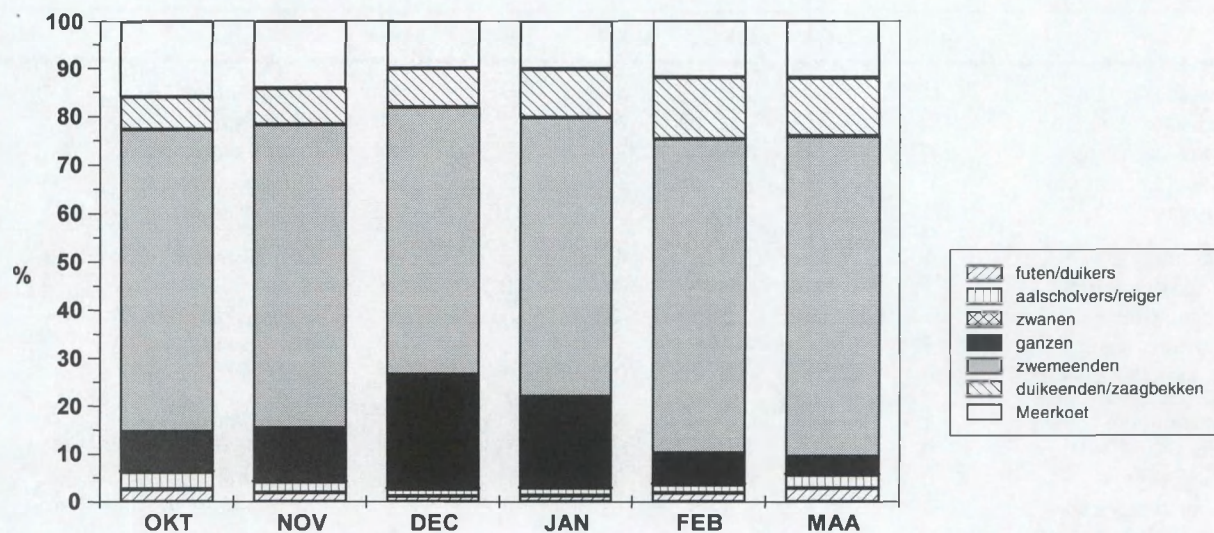
	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	
Zwarte Zwaan	10	11	9	8	9	6	<i>Cygnus atratus</i>
Indische Gans	24	22	12	6	12	4	<i>Anser indicus</i>
Canadese Gans	2314	1708	1794	2047	1273	883	<i>Branta canadensis</i>
Magelaengans	0	6	2	2	2	2	<i>Chloephaga picta</i>
Nijlgans	643	459	550	352	316	402	<i>Alopochen aegyptiacus</i>
Casarca	4	5	5	4	3	4	<i>Tadorna ferruginea</i>
Grijskopcasarca	1	0	0	0	0	1	
Mandarijneend	7	14	5	10	10	9	<i>Aix galericulata</i>
Carolina-eend	5	7	4	4	4	6	<i>Aix sponsa</i>
Amerikaanse Smient	0	0	0	0	1	0	<i>Anas americana</i>
Kaneeltaling	1	1	1	0	0	1	<i>Anas cyanoptera</i>
Siberische Taling	0	1	0	0	0	0	<i>Anas formosa</i>
Ringtaling	0	1	0	0	0	2	<i>Calonetta leucophrys</i>
Ringsnaveleend	1	1	1	1	1	1	<i>Aythya collaris</i>
Rosse Stekelstaart	2	2	2	1	1	1	<i>Oxyura jamaicensis</i>
Totaal	3012	2238	2383	2435	1632	1322	Total

Tabel 3. Maandelijksse totalen van niet inheemse soorten van de watervogeltellingen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998.

Table 3. Monthly totals of non native/exotic waterfowl species during counts in Flanders in the winter 1997/1998

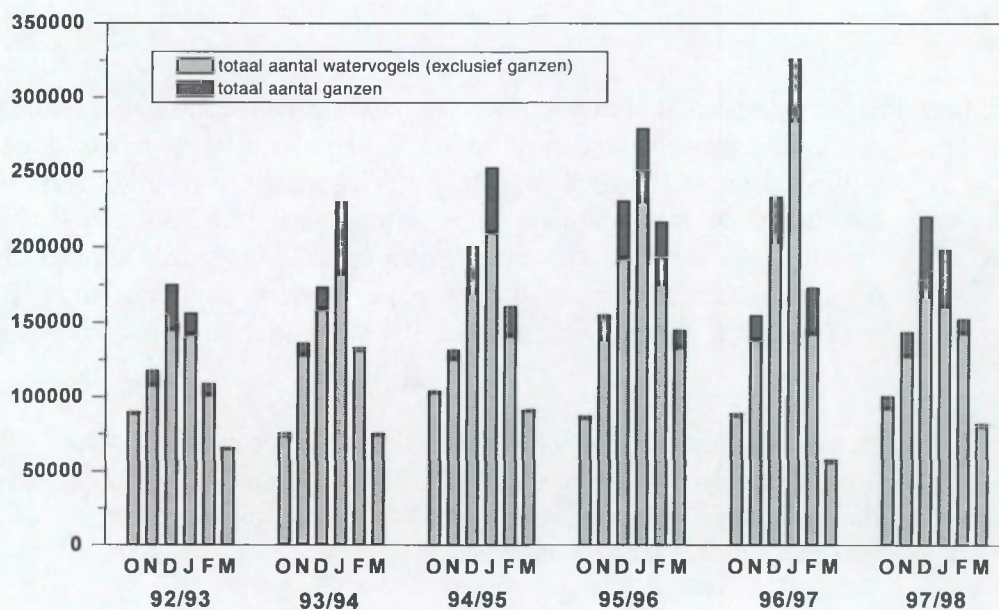
De zwemeenden domineerden traditiegetrouw de watervogelgemeenschap in Vlaanderen en vertegenwoordigden in de meeste maanden 62 tot 67 % van alle watervogels (Figuur 6). Er werden tot ca. 20.000 duikeenden en zaagbekken geteld in Vlaanderen en daarmee scoorde deze groep minder hoog dan tijdens de vorige strenge winters (maximaal 12,8 % tegenover bijna 18 % in februari 1997). In december werden in totaal iets meer dan 52.000 ganzen genoteerd en dat was goed voor 23,6 % van het totaalaantal watervogels. Duikers en futen (max. 2,8 %), aalscholvers en reigers (max. 3,6 %) en zwanen (max. 0,4 %) waren zoals gewoonlijk weinig talrijk.

Figuur 7 geeft het maandelijks aantal getelde watervogels sinds het winterhalfjaar 1992/93. Het aantal ganzen wordt hierbij apart weergegeven. Uit de figuur blijkt duidelijk dat de stijgende trend van de laatste vijf jaar doorbroken werd en dat de piekaantallen uit de vorige strenge winters 1995/96 en 1996/97 niet gehaald werden.

Figuur 6. Procentueel aandeel van soortengroepen in de totale watervogelaantallen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 6. Proportion of different species groups in total waterfowl numbers in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 7. Evolutie van het totale aantal watervogels in Vlaanderen tijdens midmaandelijks tellingen in de periode 1992/93 tot 1997/98.

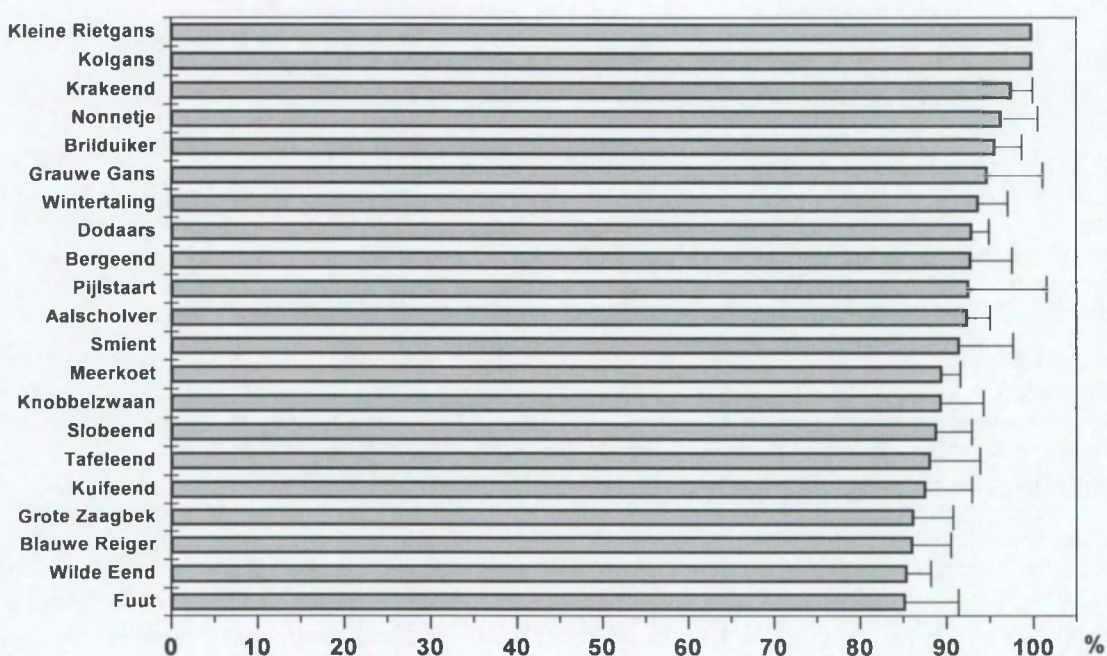
Figure 7. Evolution of the total number of waterfowl in Flanders during midmonthly counts in the period 1992/93 - 1997/98.

Aantallen in maandelijks getelde gebieden

Gezien het aantal getelde gebieden in Vlaanderen tijdens de midmaandelijkse tellingen nooit exact hetzelfde is, kan dit een vertekend beeld geven van het seizoenaal aantalspatroon van de verschillende soorten. Daarom berekenden we voor de belangrijkste soorten tevens de aantallen die voorkwamen in alleen die gebieden die elke maand geteld werden (Tabel 1). Deze geven een exacter beeld van de werkelijke aantalsfluctuaties in de loop van het winterhalfjaar.

Zo goed als alle belangrijke watervogelgebieden werden elke maand bezocht. Gemiddeld kwam 89,5 % van alle getelde watervogels voor in maandelijks getelde gebieden. Bij enkele soorten lag dit percentage nog hoger met als koplopers: Kolgans (100 %), Kleine Rietgans (100 %) en Krakeend (97,7 %). De laagste scores werden opgetekend bij Wilde Eend (85,5 %) en Fuut (85,3 %). In Figuur 8 berekenden we voor de belangrijkste soorten welk aandeel van de totale getelde populatie voorkwam in maandelijkse getelde gebieden.

Figuur 8. Aandeel van de aantallen in de maandelijkse getelde gebieden in de totale getelde aantallen in Vlaanderen voor de belangrijkste soorten watervogels (gemiddelde aantal over de zes tellingen + standaarddeviatie).

Figure 8. Proportion of the numbers in monthly counted areas in the total numbers counted in Flanders for some selected species (average number of the six counts + standard deviation)

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	
Dodaars	452	265	299	255	317	308	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Fuut	1837	1983	2103	1955	2069	1443	<i>Podiceps cristatus</i>
Aalscholver	2600	2348	2153	1972	1740	1628	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Blauwe Reiger	684	539	586	636	604	519	<i>Ardea cinerea</i>
Knobbelzwaan	397	396	392	312	369	309	<i>Cygnus olor</i>
Kleine Zwaan	13	24	83	71	62	7	<i>Cygnus columbianus</i>
Rietgans	0	1	551	17	44	0	<i>Anser fabalis</i>
Kleine Rietgans	3	4124	27133	8614	179	0	<i>Anser brachyrhynchus</i>
Kolgans	68	2621	15916	23658	6475	872	<i>Anser albifrons</i>
Grauwe Gans	5444	7070	6357	3061	1496	799	<i>Anser anser</i>
Brandgans	105	61	31	39	37	94	<i>Branta leucopsis</i>
Bergeend	2047	2185	2881	3835	5003	3983	<i>Tadorna tadorna</i>
Smient	5278	13564	29239	39551	33907	19899	<i>Anas penelope</i>
Krakeend	3910	4076	4710	3597	3874	2830	<i>Anas strepera</i>
Wintertaling	6861	13221	20784	13050	15964	8735	<i>Anas crecca</i>
Wilde Eend	31263	43767	43880	37261	23773	11304	<i>Anas platyrhynchos</i>
Pijlstaart	278	908	694	1141	1494	765	<i>Anas acuta</i>
Slobeend	2245	1637	1028	959	1089	1797	<i>Anas clypeata</i>
Tafeleend	1933	2950	6335	6864	8831	2486	<i>Aythya ferina</i>
Kuifeend	4747	6308	8612	9390	7454	6021	<i>Aythya fuligula</i>
Brilduiker	14	110	222	262	318	182	<i>Bucephala clangula</i>
Nonnetje	0	9	35	97	75	35	<i>Mergus albellus</i>
Middelste Zaagbek	0	5	15	73	71	30	<i>Mergus serrator</i>
Grote Zaagbek	0	6	126	178	202	84	<i>Mergus merganser</i>
Meerkoet	17146	19964	21255	19468	17071	9661	<i>Fulica atra</i>
Canadese Gans	1798	1164	1373	1406	1052	734	<i>Branta canadensis</i>
Nijlgans	555	398	516	324	292	375	<i>Alopochen aegyptiacus</i>
Tot. aant. watervog.	89975	129831	197402	178124	133946	75038	
(inclusief exoten)	(89,3 %)	(90,3%)	(89,6 %)	(89,7 %)	(87,8 %)	(90,5 %)	

Tabel 4. Maandelijks soorttotalen in de maandelijks getelde gebieden in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/1998 (alleen voor de meer algemene soorten). Onderaan de tabel is het totaal aantal watervogels (inclusief exoten) weergegeven dat voorkwam in de maandelijks getelde gebieden, evenals het procentueel aandeel van deze maantotalen in de totale getelde watervogelpopulatie.

Table 4. Monthly species totals in monthly counted sites in Flanders during the winter 1997/1998 (only for more abundant species). In the last row of the table, the total number of waterfowl (including non native species) in the monthly counted sites is given, together with the proportion of these numbers in the total waterfowl numbers that have been counted.

Soortbespreking

Inheemse soorten

Roodkeelduiker *Gavia stellata*

Er waren in totaal zeven waarnemingen. Er waren merkelijk meer meldingen buiten de kuststreek dan vorige winter: op het Kanaaldok Kallo-Doel (1 ex. in november), op De Gavers te Harelbeke (resp. 2 en 1 ex. in december en januari), aan het Zuidelijk Eiland te Wintam (1 ex. in maart) en op de Ekerse Put nabij Antwerpen (1 ex. in maart). Aan de kust werd tijdens de decembertelling 1 ex. opgemerkt in de havengeul te Nieuwpoort.

Parelduiker *Gavia arctica*

Tijdens de midmaandelijks tellingen werd slechts één waarneming van deze duikersoort verricht: 1 ex. in het Puyenbroeck te Wachtebeke op de novembertelling.

IJsduiker *Gavia immer*

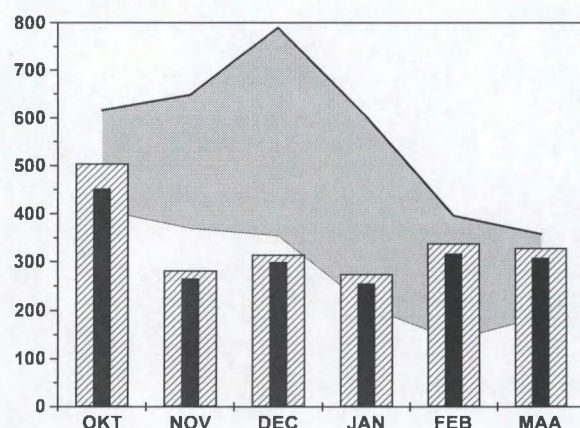
Met een totaal van drie waarnemingen - telkens in een ander gebied - scoorde deze zeldzame wintergast opmerkelijk goed. Er waren meldingen van solitaire exemplaren in het Mechels Broek te Muizen (Mechelen) (december), op het Boudewijnkanaal Brugge-Zeebrugge (januari) en op de Hoge Dijken te Roksem (januari).

Dodaars *Tachybaptus ruficollis*

Tijdens het winterhalfjaar 1997/98 vertoonde deze soort een typisch seizoenaal patroon met een opvallende oktoberpiek (505 ex.) en een duidelijke terugval tijdens de daaropvolgende maanden (Figuur 9).

De belangrijkste pleisterplaatsen zijn weergegeven in Tabel 5. Met een maximum van ruim 100 ex. blijft het havengebied te Zeebrugge (Achterhaven + Zeekanaal) een traditionele trekpleister, hoewel minder uitgesproken dan in strenge winters. Op de Spuikom te Oostende was er een nog grotere afname tegenover vorige jaren: er werden in de meeste maanden amper 5 tot 6 ex. geteld.

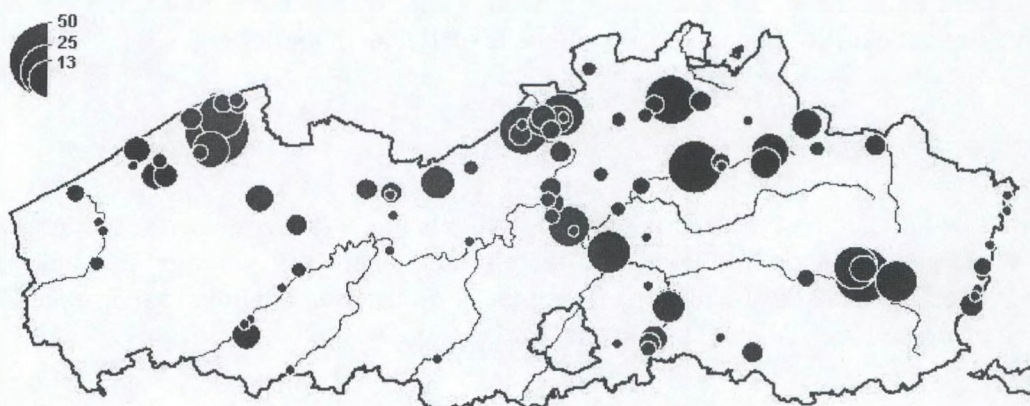
In het binnenland waren er grote verschillen in het seizoenaal aantalsverloop tussen verschillende gebieden. In bepaalde gebieden werden veel Dodaarzen geteld in oktober maar manifesteerde zich daarna een sterke afname, dit was ondermeer het geval in het Midden-Limburgse Vijvergebied en op de Kleiputten te Rijkevorsel-Brecht. In andere gebieden bleef de soort gedurende het ganse winterhalfjaar op een hoog niveau aanwezig zoals op De Gavers te Harelbeke en in de Aa-vallei te Vorselaar.

Figuur 9. Aantalsverloop van de Dodaars in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 9. Numbers of Little Grebe in Flanders during the winter 1997/98.

De gearceerde balkjes geven de totale aantallen weer voor alle getelde gebieden in 1997/98 (zie Tabel 2 en 3). De zwarte balkjes geven de aantallen die geteld werden in de maandelijks getelde gebieden (zie Tabel 4). Het grijze vlak is een weergave van de maandelijks getelde minimum- en maximaantallen in de voorafgaande periode 1993/94 - 1996/97 ter vergelijking.

Figuur 10. Verspreiding van de Dodaars in Vlaanderen in oktober 1997.

Figure 10. Distribution of Little Grebe in Flanders in October 1997.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Havengebied Nieuwpoort	3	19	14	7	25	21	18
Spui kom Oostende	6	5	6	4	6	5	51
Achterhaven Zeebrugge	17	30	20	7	26	34	37
Zeekanaal Brugge-Zeebrugge	34	32	38	35	77	38	134
De Gavers Harelbeke	7	16	21	31	17	23	15
Kanaaldok Kallo-Doel	20	22	18	18	35	28	27
Kleiputten Brecht-Rijkevorsel	22	1	1	0	0	2	12
Vallei van de Aa Vorselaar	24	13	38	39	23	13	22
Vijvergebied Midden-Limburg	49	12	10	0	4	11	57
Totaal Vlaanderen	505	282	315	275	338	329	513

Tabel 5. Dodaars: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (en het wintermaximum van 96/97.)

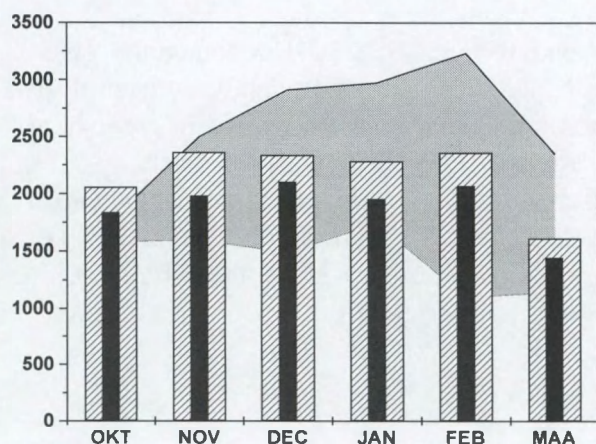
Table 5. Little Grebe: monthly numbers at main resorts (and maximum count of 96/97).

Fuut *Podiceps cristatus*

Het telseizoen startte met een nieuw oktoberrecord voor deze soort (2060 ex.). Van november tot februari bleef de Vlaamse winterpopulatie zich op een opvallend stabiel niveau te handhaven (2300-2350 ex.). Wat de decembertelling betreft dient wel rekening gehouden te worden met het ontbreken van gegevens van de Zeebrugse Voorhaven. Al bij al waren de aantallen in 1997/98 zeer vergelijkbaar met deze van vorige winter, ondanks de sterk verschillende weersomstandigheden.

De verspreiding van de soort in januari 1998 is weergegeven in Figuur 12. Het havengebied van Zeebrugge bleef weliswaar één van de belangrijkste pleisterplaatsen (ruim 530 ex. in januari) maar de absolute piekaantallen tijdens de strenge vorstperioden van vorige winter bleven hier achterwege. Op het Kanaaldok Kallo-Doel blijkt het aantal overwintelaars minder onderhevig aan de weersomstandigheden en de maximumaantallen in 1997/98 bleken sterk vergelijkbaar met die van vorige winters. In de tweede helft van het winterhalfjaar deed zich hier wel een halvering van de aantallen voor. Op de nabijgelegen Beneden-Zeeschelde werden bijna 100 Futen geteld in februari. In het binnenland eiste vooral de Maasvallei met zijn talrijke grindplassen opnieuw een hoofdrol op: in de meeste maanden verbleef hier tot ruim 10 % van het totaal aantal getelde Futen in Vlaanderen.

Figuur 11. Aantalsverloop van de Fuut in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

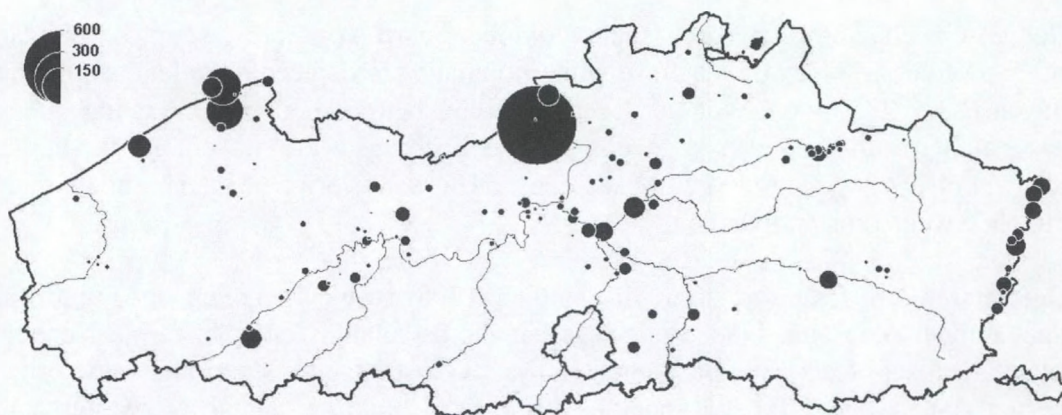
Figure 11. Numbers of Great-crested Grebe in Flanders during the winter 1997/98.

Hatched bars give the total numbers counted in all areas. Black bars show the numbers that were counted in the monthly counted areas only. As a comparison, the monthly minimum and maximum numbers that were counted during the previous winters 1993/94 - 1996/97 are shown in grey.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Spuikom Oostende	24	61	111	28	139	129	172
Achterhaven Zeebrugge	189	153	357	378	355	30	1347
Voorhaven Zeebrugge	94	197	?	153	110	42	176
Zandputten Walem	64	43	52	31	39	9	102
Kanaal Kallo-Doel	509	688	536	235	333	191	629
Zandputten Mol	66	101	96	53	68	> 23	113
Grindplassen Maasvallei	212	248	269	263	294	153	290
Totaal Vlaanderen	2060	2363	2338	2285	2359	1612	2496

Tabel 6. Fuut: maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 100).

Table 6. Great Crested Grebe: monthly numbers at main resorts (> 100 birds).

Figuur 12. Verspreiding van de Fuut in november 1997.
Figure 12. Distribution of Great Crested Grebe in Flanders in November 1997.

Roodhalsfuut *Podiceps grisegena*

Van december tot en met maart werden telkens meer dan 10 Roodhalsfuten geteld in Vlaanderen met een maximum van 15 in februari. De waargenomen aantallen liggen daarmee duidelijk hoger dan in voorgaande jaren. Vooral de aanwezigheid van een groepje in de Netevallei te Lier-Duffel is hiervoor verantwoordelijk: 7 ex. in januari en maart en 9 ex. in februari. Op de meeste andere plaatsen ging het om solitaire vogels, uitgezonderd De Gavers te Harelbeke (2 ex. in oktober), het Oud Vliegveld te Lochristi (2 ex. in oktober en telkens 3 ex. in november en december), de Zandputten te Walem (2 ex. in december), de Zeebrugse Achterhaven (2 ex. in december) en de Spaarbekkens te Kluizen (2 ex. in februari en maart).

Geoorde Fuut *Podiceps nigricollis*

Met maxima van 40 ex. in oktober en 31 ex. in maart deed de soort het merkkelijk beter dan in vorige jaren. In de echte wintermaanden was er gewoontegetrouw een sterke terugval en werden er nooit meer dan 10 ex. geteld.

Twee gebieden staken er duidelijk bovenuit: het Kanaaldok te Kallo-Doel (maxima van 18 ex. in oktober en 20 ex. in november) en de Hoge Maey te Antwerpen-Rechteroever (maxima van 8 ex. in oktober en 16 ex. in maart). Buiten de Antwerpse regio ging het meestal om solitaire vogels. Waarnemingen van meerdere vogels bleven beperkt tot de Zeebrugse Achterhaven (3 ex. in november), de Spaarbekkens te Kluizen (4 ex. in oktober) en De Gavers te Harelbeke (5 ex. in maart).

Kuifduiker *Podiceps auritus*

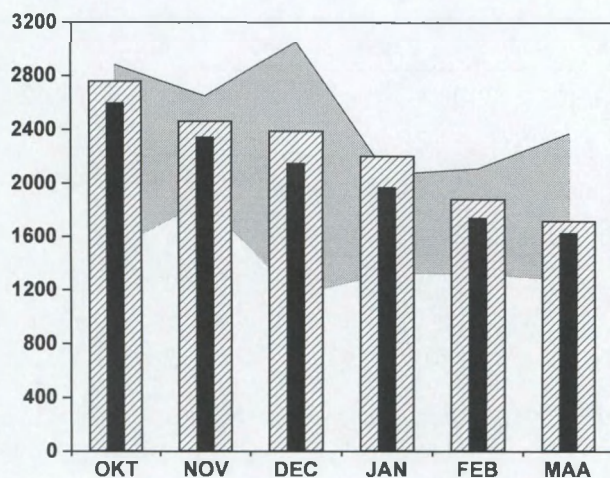
Met uitzondering van de maand januari (6 ex.) werden er in deze winter nauwelijks Kuifduikers opgemerkt tijdens de midmaandelijks tellingen. Alle waarnemingen hadden betrekking op solitaire vogels en waren afkomstig van Zeebrugge, Kluizen, Kallo-Doel, Ekeren, Maasmechelen en Kessenich.

Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

Na een oktoberpiek van bijna 2800 Aalscholwers volgde een aantalsafname tot op een niveau van 2200 tot 2500 ex. in de periode november-januari (Figuur 13). Deze cijfers bevestigen dat er sinds 1994 een al of niet voorlopig einde is gekomen aan de groei van de Vlaamse winterpopulatie. In februari-maart vertrokken reeds heel wat overwinteraars richting buitenlandse broedgebieden maar verzamelden zich tevens reeds vele tientallen vogels op en rond de (recente) Vlaamse broedkolonies. Broedvogels werden meestal niet meegeteld tijdens de midmaandelijks tellingen en ontbreken dus in de vermelde totaalaantallen.

Sinds 1994 worden door het Instituut voor Natuurbehoud ook slaapplaatstellingen van Aalscholwers georganiseerd. Deze geven een beter beeld van de werkelijk aanwezige aantallen in een bepaald gebied of regio dan dagtellingen omdat de kans op dubbeltellingen of het missen van groepen bij deze telmethode minder groot is. Van de meeste gekende slaapplaatsen kregen we echter weinig of geen tellingen binnen. De weinige gegevens laten ons niet toe om een totaalaantal voor Vlaanderen te berekenen en ze worden hier dan ook niet besproken.

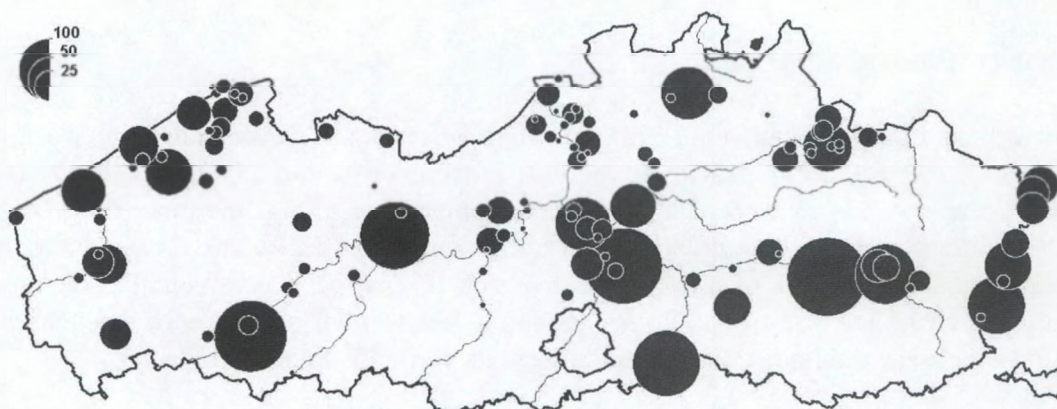
De Maasvallei bleef ook deze winter het belangrijkste overwinteringsgebied (max. 940 ex. in oktober). Vooral op enkele grote grindplassen pleisterden soms aanzienlijke aantallen, o.a. te Maasmechelen (340 ex. in oktober) en het Houbenhof te Kessenich-Ophoven (233 ex. in februari). Ook een Wallonië herbergde de Maasstreek de grootste aantallen met in januari een totaal van ca. 2000 vogels (LOLY & JACOB, 1997).

Figuur 13. Aantalsverloop van de Aalscholver in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 13. Numbers of Cormorant in Flanders during the winter 1997/98.

Voor een overzicht van de getelde aantallen op de belangrijkste pleisterplaatsen verwijzen we naar Tabel 7. Daarnaast waren er ook een aantal gebieden die slechts af en toe grotere aantallen lieten noteren. Het ging hier meestal om groepen foeragerende vogels die slechts korte tijd in het gebied aanwezig zijn. Zo pleisterden op het Scheldemeer te Destelbergen 118 ex. in januari en telde men 121 ex. in de Steenlandpolder te Kallo in december.

Figuur 14. Verspreiding van de Aalscholver in Vlaanderen in januari 1998.

Figure 14. Distribution of Great Cormorant in Flanders in January 1998.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
IJzervallei	185	231	200	125	179	55	167
Hoge Dijken Roksem	15	?	103	54	36	26	87
Havengebied Zeebrugge	100	51	(39)	34	54	72	108
De Gavers Harelbeke	81	92	101	129	77	74	109
Staatsdomein Hofstade	123	291	90	143	10	3	161
Netevallei Lier-Duffel	63	19	134	52	59	28	157
Molse Zandputten	68	130	65	70	119	103	155
Dijlevallei	111	40	67	109	> 78	155	106
Vijvergebied Midden-Limburg	112	82	87	132	93	119	144
Vlaamse Maasvallei	940	531	456	274	492	225	718
Totaal Vlaanderen	2764	2468	2394	2209	1885	1720	

Tabel 7. Aalscholver: maandelijkse (dag)aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 100 ex.).

Table 7. Cormorant: monthly numbers at main resorts (> 100 birds).

Roerdomp *Botaurus stellaris*

Er waren slechts weinig meldingen van deze soort die door zijn verborgen levenswijze meestal aan de aandacht van de tellers ontsnapt. Twee vogels overwinterenden in het Broek De Naeyer te Willebroek.

Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta*

Aan de Oostkust bleven gedurende het ganse winterhalfjaar een aantal Kleine Zilverreigers aanwezig. Klassieke waarnemingsplaatsen waren het Zwin te Knokke (tot 10 ex. in oktober), de Achter- en Voorhaven te Zeebrugge tot 3 ex. in november en maart) en het weidecomplex te Lissewege (3 ex. in december).

Grote Zilverreiger *Egretta alba*

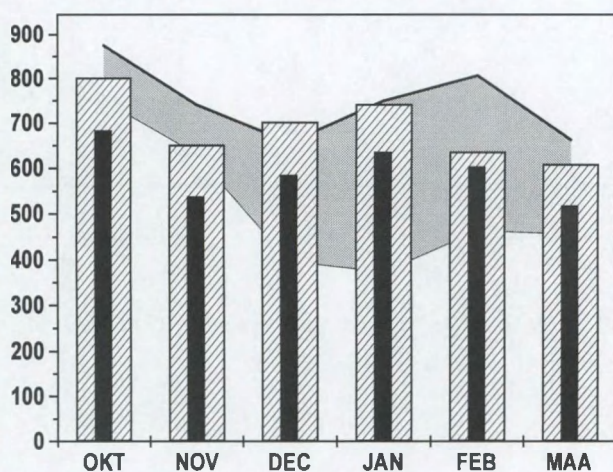
Op elke telling werden 1 tot 2 Grote Zilverreigers waargenomen in Vlaanderen. Net als vorig jaar waren er meerdere meldingen in de regio Midden-Kempen, o.a. in Maat-reservaat te Mol (2 ex. in november), op de Dekshoevevijver te Geel (1 ex. in december, februari en maart) en in het Prinsenspark te Geel (2 ex. in januari). Verder pleisterde de soort in het Zwin te Knokke (oktober) en tussen de Grote en Kleine Nete in regio Lier (oktober).

Koereiger *Bulbucus ibis*

Na het broedseizoen bleven 4 ex. tot ver in december pleisteren in en rond het Zwin te Knokke. In januari en februari werden regelmatig nog een 2-tal ex. opgemerkt.

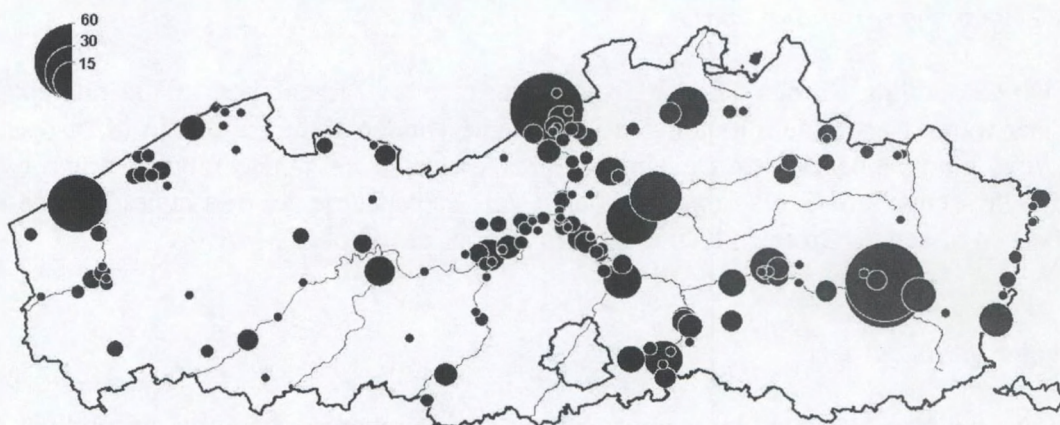
Blauwe Reiger *Ardea cinerea*

Na de traditionele oktoberpiek (802 ex.) nam het aantal Blauwe Reigers in Vlaanderen wel wat af maar de winteraantallen bleven toch op een hoog niveau (650-750 ex.) (Figuur 15). Van een negatief effect van de voorbije strenge winters lijkt dus weinig of niets merkbaar. In februari en maart waren ongetwijfeld al heel wat reigers aanwezig in de broedkolonies maar deze zijn meestal niet meegeteld tijdens de watervogeltellingen.

Figuur 15. Aantalsverloop van de Blauwe Reiger in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 15. Numbers of Grey Heron in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 16 geeft een beeld van de verspreiding tijdens de oktobertelling, terwijl de maandelijkse totaalaantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen terug te vinden zijn in Tabel 8. De soort komt zeer ruim verspreid voor over Vlaanderen. Midden-Limburg met zijn vele visvijvers bleef een belangrijk bolwerk voor Blauwe Reigers en opnieuw werd de kaap van 100 ex. overschreden. Dit geldt ook voor de Zeeschelde tussen Gent en de Nederlandse grens waar in oktober in totaal 101 ex. geteld werden.

Figuur 16. Verspreiding van de Blauwe Reiger in Vlaanderen in oktober 1997.

Figure 16. Distribution of Grey Heron in Flanders in October 1997.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Havencomplex Nieuwpoort	13	52	31	36	3	6	41
Ijzerbroeken Diksmuide-Roesbrugge	20	10	10	14	43	34	30
Staatsdomein Hofstade	26	9	8	15	10	6	36
Zeeschelde Zandvliet-Rupelmonding	57	27	45	57	18	13	38
Zeeschelde Rupelmonding-Denderm.	38	13	5	10	6	4	28
Netevallei Lier-Duffel	31	27	21	27	33	31	26
Zone Grote en Kleine Nete	15	19	24	27	19	35	23
Kleiputten Rijckevorsel	22	13	25	19	24	35	31
Dijlevallei	63	27	25	35	17	17	48
Vijvergebied Midden-Limburg	71	63	98	133	101	25	106
De Maten Genk	12	18	25	12	22	22	15
Maasvallei	31	24	19	25	40	55	68
Totaal Vlaanderen	802	652	703	743	637	610	786

Tabel 8. Blauwe Reiger: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 25 ex.).

Table 8. Grey Heron: monthly numbers at main resorts (> 25 birds).

Ooievaar *Ciconia ciconia*

We kregen geen gegevens binnen van de lokale, halfwilde populaties in het Zwin te Knokke en het domein Planckendael te Muizen (Mechelen). Op beide locaties blijven enkele tientallen vogels overwinteren.

Midden maart werden 2 ex. opgemerkt in het Schulensbroek te Schulen en 1 ex. in de Uitkerkse Polder.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

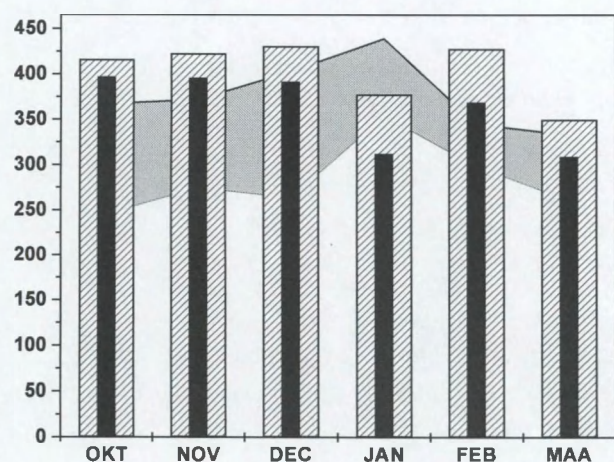
Op de oktobertelling werd een late vogel opgemerkt in het Zwin te Knokke-Heist.

Knobbelzwaan *Cygnus olor*

In de meeste maanden werden tussen 400 en 430 Knobbelzwanen geteld (Figuur 17). Hiermee steeg het gemiddelde winterniveau ten opzichte van vorige winters (ca. 350 ex.) maar het aantalsrecord van 439 ex. in januari 1997 werd niet gebroken.

Elke winter zien we opnieuw dezelfde gebieden op de voorgrond treden als het om grotere groepen Knobbelzwanen gaat. In de Antwerpse regio werden elke maand gemiddeld ca. 100 Knobbelzwanen geteld (max. 128 ex. in oktober), meestal goed voor zo'n 20 tot 30 % van de volledige Vlaamse populatie. De Kuifeend te Oorderen herbergde traditioneel vooral in de eerste maanden van het winterhalfjaar veel zwanen (max. 62 ex. in november), vanaf januari was er een sterke terugval (Tabel 9). Op het Amerikadok werden in oktober 23 ex. geteld en op het Willem II-Bonapartedok zaten er in februari en maart resp. 21 en 24 ex..

In de Dijlevallei ten zuiden van Leuven en de Grensmaasvallei haalde de soort een vrij constant niveau tijdens het winterhalfjaar, in beide gebieden werden maxima van 50 tot 55 ex. genoteerd. De Dijlevallei ten zuiden van Leuven deed daarmee iets minder goed dan vorige winter. De grootste groepen werden er geteld te Willele-Noord (max. 28 ex. in oktober) en vooral in het Groot Broek te St. Agatha-Rode (max. 32 ex. in februari).

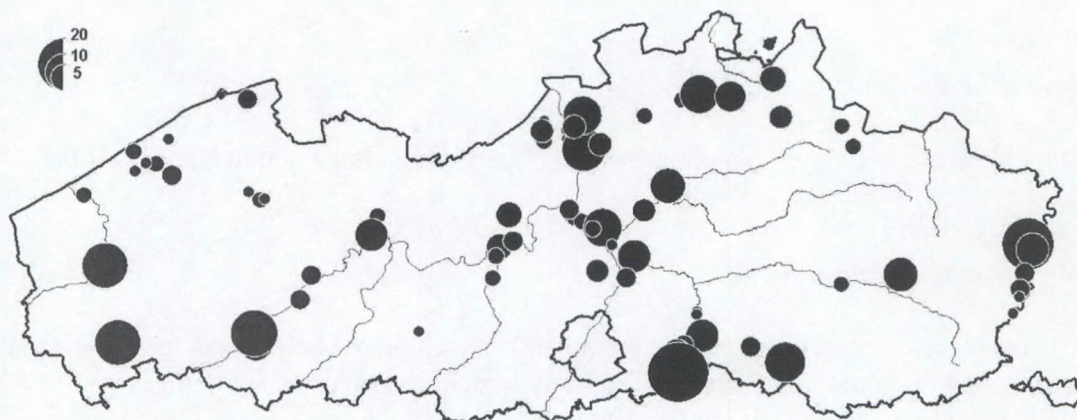

Figuur 17. Aantalsverloop van de Knobbelzwaan in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 17. Numbers of Mute Swan in Flanders during the winter 1997/98.

In de Maasvallei werden duidelijk meer Knobbelzwanen geteld dan in vorige winters. Belangrijkste pleisterplaatsen waren Gravelco te Maasmechelen (max. 25 ex. in december) en Sicalex te Stokkem (max. 23 ex. in februari).

In andere regio's waren groepen van meer dan 20 Knobbelzwanen een uitzondering. Vooral de 31 ex. op de Rupel ter hoogte van Willebroek zijn hier het vermelden waard.

Figuur 18. Verspreiding van de Knobbelzwaan in Vlaanderen in december 1997.

Figure 18. Distribution of Mute Swan in Flanders in December 1997.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Noorderwal Deinze	20	14	12	0	0	3	24
De Kuifeend Oorderen	59	62	46	11	13	9	74
Hoge Maey Antwerpen	16	20	8	0	7	1	11
Amerika-dok Antwerpen	23	3	11	4	4	2	21
Rupel Willebroek	0	2	7	11	14	31	10
Dijlevallei	52	43	40	49	51	49	67
Maasvallei	29	54	53	43	46	41	27
Totaal Vlaanderen	416	423	431	378	428	350	439

Tabel 9. Knobbelzwaan: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 9. Mute Swan: monthly numbers at main resorts.

Kleine Zwaan *Cygnus columbianus*

Er werden op alle tellingen Kleine Zwanen waargenomen met een maximum van 155 ex. in december. Dit keer werden de hoogste aantallen op de teldata niet in Noord-Oost-Vlaanderen genoteerd maar wel in de kustpolders en de IJzervallei. Opvallend waren de soms sterk wisselende aantallen in de traditionele overwinteringsgebieden.

In het Antwerpse was vooral de vroege aankomst opmerkelijk. Blokkersdijk en De Kuifeend bleken het meest in trek als pleisterplaats.

Af en toe werden ook kleine groepjes opgemerkt buiten de klassieke pleisterplaatsen: 4 ex. in de Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen in december en 7 ex. in het Nete-gebied nabij Lier.

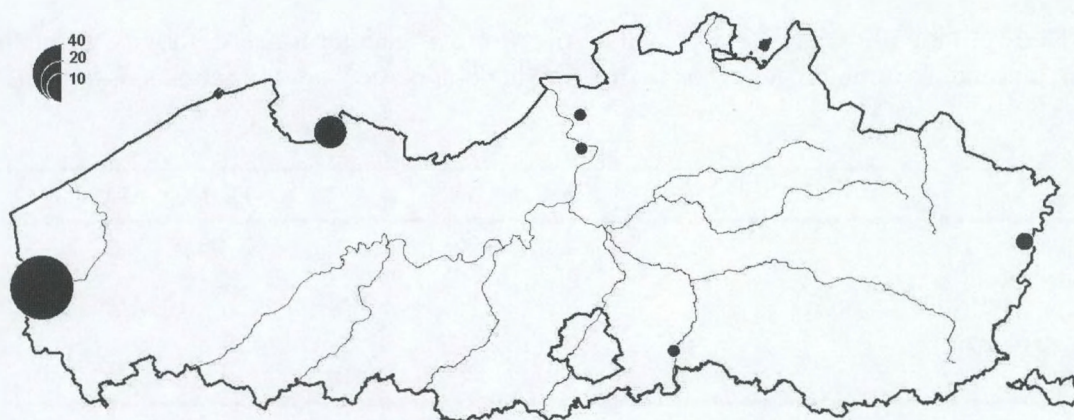
Buiten de midmaandelijks telweekends pleisterden er soms tijdelijk wat grotere aantallen. Zo werden er op 08/02 154 ex. geteld te St.Margriete, 45 ex. in de IJzerbroeken en 5 ex. in de Zeebrugse Achterhaven wat samen een Vlaams totaal van minstens 204 ex. geeft. Dit is echter slechts half zoveel als de piekaantallen die in de twee vorige (strengere) winters werden geteld (430 tot 450 ex.).

Vooral in de Noord-Oost-Vlaamse polders werden heel wat minder Kleine Zwanen genoteerd dan in vorige jaren. De eerste vogels verschenen pas vrij laat op 23/11 en daarna werden slechts enkele keren groepen van meer dan 100 ex. gesignaleerd, o.a. 155 ex. op 05/12 te Watervliet, 133 ex. te St. Margriete op 31/01 en 154 ex. te St. Jan-in-Eremo op 08/02. De laatste waarneming van Kleine Zwanen dateert van 15/02 (DU CHEYNE, 1998, 1999).

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
IJzer- en Handzamevallei	0	0	15	48	66	0	35
Oostkustpolders	0	0	65	0	8	0	23
Polders Middenkust	0	0	21	0	0	0	6
Polders Noord-Oost-Vlaanderen	0	0	36	13	3	0	85
Polders/havengebied Antwerpen	13	24	14	4	2	0	11
Maasvallei	0	0	0	4	15	0	9
Totaal Vlaanderen	13	24	155	71	94	7	133

Tabel 10. Kleine Zwaan: maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 10. Bewick's Swan: monthly numbers at main resorts.

Figuur 19. Verspreiding van de Kleine Zwaan in Vlaanderen in december 1997.

Figure 19. Distribution of Bewick Swan in Flanders in December 1997.

In de Oostkustpolders werden reeds begin november de eerste zwanen opgemerkt in het Zwin te Knokke. Pas in december verscheen de soort ook op andere plaatsen (o.a. te Uitkerke, Damme en Jabbeke) maar echt grote aantallen werden er nooit gemeld. Enkele van de grotere groepjes waren 28 ex. die kwamen slapen in de Zeebrugse Achterhaven op 13/12, 56 ex. in de Uitkerkse Polder op 14/12 en 34 ex. aan de Rombautswerve te Damme op 24/12. In januari waren er slechts enkele waarnemingen meer en tegen midden februari waren alle Kleine Zwanen vertrokken.

In de IJzervallei voltrok zich een omgekeerd patroon: slechts enkele waarnemingen in december en grotere aantallen in januari en februari. Van eind december tot midden februari pleisterden bijna constant enkele tientallen vogels in de IJzerbroeken en/of de nabijgelegen Handzamevallei.

Wilde Zwaan *Cygnus cygnus*

In deze zachte winter werden nauwelijks Wilde Zwanen waargenomen in Vlaanderen. Het Schulensbroek behield evenwel zijn status van jaarlijks overwinteringsgebied; van 13 tot 20/12 pleisterden er 2 adulte vogels en van 30/12 tot 15/02 waren 6 adult aanwezig. Een laatste waarneming dateert van 22/02 (4 adult).

Daarnaast pleisterde er een juveniele vogel aan de Romboutswerve te Damme van 14/01 tot 18/03 en werd er op de februari-telling 1 ex. gesignaleerd op de Ronde Put te Mol.

Toendrarietgans *Anser fabalis rossicus*

Alleen in december werden vermeldenswaardige aantallen Rietganzen geteld, dankzij een grote groep van 459 ex. in de Maasvallei te Aldeneik. In de andere telmaanden werden hier echter geen Rietganzen meer waargenomen.

In de andere traditionele Vlaamse ganzengebieden bleef het aantal Rietganzen beperkt tot hooguit enkele tientallen vogels. Volgende gebiedsmaxima werden opgetekend: 55 ex. in de Polders van Noord-Oost-Vlaanderen in december, 31 ex. in de IJzerbroeken te Mekem in februari, 17 ex. in de Antwerpse polders in december en 13 ex. in de Oostkustpolders, eveneens in december.

Hoewel niet alle vogels tot op (onder)soort werden gedetermineerd, mogen we aannemen dat alle hieronder vermelde gegevens betrekking hebben op de Toendrarietgans *A. f. rossicus*.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
IJzervallei	0	0	7	0	31	0	182
Oostkustpolders	0	0	13	0	12	0	93
Polders Noord-Oost-Vlaanderen	0	0	55	8	0	0	110
Polders Antwerpen	0	0	17	9	0	0	25
Maasvallei	0	0	459	0	0	0	296
Totaal Vlaanderen	0	1	551	17	44	0	580

Tabel 11. Rietgans: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 11. Bean Goose: monthly numbers at main resorts.

Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus*

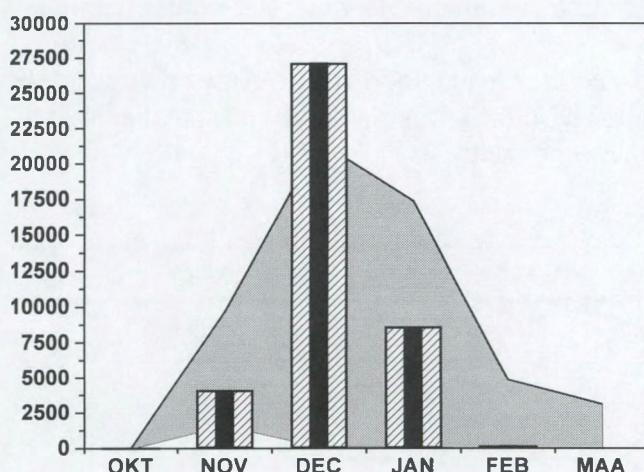
De oktobertelling viel samen met de aankomst van de eerste Kleine Rieten in Vlaanderen. De grootste toename gebeurde in november en de eerste helft van december. De stijgende trend van de laatste jaren zette zich ook deze winter fors door en dit leidde opnieuw tot een nieuw recordaantal: 27.133 ex. midden december (Figuur 20). Erg lang bleven de meeste Kleine Rieten evenwel niet pleisteren. Het zachte winterweer zorgde voor een merkkelijk snellere terugkeer naar het noorden dan in de vorige, strenge winters. Midden februari werden nauwelijks nog 179 ex. geteld.

Het overwinteringsgebied van de Kleine Rietgans beperkte zich opnieuw bijna uitsluitend tot de polders tussen Oostende en de Nederlandse grens ten oosten van Brugge, de zogenaamde "Oostkustpolders" (Figuur 21, Tabel 12). Het absolute wintermaximum werd genoteerd op 26 december waarbij voor de eerste keer de kaap van 30.000 ex. overschreden werd (30.499 ex.), dit is ruim 85 % van de volledige Spitsbergenpopulatie.

In tegenstelling tot vorige winters werden tijdens de telweekends geen Kleine Rieten opgemerkt aan de Westkust en in de IJzervallei.

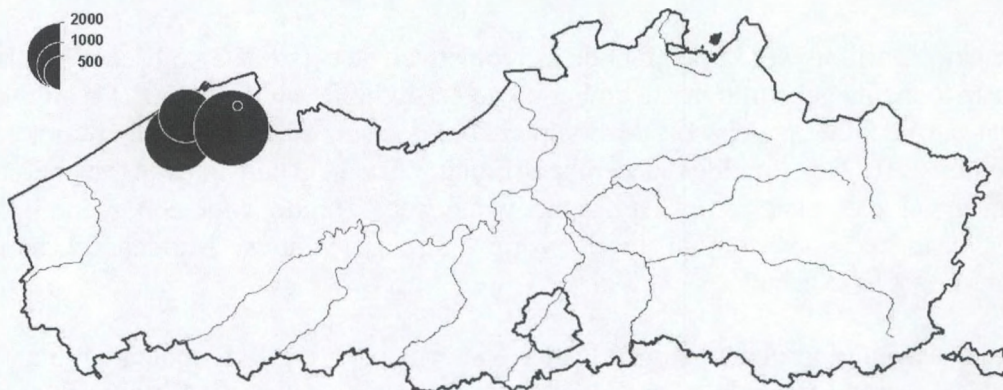
	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Oostkustpolders	3	4124	27133	8614	179	0	21528
IJzervallei / Westkustpolders	0	0	0	0	0	0	110
Totaal Vlaanderen	3	4124	27133	8614	179	0	21536

Tabel 12. Kleine Rietgans: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
Table 12. Pink-footed Goose: monthly numbers at main resorts.

Figuur 20. Aantalsverloop van de Kleine Rietgans in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 97/98.

Figure 20. Numbers of Pink-footed Goose in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 21. Verspreiding van de Kleine Rietgans in Vlaanderen in december 1997.
Figure 21. Distribution of Pink-footed Goose in Flanders in December 1997.

Kolganzen *Anser albifrons*

In alle telmaanden werden Kolganzen vastgesteld in Vlaanderen. Op de oktobertelling ging het weliswaar nog maar om enkele tientallen vogels, maar vooral in december en januari namen de aantallen snel toe tot maxima van resp. 15.916 en 23.658 ex. (Figuur 22). Deze cijfers zijn zeer vergelijkbaar zijn met de aantallen Kolganzen die vorige winter in Vlaanderen werden geteld, maar opvallend is dat de piek een maand vroeger viel. In de strenge winter 1996/97 waren in februari nog ca. 23.000 Kollen aanwezig, deze winter slechts 6478.

De Oostkustpolders vormden traditioneel het zwaartepunt in de verspreiding met een maximum van bijna 20.000 vogels in februari (Figuur 23, Tabel 13). Dit was tevens het wintermaximum voor het gebied.

In de IJzervallei zette de soort haar recente opmars verder: zowel in januari als februari werden ca. 3000 ex. geteld in het Blankaartgebied te Woumen-Merkem. Het wintermaximum bedroeg 3640 ex. op 08/02.

In de poldercomplexen langs de Beneden-Zeeschelde ten noorden van Antwerpen werd de piek net als vorige winter in december vastgesteld (1871 ex.). Daarna namen de aantallen snel af en op de februaritelling werden geen Kolganzen meer gezien.

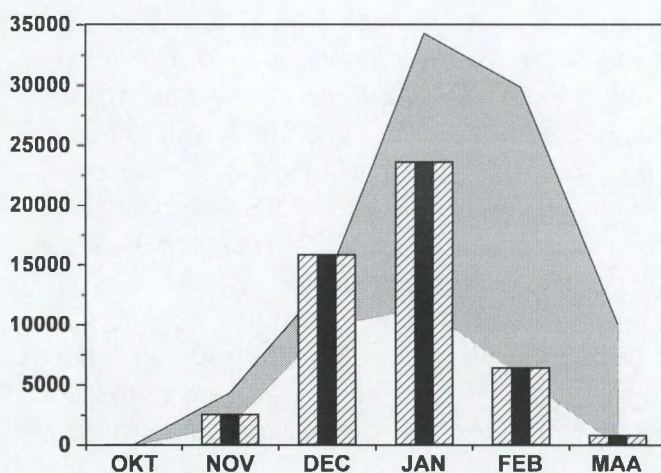
	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Oostkustpolders	18	1872	12972	19797	3408	59	19277
Blankaartgebied Woumen-Merkem	0	21	497	3010	3050	800	2255
Polders Noord-Oost-Vlaanderen	0	0	84	0	4	0	562
Polders Antwerpen	50	727	1871	625	0	0	2708
Maasvallei	0	1	475	168	1	0	0
Totaal Vlaanderen	69	2621	15916	23658	6478	873	23091

Tabel 13. Kolganzen: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
Table 13. White-fronted Goose: monthly numbers at main resorts.

In de polders van Noord-Oost-Vlaanderen werden tijdens de midmaandelijke tellingen nauwelijks Kolganzen gemeld (max. 84 ex. in december). Buiten de officiële teldata pleisterden er soms wel kortstondig wat grotere groepen, o.a. 850 ex. te Assenede op 25/12.

Buiten de polders bleef de verspreiding hoofdzakelijk beperkt tot de Maasvallei waar maximaal enkele honderden exemplaren aanwezig waren in december en februari. Kleine groepjes werden tevens gesignaleerd in het gebied tussen Grote en Kleine Nete in regio Lier (45 ex. in januari), op het Zuidelijk Eiland te Wintam (max. 13 ex. in januari en maart) en in de Bourgoyen te Drogen (12 ex. in december).

Figuur 22. Aantalsverloop van de Kolgans in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 23. Numbers of White-fronted Goose in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 23. Verspreiding van de Kolgans in Vlaanderen in januari 1998.
Figure 23. Distribution of White-fronted Goose in Flanders in January 1998.

Dwerggans *Anser erythropus*

Op de decembertelling pleisterde een groepje van 7 Dwergganzen in de Maasvallei nabij Aldeneik. Midden januari werd 1 ex. met een blauwe halsband opgemerkt in de IJzerbroeken te Merkem. Deze vogel bleek afkomstig te zijn van een Fins herintroductieprogramma.

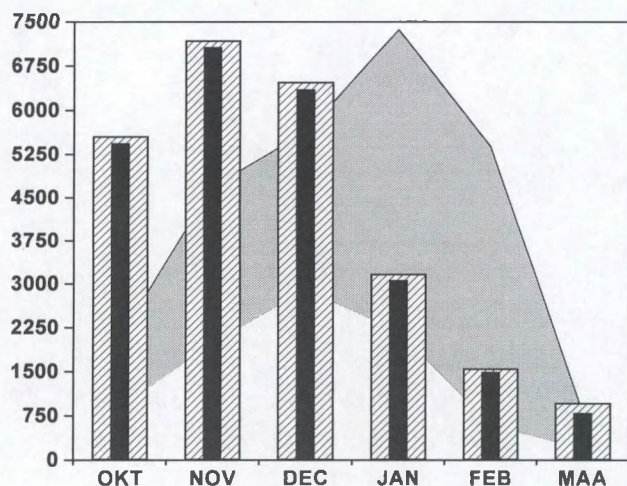
Grauwe Gans *Anser anser*

De aantallen Grauwe Ganzen waren zeer vergelijkbaar met deze van vorige winter maar vertoonden een sterk verschillend seizoenaal patroon. In oktober was de soort al opmerkelijk talrijk aanwezig, gevolgd door een vroege piek van ruim 7000 ex. in november (Figuur 24). In januari was het aantal overwinteraars reeds meer dan gehalveerd, een trend die zich verder doorzette in februari. In maart bevinden de meeste Vlaamse broedvogels zich al in de broedgebieden (waar ze vaak moeilijk of niet meer te tellen zijn) terwijl de overwinteraars reeds de terugtrek naar het noorden hebben aangevat.

Vooraf in de maanden november en december was er een sterk overwicht van aantallen die langs de Beneden-Zeeschelde ten noorden van Antwerpen werden vastgesteld. In november werd hier zelfs de kaap van 6000 ex. overschreden. De belangrijkste pleisterplaatsen waren de polders te Doel (2935 ex. in november), het Paardenschor te Doel (1120 in december) en het Groot Buitenschoor te Zandvliet (1074 in december). De aantallen in het Beneden-Zeescheldegebied kunnen uiteraard niet los gezien worden van de overwinterende populatie in het aanpalende Verdrongen Land van Saeflinghe in Nederland (CASTELLINS *et al.*, 1999). Net als vorig jaar situeerde het wintermaximum zich hier rond 38.000 exemplaren.

In regio Oostkust valt vooral het grote oktoberaantal op. In de Zeebrugse Achterhaven pleisterden toen 2350 Grauwe Ganzen. In de Achterhaven zien we elk jaar een sterke toename. Het gaat hier vermoedelijk hoofdzakelijk om plaatselijke Oostkustvogels, aangevuld met vogels uit andere landen die hier tijdelijk blijven pleisteren of overwinteren. De Grauwe Ganzen in de Achterhaven worden niet bij elke telling even volledig geteld en dat verklaart wellicht in belangrijke mate de sterke terugval in de andere maanden (o.a. amper 69 ex. geteld in november).

In het Krekengebied van Noord-Oost-Vlaanderen waren - met uitzondering van november - steeds enkele honderden ganzen aanwezig. Het maximum van bijna 600 ex. was duidelijk hoger dan in de vorige winter. In de Maasvallei werden over het algemeen vergelijkbare aantallen vastgesteld maar hier viel het maximum in oktober (533 ex.). Op diverse plaatsen bouwden zich ook concentraties op als gevolg van al of gewilde introducties, waaronder het Blankaartgebied te Woumen-Merkem en de omgeving van Bornem.

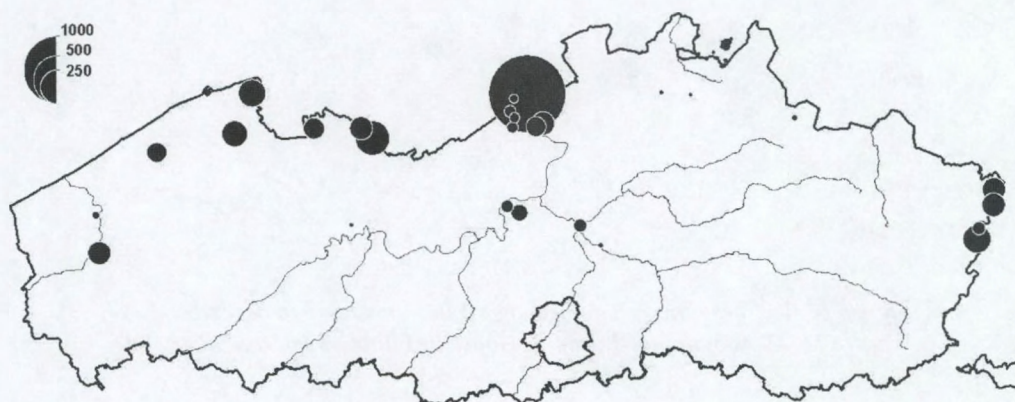

Figuur 24. Aantalsverloop van de Grauwe Gans in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 24. Numbers of Greylag Goose in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied Woumen-Merkem	?	171	167	120	163	> 18	144
Zwinstreek/Oostkustpolders	2350	69	956	404	429	147	1283
Polders Noord-Oost-Vlaanderen	218	11	594	485	427	396	406
Maasvallei	533	485	393	359	163	114	?
Polders/schorren Beneden-Zeeschelde	2232	6306	4114	1616	360	55	5707
Verdronken Land van Saeftinghe (NL)	25492	38282	20770	30570	3073	1108	38030
Totaal Vlaanderen	5559	7183	6482	3173	1558	973	7124

Tabel 14. *Grauwe Gans: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.*Table 14. *Greylag Goose: monthly numbers at main resorts.*Figuur 25. *Verspreiding van de Grauwe Gans in Vlaanderen in november 1997.*Figure 25. *Distribution of Greylag Goose in Flanders in November 1997.*

Brandgans *Branta leucopsis*

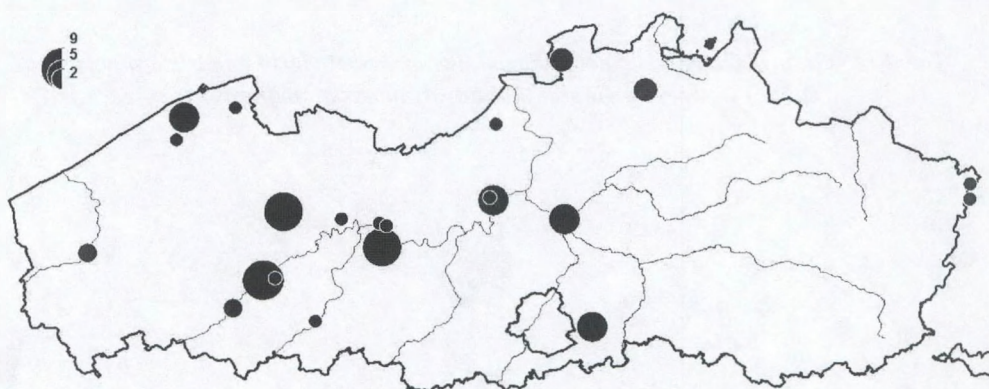
De maximale aantallen die in de loop van het winterhalfjaar geteld werden liepen op tot 100 à 130 ex.. Een sterk wisselende aantallen - met een maximum van 131 ex. in december en slechts 39 ex. in februari - zijn wellicht vooral het gevolg van hiaten in de tellingen. Het gaat immers in hoofdzaak om verwilderde vogels die zich meestal buiten de traditionele watervogelgebieden ophouden, vaak in het gezelschap van Canadese Ganzen.

De grootste groepen werden gezien in de omgeving van het Zwin te Knokke (tot 104 ex. in januari) en in het Gentse (tot 90 ex. in januari), niet toevallig de twee regio's waar zich snel aangroeiende broedpopulaties bevinden. Echt goede tellingen van de volledige (verwilderde) populaties in beide regio's zijn echter niet beschikbaar. Af en toe werden ook kleine groepjes Brandganzen waargenomen tussen de Kleine Rieten en Kolganzen in de traditionele ganzengebieden aan de Oostkust (bv. 12 ex. in december). Mogelijk gaat het hier wel om wilde vogels die zich aansluiten bij andere ganzensoorten.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Oostkustpolders/Zwinstreek	0	13	104	7	0	45	130
Gentse regio	90	2	4	17	24	1	99
Totaal Vlaanderen	126	66	131	71	39	100	255

Tabel 15.. Brandgans: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
 Table 15 . Barnacle Goose: monthly numbers at main resorts.

Figuur 26. Verspreiding van de Brandgans in Vlaanderen in december 1997.
 Figure 26. Distribution of Barnacle Goose in Flanders in December 1997.

Rotgans *Branta bernicla*

Alleen in de Zeebrugse Voorhaven werden groepjes van enkele tientallen vogels gemeld, o.a. 35 ex. in november en 40 ex. februari. Verder waren er nog waarnemingen van enkelingen in het Zwin te Knokke (november), de polders te Damme-Dudzele (november), in de Zeebrugse Achterhaven (oktober) en opmerkelijk ook in het Klauwenhof te Maaseik (december).

Roodhalsgans *Branta ruficollis*

Tijdens de decembertelling werd 1 ex. opgemerkt tussen de vele Kol- en Kleine Rietganzen in de polders te Damme-Dudzele.

Bergeend *Tadorna tadorna*

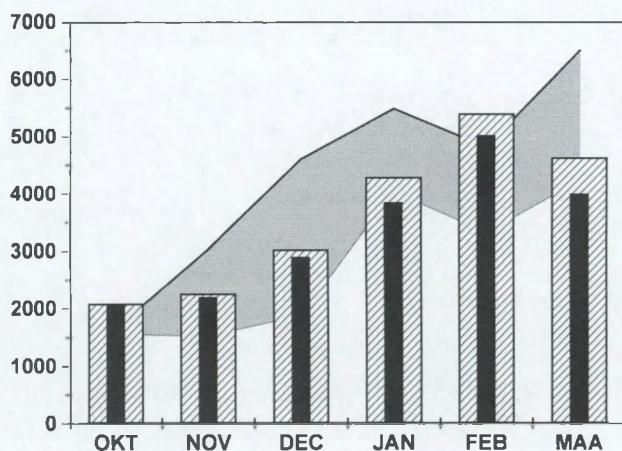
In de eerste helft van het winterhalfjaar werden tussen 2000 en 3000 Bergeenden geteld in Vlaanderen (Figuur 27). Na de jaarwisseling namen de aantallen aanzienlijk toe. Het wintermaximum van 5384 ex. in februari is zeer vergelijkbaar met de vastgestelde maxima in de voorbije winters.

De Zeeschelde tussen Gent en de Nederlandse grens herbergde over het algemeen de grootste aantallen Bergeenden. In november (1094 ex.) en december (1588 ex.) verbleef hier zowat 50 % van de volledige Vlaamse populatie. Aanvankelijk was het zoete estuariumgedeelte tussen Gent en de Rupelmonding de belangrijkste pleisterplaats maar vanaf december werd het overwicht van het brakke gedeelte tussen de Rupelmonding en de Nederlandse grens steeds groter.

Langs de Zeeschelde situeren zich ook belangrijke pleisterplaatsen binnendijs. Op Blokkersdijk te Antwerpen L.O. werden vooral in de eerste winterhelft veel Bergeenden geteld (max. 670 ex. in oktober), terwijl het Antwerpse havengebied vooral op het einde van de winter grote concentraties herbergde (tot ca. 750 ex. op LO én RO samen). Opmerkelijk veel Bergeenden hielden zich ook op in de kanaalzone te Wintam, nabij de monding van de Rupel (tot 530 ex. in februari). Er bestaat ongetwijfeld een intense uitwisseling tussen deze binnendijkse gebieden en de Zeeschelde en is dan ook uitkijken voor dubbeltellingen of het missen van grote groepen.

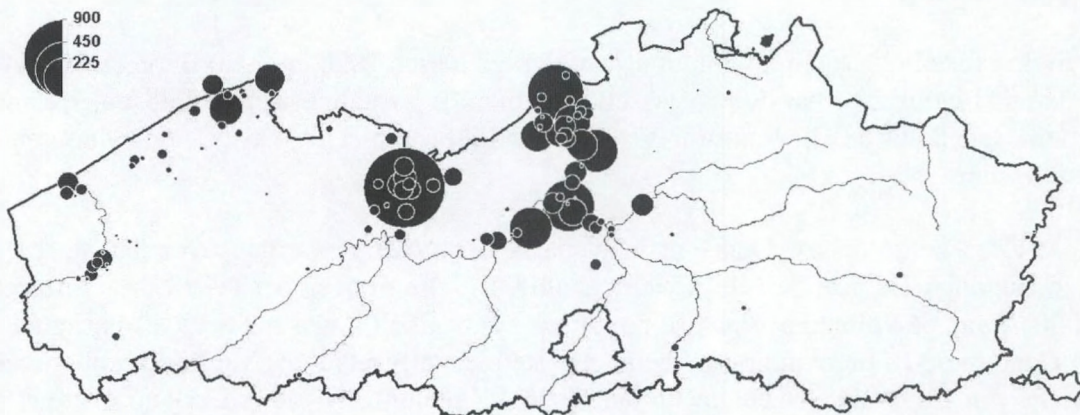
In tegenstelling tot de Zeeschelde lagen de aantallen in de Gentse Kanaalzone aanzienlijk lager dan in de vorige strenge winters. De absolute piekaantallen die hier tijdens vorstperioden kunnen worden vastgesteld (tot ruim 3000 ex. in 1996/97) bleven dit keer achterwege. Het wintermaximum bedroeg 1266 ex. in februari met als belangrijkste pleisterplaats opnieuw het Rodenhuizedok (942 ex.).

In de kuststreek waren veel Bergeenden te zien in traditionele overwinteringsgebieden zoals het Zwin te Knokke (max. 187 ex. in maart) en het havengebied van Zeebrugge (228 ex. in februari), maar de grootste concentratie werd enigszins verrassend opgetekend in de IJzerbroeken ten zuiden van Diksmuide: max. 328 ex. in januari. De overstroomde graslanden vormden er op dat ogenblik een uitgelezen foerageergebied.

Figuur 27. Aantalsverloop van de Bergeend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 27. Numbers of Shelduck in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 28. Verspreiding van de Bergeend in Vlaanderen in februari 1998.

Figure 28. Distribution of Shelduck in Flanders in February 1998.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied / IJzerbroeken	1	5	66	328	143	98	79
Achterhaven Zeebrugge	56	74	127	72	163	171	258
Voorhaven Zeebrugge	27	39	?	84	65	29	162
Zwin Knokke-Heist	165	86	78	145	132	187	182
Gentse Kanaalzone	331	322	365	525	1266	704	3084
Puyenbroek Wachtebeke	0	0	2	0	26	132	65
Zeeschelde Zandvliet - Rupelmonding	170	272	594	933	982	614	651
Zeeschelde Rupelmond. - Dendermonde	512	463	494	654	360	344	554
Zeeschelde Dendermonde - Gent	0	2	6	1	1	75	140
Noordelijk Eiland Wintam	0	8	57	102	138	312	?
Zuidelijk Eiland Wintam	0	0	2	16	392	38	25
Havengebied LO Kallo-Doel-Zwijndrecht	13	24	66	399	612	530	563
Havengebied RO Antwerp.- Zandvliet	46	99	74	137	145	222	339
Blokkersdijk Antwerpen LO	670	595	599	30	138	61	396
Netevallei Lier-Duffel	3	26	53	83	76	75	121
Totaal Vlaanderen	2076	2251	3012	4275	5384	4615	5002

Tabel 16. Bergeend: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 100 ex.).

Table 16. Shelduck: monthly numbers at main resorts (> 100 birds).

Smient *Anas penelope*

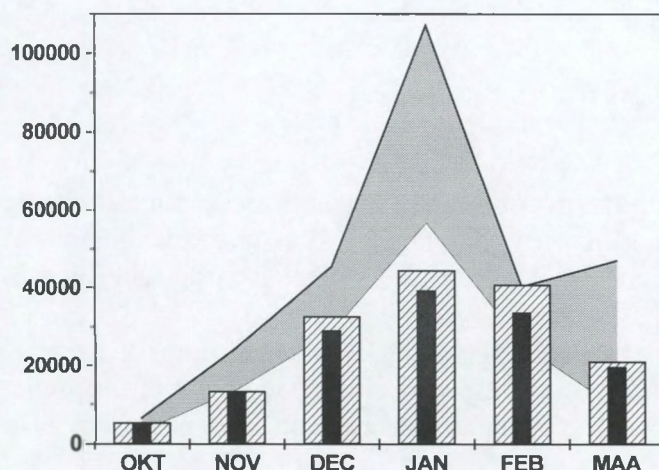
Het aantal overwinterende Smienten in Vlaanderen kende een sterke terugval ten opzichte van de voorbije jaren. Het wintermaximum bedroeg 44.672 ex. in januari en daarmee werd voor het eerst sinds 1993 de kaap van 50.000 niet meer gehaald.

Het Blankaartgebied te Woumen-Merkem was met grote voorsprong het belangrijkste Vlaamse overwinteringsgebied. Midden januari werden er iets meer dan 23.000 ex. genoteerd. Op 23 januari was het aantal Smienten zelfs opgelopen tot 25.451 ex..

In andere gebieden werden nergens meer dan 10.000 Smienten geteld, hoewel het Zeebrugse havengebied toch dicht in de buurt kwam (9035 ex. in februari). Ten opzichte van de voorbije strenge winters zijn de aantallen te Zeebrugge echter meer dan gehalveerd. Het achterwege blijven van een vorstflux leidde trouwens in de meeste kustgebieden tot lagere aantallen.

Buiten de kustpolders bleken vooral de Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen (max. 4370 ex. in maart) en het Beneden-Zeescheldegebied ten noorden van Antwerpen (max. 4297 ex. in maart waarvan 2259 op het Kanaaldok Kallo-Doel) grote groepen Smienten te herbergen. In beide gebieden is de late piek in maart toch wel opvallend.

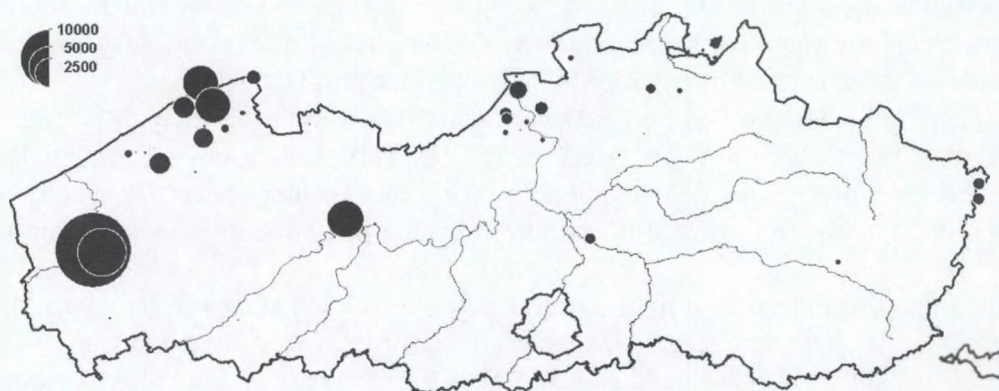

Figuur 29. Aantalsverloop van de Smient in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 29. Numbers of Wigeon in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied Woumen-Merkem	552	1935	13420	23050	15235	5378	19274
Achterhaven Zeebrugge	2116	3500	5420	3578	5755	1694	25302
Voorhaven Zeebrugge	0	0	?	3672	3280	207	2230
Zwin Knokke-Heist	120	1520	420	630	212	158	2810
Put St.Pieters Brugge	10	330	587	1216	1020	840	1735
Uitkerkse Polder	220	1500	1000	1400	1500	500	1800
Hoge Dijken Roksem	205	?	2795	1360	3340	965	4500
Bourgoyen-Ossemeersen Drongen	624	1411	2558	3981	4208	4370	4965
Gentse Kanaalzone	0	0	4	0	4	0	1505
Zeeschelde Zandvliet - Rupelmond.	850	831	1527	1015	1274	985	3658
Havengebied LO Kallo-Doel	301	1287	1584	1197	2254	3312	6059
Totaal Vlaanderen	5499	13597	32871	44672	40934	21266	107081

Tabel 17. Smient Anas penelope : maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 17. Wigeon Anas penelope : monthly numbers at main resorts.

Figuur 30. Verspreiding van de Smient in Vlaanderen in januari 1998.

Figure 30. Distribution of Wigeon in Flanders in January 1998.

Krakeend *Anas strepera*

De Vlaamse overwinteringspopulatie blijft onverminderd in aantal toenemen. Voor alle telmaanden werden nieuwe recordaantallen genoteerd (Figuur 31). Het wintermaximum van 4799 ex. viel in december en liet daarmee een stijging van 13 % optekenen ten opzicht van vorige winter.

Over het volledige winterhalfjaar gezien herbergt de Zeeschelde tussen Gent en Zandvliet ongeveer 28 % van de volledige Vlaamse winterpopulatie, met een uitschieter van 40 % in december. December was trouwens de maand waarin opnieuw de traditionele piek in dit gebied viel: 1959 ex. tegenover 1723 ex. vorig jaar. De verhouding tussen de aantallen in het zoetwatergedeelte (Rupelmonding-Gent) en brakwatergedeelte (Zandvliet-Rupelmonding) verschoof in de loop van het winterhalfjaar: in oktober zat nog bijna 50 % in het zoete gedeelte, in maart was dit teruggelopen tot amper 12 %.

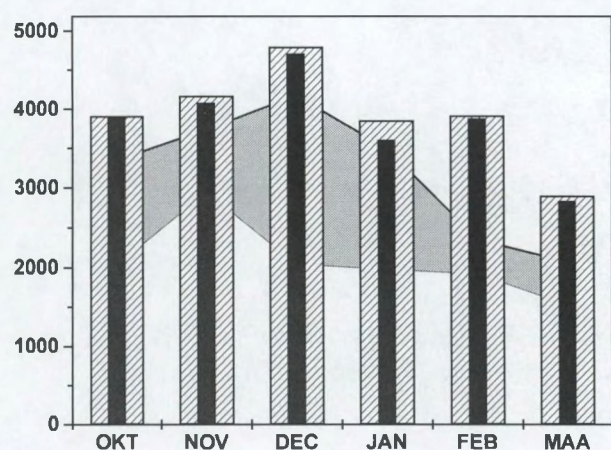
In het havengebied van Antwerpen bleken de Kuifeend te Oorderen (max. 905 ex. in oktober) en de Hoge Maey (max. 302 ex. in oktober) belangrijke trekpleisters in het najaar. Vanaf december vielen de aantallen in beide gebieden echter sterk terug, een jaarlijks weerkerend fenomeen dat veroorzaakt wordt door het slinkende voedselaanbod (ondergedoken watervegetaties). Veel Krakeenden pleisterden ook op het Kanaaldok Kallo-Doel en de Kanaaldokken op Rechteroever met een opvallende piek in februari: 1009 ex. voor beide gebieden samen.

In Limburg werden gedurende het ganse winterhalfjaar tussen 500 en 800 Krakeenden geteld. In oktober werden in het Midden-Limburgs Vijvergebied in totaal 710 ex. geteld (met als belangrijkste pleisterplaats Platweijers te Zonhoven). De Maasvallei scoorde vooral in november en december goed dankzij de grote aantallen op de oude Maasarm te Dilsen (telkens ca. 150 ex.).

De toename van de Krakeend zette zich niet overal door. Vooral in het Mechelse vielen de aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (Zandputten Walem, Blaasveld-complex) vrij sterk terug ten opzichte van vorige winters. De algemene afname in het rivierengebied geldt evenwel niet voor de Rupel. Hier zette de jaarlijkse toename zich verder door en werden tussen Boom en de monding tot max. 309 ex. geteld in januari.

In Oost- en West-Vlaanderen heeft de soort een veel beperktere verspreiding en werden slechts op twee plaatsen meer dan 100 Krakken geteld: het Havengebied van Zeebrugge (176 ex. in januari) en de Kraenepoel te Aalter (115 ex. in december).

Figuur 31. Aantalsverloop van de Krakeend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

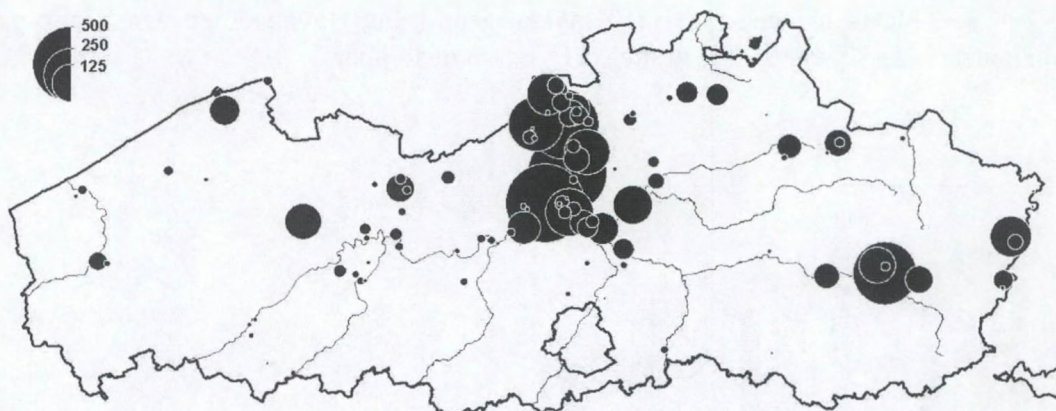
Figure 31. Numbers of Gadwall in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Haven/Boudewijnkanaal Zeebrugge	0	56	79	176	66	26	110
Gentse Kanaalzone	32	48	85	54	78	56	416
Kraenepoel Aalter	7	40	115	10	0	0	9
Zeeschelde Zandvliet - Rupelmond.	539	862	1303	773	705	559	1262
Zeeschelde Rupelmond. - Denderm.	431	426	646	227	211	70	649
Zeeschelde Dendermonde-Gent	3	0	10	12	17	2	71
Zandputten Walem	60	52	36	40	76	16	161
Blaasveld-complex Mechelen	50	47	36	41	6	19	271
Netevallei Lier-Duffel	63	67	135	104	87	42	231
Rupel Monding - Boom	24	126	219	309	128	70	249
De Kuifeend Oorderen	905	457	58	12	25	35	600
Kanaaldokken Antwerpen RO	64	143	85	64	245	89	120
Hoge Maey Antwerpen	302	151	77	26	25	14	84
Kanaal Kallo-Doel	222	248	263	380	764	461	410
Schulensbroek	0	0	57	58	33	48	116
Platweijers Zonhoven	688	360	351	398	320	246	572
Wijvenheide Zonhoven	9	69	114	19	63	76	18
Maasvallei	14	172	208	29	73	69	103
Totaal Vlaanderen	3912	4167	4799	3855	3915	2899	4170

Tabel 18. Krakeend: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 18. Gadwall: monthly numbers at main resorts.

Figuur 32. Verspreiding van de Krakeend in Vlaanderen in december 1997.
 Figure 32. Distribution of Gadwall in Flanders in December 1997.

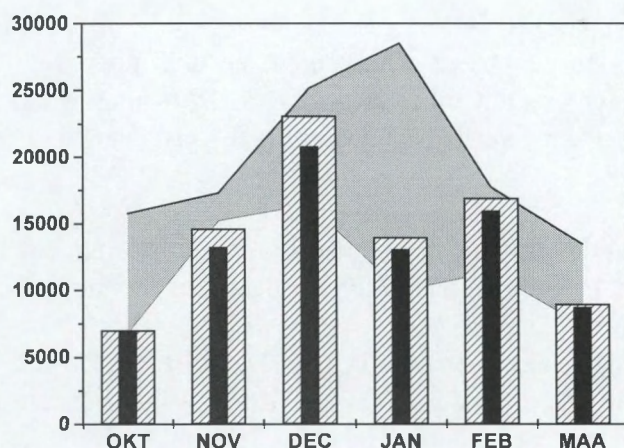
Wintertaling *Anas crecca*

Het aantal overwinterende Wintertalingen in Vlaanderen handhaafde zich over het algemeen op het niveau van de voorbije vier jaar, met uitzondering van de maand januari (Figuur 33). Het wintermaximum liep op tot ruim 23.000 vogels in december. De onverwachte afname in januari (slechts 14.000 ex.) kan niet toegeschreven worden aan invallende vorst zoals dat vorige winter het geval was. Die afname was trouwens slechts van tijdelijke aard want midden februari waren de aantallen opnieuw opgelopen tot bijna 17.000.

De Zeeschelde tussen Gent en Zandvliet ontwikkelde zich de laatste 10 jaar tot één van de belangrijkste overwinteringsgebieden van de Wintertaling in Noord-West-Europa. In december werden langs de volledige getijderivier 13.090 ex. geteld, iets minder dan de ruim 15.000 in 1996. Het zoetwatergedeelte tussen de Rupelmonding en Dendermonde trok opnieuw de grootste aantallen aan met een maximum van bijna 10.000 ex. in december. Tussen Dendermonde en Gent - waar een veel geringere oppervlakte slik aanwezig is - pleisterden veel minder talingen (max. 459 ex. in februari). Het brakke estuariumdeel stroomafwaarts de Rupelmonding herbergde in de midwinterperiode (december-februari) telkens ongeveer 2500 à 3000 vogels. De Durme en de Rupel - twee zijrivieren van de Zeeschelde en eveneens onderhevig aan de getijdewerking - haalden maxima van respectievelijk 1484 ex. (december) en 577 ex. (februari).

Buiten het Scheldebekken waren grote concentraties eerder schaars. Vooral het december-aantal van ruim 2000 ex. in de Zeebrugse Achterhaven springt in het oog maar die grote concentratie bleek slechts van zeer tijdelijke aard. In een aantal gebieden werden de grootste aantallen buiten de officiële teldata genoteerd zoals o.a. in het Blankaartgebied te Woumen-Merkem (2270 ex. op 23/01) en in de Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen (1032 op 03/12).

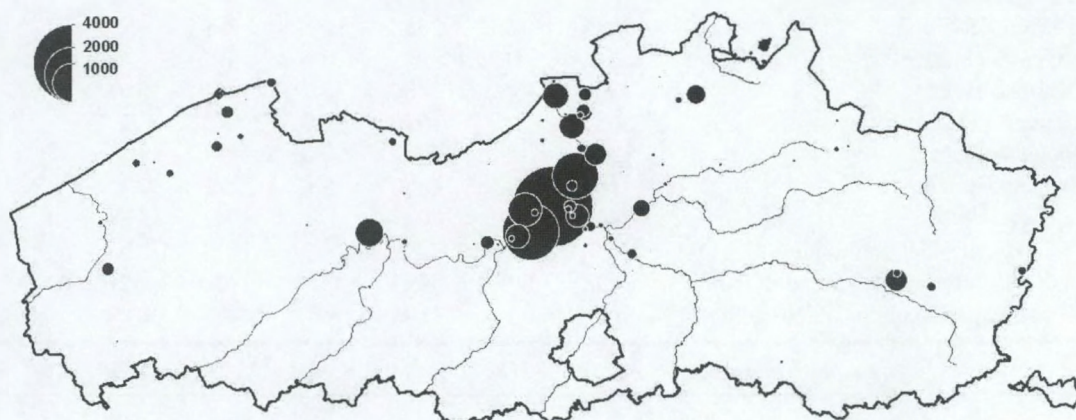
Figuur 33 . Aantalsverloop van de Wintertaling in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 33 . Numbers of Teal in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied / IJzerbroeken	94	90	405	110	271	55	325
Achterhaven Zeebrugge	459	453	2114	107	88	80	603
Bourgoyen-Ossemeersen Drogen	268	642	806	533	906	321	1141
Durme Monding - Mira-brug	?	1180	1484	733	735	?	1865
Rupel Monding - Boom	37	404	443	443	577	248	453
Zeeschelde Zandvliet - Rupelmonding	919	1878	3066	2630	2517	1166	3427
Zeeschelde Rupelmond. - Denderm.	2911	6820	9879	6711	8611	4327	11799
Zeeschelde Dendermonde - Gent	30	14	145	152	459	311	695
Netevallei Lier-Duffel	7	189	249	205	100	152	429
Platweijers Zonhoven	330	861	726	322	281	241	337
Totaal Vlaanderen	7022	14632	23136	13968	16932	8982	25136

Tabel 19. Wintertaling: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 19. Teal: monthly numbers at main resorts

Figuur 34. Verspreiding van de Wintertaling in Vlaanderen in december 1997.

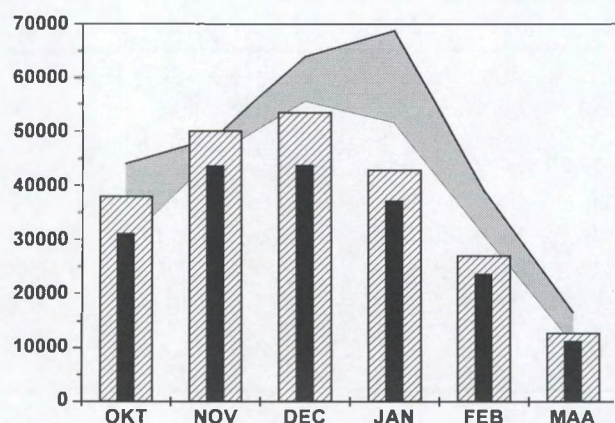
Figure 34. Distribution of Teal in Flanders in December 1997.

Wilde Eend *Anas platyrhynchos*

De hoogste aantallen Wilde Eenden werden genoteerd in november en december (Figuur 35). Het wintermaximum van 53.469 ex. ligt echter aanzienlijk lager dan vorige winter. Midden januari had een belangrijk deel van de Vlaamse overwinteringspopulatie ons land al weer verlaten.

Hoewel de Wilde Eend in de meeste jaren de talrijkste eendensoort is in Vlaanderen, zijn er weinig gebieden die echt grote concentraties herbergen. Tabel 20 geeft een overzicht van de maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

West- en Oost-Vlaanderen eisten duidelijk opnieuw de hoofdrol op. De volledige Oostkust-regio herbergde van oktober tot en met januari steeds tussen 9000 en 11.000 Wilde Eenden en was daarmee goed voor 20 à 25 % van de Vlaamse populatie. Het Zwin te Knokke-Heist liet - net als vorige winter - het hoogste aantal van de winter 1987/88 optekenen (4550 ex.).

Figuur 35. Aantalsverloop van de Wilde Eend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 35. Numbers of Mallard in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied Woumen-Merkem	1864	2754	1139	551	389	200	2227
Achterhaven Zeebrugge	3025	3891	2858	1091	445	42	3056
Voorhaven Zeebrugge	335	0	?	166	40	276	920
Zwin Knokke-Heist	1800	4550	3400	2320	1180	510	6100
Hoge Dijken Roksem	2650	?	1010	520	137	27	1200
Kraenepoel Aalter	1300	1000	1200	700	350	100	1680
Spaarbekken Kluizen	1167	2340	1750	1831	752	200	1760
Gentse Kanaalzone	1483	1641	2021	1353	1513	545	2958
Zeeschelde Gent - Dendermonde	530	779	623	590	1011	310	3136
Zeeschelde Dendermonde - Rupelmonding	2698	3499	3925	2854	2276	1126	4500
Zeeschelde Rupelmonding - Zandvliet	638	640	1186	857	815	215	1971
Totaal Vlaanderen	38140	50181	53469	43004	27236	12878	68634

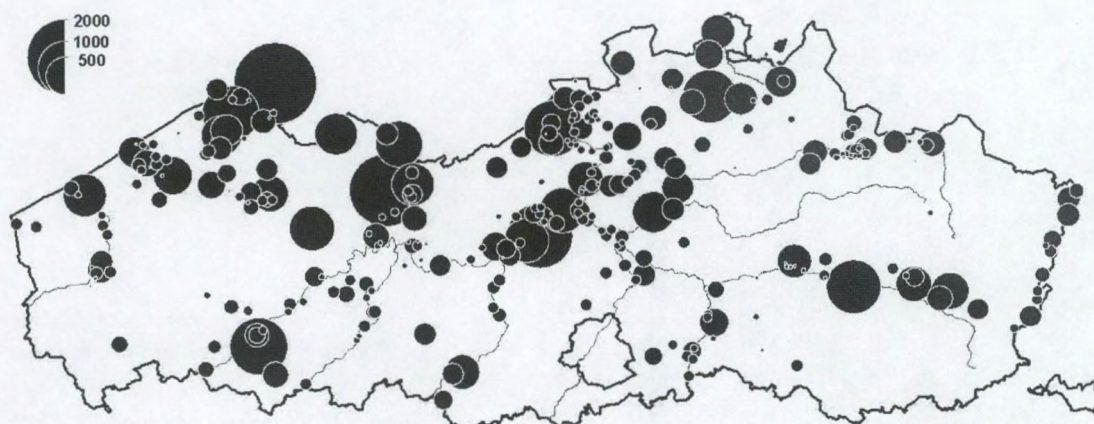
Tabel 20. Wilde Eend: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 20. Mallard: monthly numbers at main resorts.

Ook de regio ten noorden van Gent scoorde goed met als belangrijkste pleisterplaatsen de Gentse kanaalzone, de Spaarbekkens te Kluizen en de Kraenepoel te Aalter. Boottellingen langs de volledige Zeeschelde tussen Gent en Zandvliet leverden in november en december maxima op van resp. 4918 en 5734 vogels. De uitschieters tot meer dan 9000 ex. die zich tijdens vorstperioden in de twee voorgaande winters voordeden, bleven gezien het zachte winterweer achterwege.

In de oostelijke provincies waren grote concentraties Wilde Eenden eerder zeldzaam en in veel gebieden voltrok zich een afname ten opzichte van vorige winters. Zo herbergden de zandputten te Mol nooit meer dan een 800-tal Wilde Eenden tegenover 2700 vorige winter. De grootste groepen in de provincie Antwerpen werden vastgesteld op het Kanaal Kallo-Doel (1112 ex. in januari) en op de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel (1003 ex. in januari). In Limburg overschreed alleen het Schulensbroek de kaap van 1000 individuen (1004 ex. in januari).

Figuur 36. Verspreiding van de Wilde Eend in Vlaanderen in december 1997.

Figure 36. Distribution of Mallard in Flanders in December 1997.

Pijlstaart *Anas acuta*

Het aantal Pijlstaarten in Vlaanderen kende een vrij wisselvallig verloop waarbij vooral in de tweede helft van het winterhalfjaar grotere aantallen werden geteld (Figuur 37). Het wintermaximum van 1748 ex. bleef evenwel onder het niveau van de voorbije winters.

De slikken langs de Zeeschelde tussen Dendermonde en Zandvliet vormen voor Pijlstaarten een zeer geschikt foerageerbiotoop. In diverse maanden werden tussen 400 en 500 vogels genoteerd. Vooral in het najaar verbleven de meeste Pijlstaarten in het zoetwatergedeelte, in de periode december-februari was er een overwicht van het brakke gedeelte (Tabel 21).

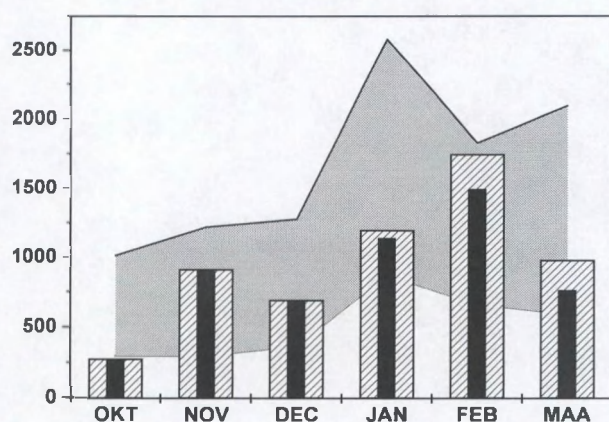
Buiten de Zeeschelde werden de grootste groepen gezien op Blokkersdijk nabij Antwerpen, hoewel de aantallen hier sterk varieerden van maand tot maand (van 288 ex. in november tot amper 1 vogel in januari). Deze plas fungeert vaak als een soort hoogwatervluchtplaats voor

Pijlstaarten die lang de Schelde foerageren waardoor het oppassen is voor dubbeltellingen. In januari pleisterde ook in het havengebied te Kallo-Doel een behoorlijk aantal Pijlstaarten (in totaal ca. 100 ex.).

Aansluitend op de Zeeschelde bleken ook op de Rupel en in een aantal aangrenzende binnendijkse gebieden veel Pijlstaarten voor te komen met als koplopers het Broek De Naeyer te Willebroek (158 ex. in februari) en het Zuidelijke Eiland te Wintam (max. 108 ex. in januari).

In Oost- en West-Vlaanderen verschenen pas vanaf januari grotere aantallen. Belangrijke pleisterplaatsen in deze provincies waren het Blankaartgebied te Woumen-Merkem (max. 156 ex. in maart), het Achterhavengebied te Zeebrugge (max. 192 ex. in januari), de Gentse Kanaalzone (max. 158 ex. in februari) en de Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen (max. 193 ex. in januari).

Figuur 37. Aantalsverloop van de Pijlstaart in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

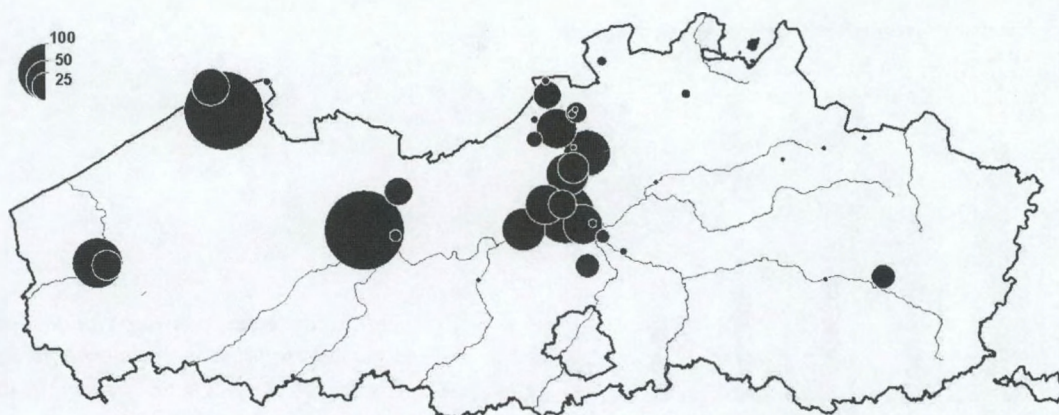
Figure 37. Numbers of Pintail in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied Woumen-Merkem	7	6	6	104	38	156	20
Achterhaven Zeebrugge	0	5	64	192	96	100	43
Gentse Kanaalzone	6	3	1	25	158	107	472
Bourgoyen-Ossemeersen Drongen	0	14	35	193	118	47	344
Broek De Naeyer Willebroek	3	0	28	48	158	40	115
Zuidelijk Eiland Wintam	0	45	13	108	95	91	40
Zeeschelde Rupelmonding - Zandvliet	16	149	274	147	281	12	365
Zeeschelde Dendermonde - Rupelmonding	144	256	143	104	184	48	388
Zeeschelde Dendermonde-Gent	1	0	0	0	0	0	44
Rupel monding - Boom	0	22	0	24	54	50	118
Blokkersdijk Antwerpen	9	288	41	1	248	3	195
Totaal Vlaanderen	281	917	696	1201	1748	981	1944

Tabel 21. Pijlstaart: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 21. Pintail: monthly numbers at main resorts.

Figuur 38. Verspreiding van de Pijlstaart in Vlaanderen in februari 1998.

Figure 38. Distribution of Pintail in Flanders in February 1998.

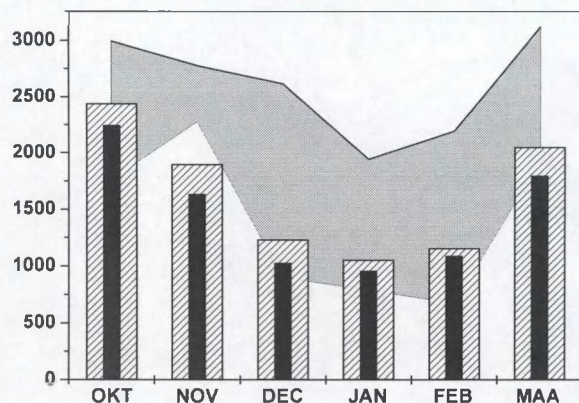
Zomertaling *Anas querquedula*

Een late Zomertaling werd op de oktobertelling nog gemeld op De Gavers te Harelbeke. In maart was de voorjaars trek al volop op gang gekomen. De soort werd waargenomen in 14 gebieden met als grootste groepjes 3 ex. in de IJzerbroeken te Woumen en telkens 4 ex. op de Grote Bron te Neerijse, op de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel en in het Schulensbroek te Schulte.

Slobeend *Aythya clypeata*

Het seizoen 1997/98 kende wat de Slobeend betreft weinig uitschieters. In oktober en maart waren de effecten van doortrek goed merkbaar; in beide maanden steeg het totaal aantal Slobeenden in Vlaanderen boven de 2000 uit (Figuur 39). In de midwinterperiode december-februari bleven 1000 en 1250 ex. aanwezig.

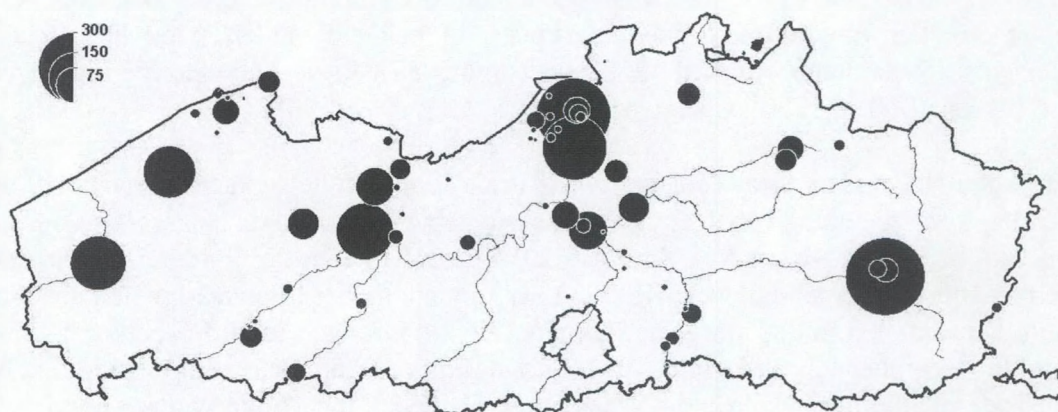
Er waren slechts een 9-tal gebieden waar in de loop van het winterhalfjaar meer dan 100 Slobeenden werden geteld (Tabel 22). In de meeste gebieden waren de najaars- en voorjaarspiek in resp. oktober en maart goed merkbaar, zoals op de Kuifeend te Oorderen, Blokkersdijk te Antwerpen, het Vijvergebied van Midden-Limburg en in het Blankaartgebied te Woumen-Merkem. De aantallen in de Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen scoorden echter het hoogst in de periode december-februari (max. 316 ex. in februari) en daarmee werd dit gebied de belangrijkste overwinteringsplaats in Vlaanderen. Gebieden die vorige winters nog fungeerden als een toevluchtsoord bij strenge vorst bleken nu weinig betekenisvol, zoals de Gentse Kanaalzone waar gedurende de ganse winter amper enkele tientallen ex. werden geteld tegenover maxima van 800 ex. en meer in de voorbije jaren.

Figuur 39. Aantalsverloop van de Slobeend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1996/97.
Figure 39. Numbers of Shoveler in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Blankaartgebied Woumen-Merkem	181	91	85	100	90	254	165
Hoge Dijken Roksem	160	?	59	55	28	84	150
Havengebied Zeebrugge	45	7	52	44	168	161	236
Bourgoyen-Ossemeersen Drogen	195	200	228	226	316	177	414
Netevallei Lier-Duffel	57	127	30	8	19	25	176
Eendekooi Bornem	0	138	36	2	?	26	39
Blokkersdijk Antwerpen LO	245	106	159	62	29	144	333
De Kuifeend Oorderen RO	325	320	92	42	49	141	323
Vijvergebied Midden-Limburg	425	193	120	143	89	146	356
Totaal Vlaanderen	2422	1900	1235	1056	1159	2051	2994

Tabel 22. Slobeend: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 100 ex.).
Table 22. Shoveler: monthly numbers at main resorts (> 100 birds).

Figuur 40. Verspreiding van de Slobeend in Vlaanderen in oktober 1997.
Figure 40. Distribution of Shoveler in Flanders in October 1997.

Krooneend *Netta rufina*

In de periode november-februari werden in Vlaanderen meestal 7 tot 8 Krooneenden geteld, met een uitschieter van 11 ex. in januari. Opmerkelijk waren opnieuw de 4 tot 5 vogels die overwinterden op de Blaarmeersen te Gent. In andere gebieden ging het om solitaire exemplaren, met uitzondering van 2 ex. te Turnhout in januari.

Tafeleend *Aythya ferina*

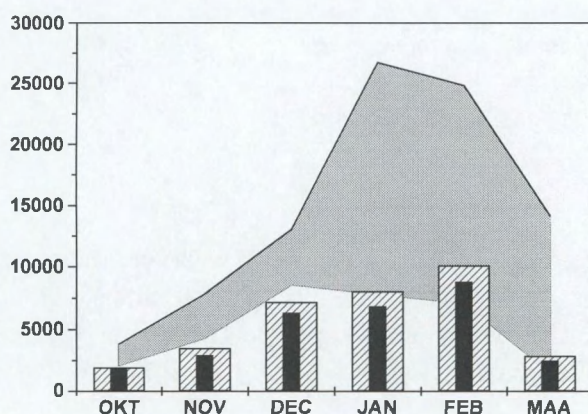
Zoals verwacht viel het aantal Tafeleenden sterk terug ten opzichte van de twee vorige strenge winters maar met een maximum van ruim 10.000 ex. in februari scoort de soort echter toch nog vrij hoog voor een zachte winter (Figuur 41).

Tijdens de winter 1997/98 bleek de Netevallei te Lier-Duffel het belangrijkste overwinteringsgebied voor Tafeleenden in Vlaanderen (tot ruim 2600 ex. in februari).

Daar waar de Zeeschelde tijdens de strenge vorst van vorige winter uitgroeide tot een toevluchtsoord voor meer 10.000 Tafeleenden, werden deze winter nooit meer dan ca. 1600 ex. geteld. Die afname was vooral opvallend voor wat betreft het traject tussen Dendermonde en Gent (nu amper enkele vogels tegenover 5937 in januari 1997). Een aantal plassen langs de Zeeschelde herbergden wel vrij grote aantallen zoals op Blokkersdijk te Antwerpen LO (max. 700 ex.) en in de Polder te Dendermonde (max. 641 ex.).

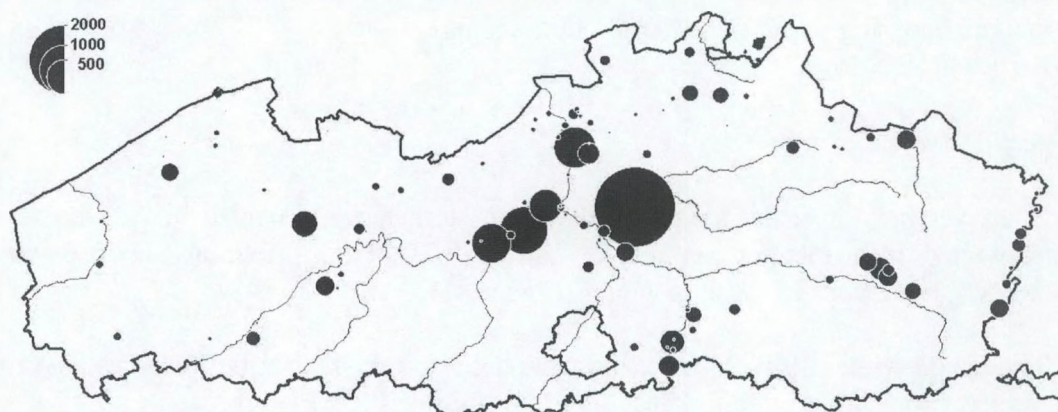
Ook in Limburg en Vlaams-Brabant werden in een aantal gebieden veel Tafeleenden gezien. Langs de Grensmaas pleisterden tot bijna 1000 ex. in december en januari met grote groepen op het Klauwenhof te Maaseik (581 ex. in december) en het Houbenhof te Kessenich-Ophoven (231 ex. in januari). In het Vijvergebied van Limburg - met de Wijvenheide te Zonhoven als belangrijkste pleisterplaats - viel het maximum in februari (557 ex.). De Dijlevallei liet tot bijna 700 Tafeleenden optekenen in januari. Plaatsen waar meer dan 200 vogels zaten waren het Provinciaal Domein te Kessel-Lo (207 in januari) en Oud-Heverlee Zuid (242 in februari).

In West- en Oost-Vlaanderen (buiten de Zeeschelde) lijkt als sinds vele jaren een algemene afname van Tafeleenden aan de gang. In strenge winters verzamelen zich weliswaar soms nog grote concentraties in een aantal havengebieden of kanaalzones maar bij normale weersomstan-

Figuur 41. Aantalsverloop van de Tafeleend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 41. Numbers of Pochard in Flanders during the winter 1997/98.

digheden zijn groepen van enkele honderden vogels - zoals op de Kraenepoel te Aalter - een zeldzaamheid geworden.

Figuur 42. Verspreiding van de Tafелеend in Vlaanderen in februari 1998.
Figure 42. Distribution of Pochard in Flanders in February 1998.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Kraenepoel Aalter	8	50	176	325	287	90	630
Sint-Onolfspolder Dendermonde	1	108	110	407	641	?	783
Netevallei Lier-Duffel	356	786	1377	1488	2608	337	1761
Blokkersdijk Antwerpen	139	99	518	315	700	143	425
Zeeschelde Gent-Dendermonde	3	1	4	0	3	1	5937
Zeeschelde Dendermonde-Rupelmond.	19	112	986	281	1396	163	4283
Zeeschelde Rupelmonding - Zandvliet	45	25	298	637	218	2	263
Dijlevallei	112	188	380	693	594	408	1110
Vijvergebied Midden-Limburg	278	190	287	481	557	312	544
Maasvallei	291	647	932	981	693	45	1402
Totaal Vlaanderen	1945	3523	7200	8073	10141	2886	24703

Tabel 23. Tafелеend: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
Table 23. Pochard: monthly numbers at main resorts

Witoogeend *Aythya nyroca*

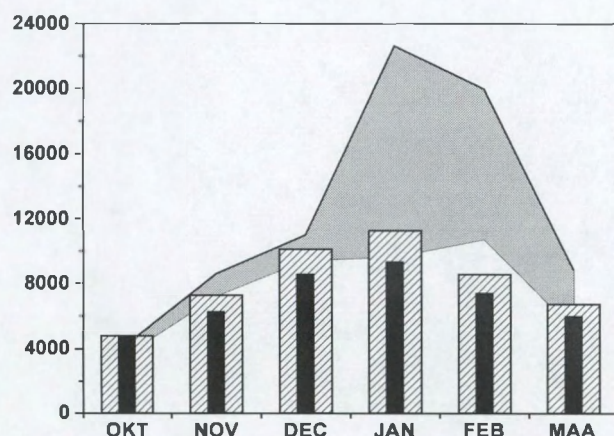
Er waren zeven meldingen van Witoogeenden. Telkens 1 ex. werd waargenomen in de Netevallei te Lier-Duffel (november en december), te Oud-Heverlee Noord (november), te Oud-Heverlee Zuid (februari), op Blokkersdijk te Antwerpen (januari), op De Biezen te Nazareth (maart) en in het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode (maart).

Kuifeend *Aythya fuligula*

Na jaren van een gestadige toename is het aantal overwinterende Kuifeenden in Vlaanderen sinds het begin van de jaren '90 vrij stabiel gebleven, ten minste als we een aantal influxen tijdens strenge vorstperioden niet meerekenen. De aantallen in 1997/98 (Figuur 43) bevestigden die trend en de maxima van resp. 10.198 en 11.330 ex. in januari en februari lagen in de lijn van de laatste zachte winters.

Tabel 24 geeft een overzicht van de maandelijks getelde aantallen in de belangrijkste gebieden. Het zwaartepunt van de verspreiding lag duidelijk in de provincie Antwerpen (zie ook Figuur 44). Het Havengebied van Antwerpen (RO en LO) herbergde in de periode december-

Figuur 43. Aantalsverloop van de Kuifeend in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 43. Numbers of Tufted Duck in Flanders during the winter 1997/98.

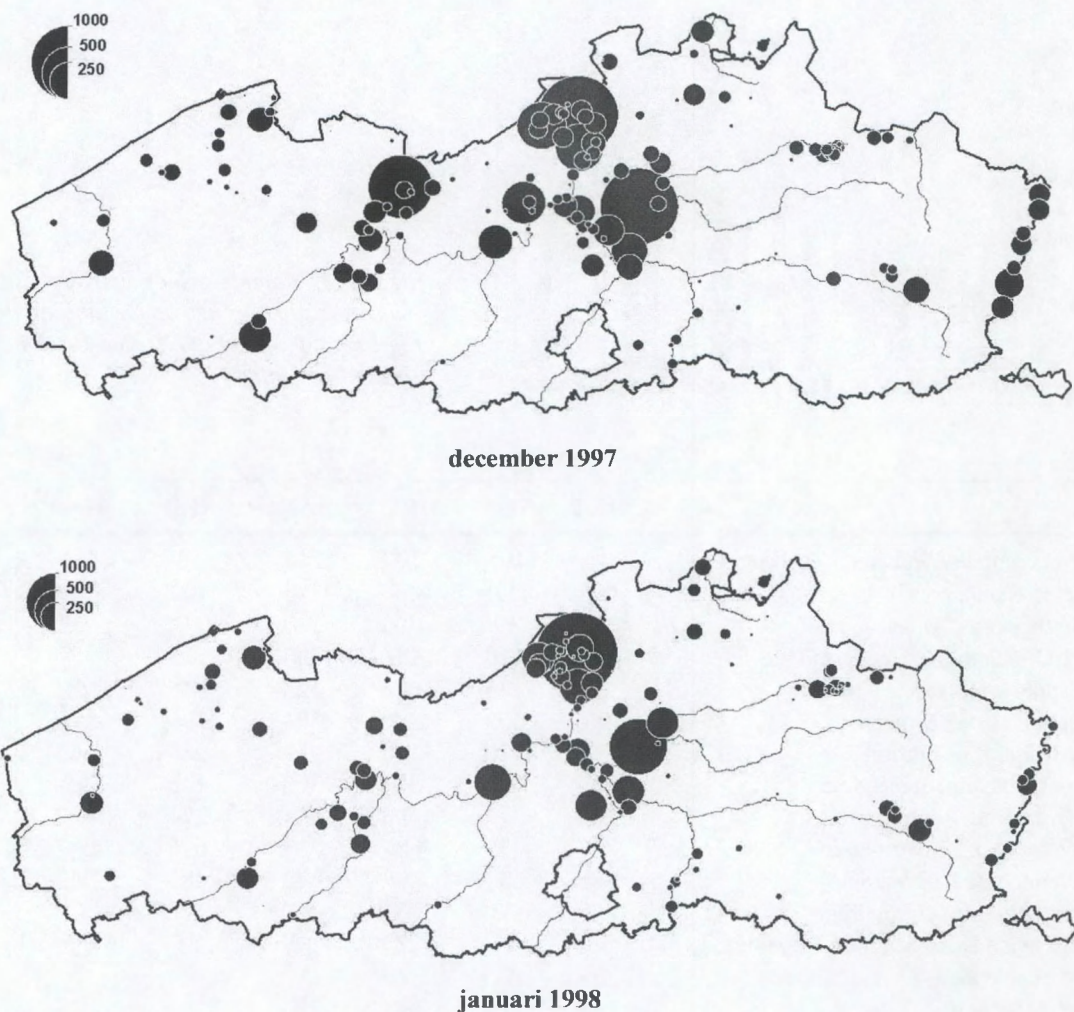
	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Havencomplex/Zeekanaal Zeebrugge	41	106	77	245	54	119	1237
Gentse Kanaalzone	665	1120	854	148	102	149	10625
Spaarbekken Kluizen	380	17	0	100	89	73	600
Sint-Onolfspolder Dendermonde	0	170	220	406	123	?	208
Kleiputten Hofstrade Tielrode	?	175	346	122	40	?	310
Mechels Broek Muizen	96	153	232	303	196	116	296
Netevallei Lier-Duffel	747	970	1100	959	986	665	2050
Zone Grote en Kleine Nete	6	3	36	306	138	201	134
De Kuifeend Oorderen RO	307	373	1163	1900	774	432	669
Blokkersdijk Antwerpen LO	272	435	419	383	616	347	1086
Havengebied Kallo-Doel	186	151	657	672	485	369	1287
Zeeschelde Rupelmonding - Zandvliet	97	23	63	53	70	14	650
Zeeschelde Dendermonde-Rupelmond.	13	5	23	12	85	35	481
Zeeschelde Gent-Dendermonde	16	2	0	1	2	0	589
Molse Zandputten	129	210	300	290	184	55	568
Maasvallei	236	526	533	351	266	262	574
Totaal Vlaanderen	4859	7351	10198	11330	8618	6788	22596

Tabel 24. Kuifeend: maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 300 ex.).

Table 24. Tufted Duck: monthly numbers at main resorts (> 300 birds).

januari 25 tot 30 % van de volledige Vlaamse populatie. De grootste concentraties waren te vinden op De Kuifeend te Oorderen met een maximum van 1900 ex. in januari. Ook de regio 's Lier en Mechelen waren belangrijk met in januari een gezamenlijk totaal van ruim 2100 Kuifeenden (waarvan bijna de helft in de Netevallei tussen Lier en Duffel).

De gebieden die hoofdzakelijk fungeren als uitwijkgebied bij strenge vorst kenden zoals verwacht een sterke terugval ten opzichte van vorige winters. Dit was ondermeer het geval op de Zeeschelde waar nauwelijks meer dan 150 ex. werden geteld (tegenover bijna 1700 in 1996/97). Ook in de Gentse Kanaalzone kwamen de maxima niet meer in de buurt van de ruim 10.000 ex. van vorige winter. Een vroege piek van 1120 ex. in november werd vanaf januari gevolgd door een sterke afname tot op een niveau van 100-150 vogels. Ook op de nabijgelegen Spaarbekkens te Kluizen viel het maximum opmerkelijk vroeg in het winterhalfjaar (380 ex. in oktober).

Figuur 44. Verspreiding van de Kuifeend in Vlaanderen in december 1997 en januari 1998.

Figure 44. Distribution of Tufted Duck in Flanders in December 1997 and January 1998.

Buiten de bovenvermelde gebieden waren grote concentraties eerder een uitzondering. Groepen van enkele honderden exemplaren werden opgemerkt in ondermeer Dendermonde en Tielrode (zie Tabel 24). West-Vlaanderen scoorde duidelijk het slechtst. Alleen in het havengebied van Zeebrugge en op de Damse Vaart te Damme-Hoeke werden meer dan 200 ex. genoteerd (resp. 245 ex. in januari en 209 ex. in februari).

Topper *Aythya marila*

Er waren slechts een 5-tal waarnemingen van Toppers tijdens de midmaandelijkse watervogeltellingen. De meeste meldingen waren afkomstig van het Achterhavengebied te Zeebrugge (4 ex. in december en 1 ex. in januari en maart) maar het meest opvallende gegeven waren de 12 vogels die in maart op de Kraenepoel te Aalter werden gezien. Verder ook nog 1 ex. in de Maasvallei op de decembertelling.

Eider *Somateria mollissima*

Af en toe werden Eiders waargenomen in een aantal kustgebieden zoals de havengeulen van Nieuwpoort en Oostende (nooit meer dan 1-2 ex.), de Voorhaven van Zeebrugge (tot 10 ex. in maart) en het Zwin te Knokke (6 ex. in november). In december zat er ook een Eider in de Zeebrugse Achterhaven.

Zwarte Zee-eend *Melanitta nigra*

Enkele vogels dwaalden af tot buiten de Noordzee en werden gesignaleerd op de Spuikom van Oostende (2 ex. in januari), in de Havengeul te Nieuwpoort (1 ex. in maart) maar ook verder in het binnenland. In november zat 1 ex. op de Schelde te Zwijnaarde, in december 1 ex. op het Albertkanaal Hasselt-Zutendaal en in januari eveneens 1 ex. op het Kanaaldok B1 te Antwerpen RO.

Grote Zee-eend *Melanitta fusca*

Net als vorige winter was er tijdens de midmaandelijkse watervogeltellingen slechts één waarneming: 1 ex. in de Netevallei te Lier-Duffel in januari.

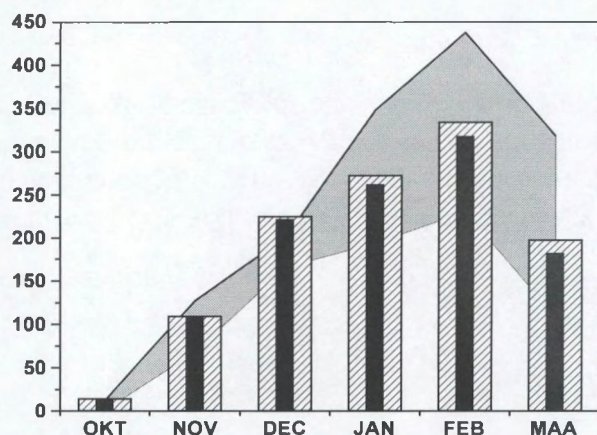
Brilduiker *Bucephala clangula*

Midden oktober waren op diverse plaatsen al de eerste Brilduikers aanwezig. Daarna namen de aantallen in Vlaanderen geleidelijk toe tot het wintermaximum van 335 ex. in februari, een vrij hoog aantal voor een zachte winter.

Traditioneel was de Spuikom te Oostende een belangrijke trekpleister voor Brilduikers met een maximum van 64 ex. in februari (Tabel 25). In het Havengebied van Zeebrugge was de soort duidelijk minder talrijk aanwezig dan in de vorige strenge winter (max. 53 ex. in januari).

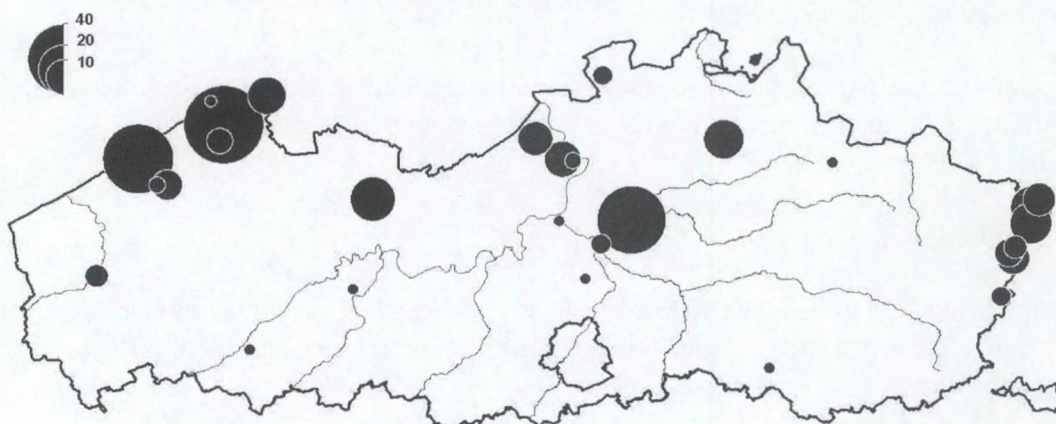
In de Limburgse Maasvallei werden vooral veel Brilduikers geteld in de periode december-februari (in totaal max. 100 ex.), met als belangrijkste pleisterplaatsen het Klauwenhof te Aldeneik (max. 38 ex. in februari) en de Oude Maasarm te Dilsen (max. 28 ex. in februari). Andere gebieden waar meer dan 20 ex. werden waargenomen waren het Spaarbekken te Kluizen, de Netevallei te Lier-Duffel en het Stappersven te Kalmthout.

Figuur 45. Aantalsverloop van de Brilduiker in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 45. Numbers of Goldeneye in Flanders during the winter 1997/98.

	OCT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Spuikom Oostende	0	34	50	37	64	33	49
Havengebied Zeebrugge	0	3	34	53	32	30	147
Zwin Knokke-Heist	2	13	12	11	7	3	17
Spaarbekken Kluizen	3	17	9	15	22	22	24
Netevallei Lier-Duffel	0	5	23	35	39	24	50
Stappersven Kalmthout	1	5	1	3	11	24	8
Maasvallei	7	14	63	64	100	8	130
Totaal Vlaanderen	15	110	226	273	335	198	437

Tabel 25. Brilduiker: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
Table 25. Goldeneye: monthly numbers at main resorts.

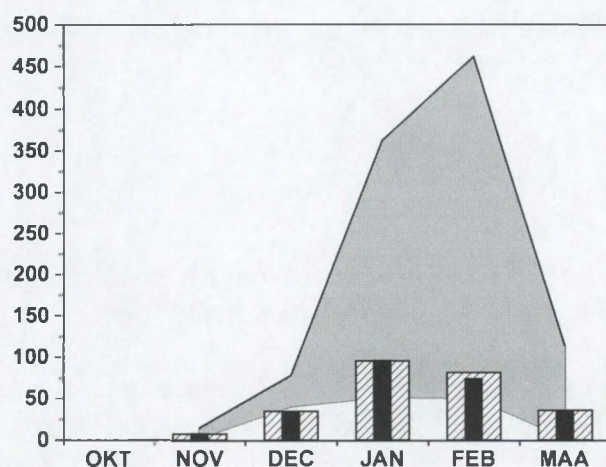
Figuur 46. Verspreiding van de Brilduiker in Vlaanderen in februari 1998.
Figure 46. Distribution of Goldeneye in Flanders in February 1998.

Nonnetje *Mergus albellus*

Het aantal Nonnetjes in Vlaanderen wordt vooral bepaald door de aan- of aanwezigheid van strenge vorst en het was dan ook te verwachten dat de aantallen in 1997/98 veel lager zouden liggen dan in de voorgaande winters. Het maximum van 97 ex. viel in januari.

Slechts in enkele gebieden werden regelmatig kleine groepjes gezien. Vooral De Kuifeend te Oorderen (+ ruime omgeving) bleek een uitstekend gebied om Nonnetjes waar te nemen. In januari werden hier tot 35 ex. geteld (inclusief Ekerse Put). In andere gebieden kwam de soort veel onregelmatiger voor. Vermeldenswaardige groepjes werden ondermeer waargenomen in het Mechels Broek (12 ex. in januari), in de Zeebrugse Achterhaven (9 ex. in februari) en op de Stroobants-vijvers te Mol (8 ex. in december).

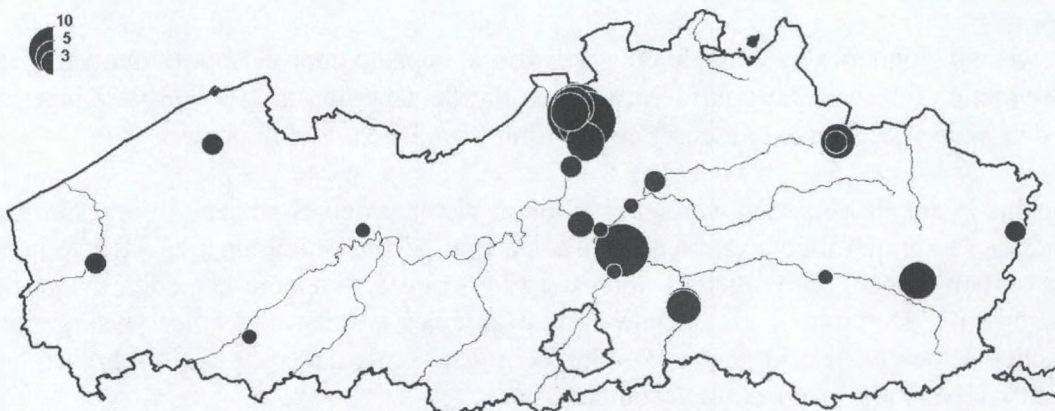

Figuur 47. Aantalsverloop van het Nonnetje in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 47. Numbers of Smew in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Mechels Broek Muizen	0	0	0	12	0	0	40
Ekerse Put Ekeren	0	0	5	14	0	0	6
Kuifeend/Vormingsstation/Schijn Oorderen	0	5	9	21	16	18	25
Totaal Vlaanderen	0	9	36	97	83	37	362

Tabel 26. Nonnetje: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 10 ex).

Table 26. Smew: monthly numbers at main resorts (> 10 birds).

Figuur 48. Verspreiding van het Nonnetje in Vlaanderen in januari 1998.
Figure 48. Distribution of Smew in Flanders in January 1998.

Middelste Zaagbek *Mergus serrator*

In de eerste helft van het winterhalfjaar werden slechts zeer weinig Middelste Zaagbeken waargenomen in Vlaanderen. Pas in in januari en februari liepen de aantallen op (86 ex.).

Het gros van de vogels zat - net als in vorige jaren - geconcentreerd in het Havengebied van Zeebrugge en op het aansluitende Boudewijnkanaal Brugge-Zeebrugge (tot 72 ex.). In andere kustgebieden zoals de Spuikom te Oostende en de Havengeul te Nieuwpoort werden nooit meer dan 6 tot 9 ex. gesignaleerd.

Ook deze winter waren er een aantal meldingen in het binnenland: 1 ex. op de Put te Ettelgem (december), 1 ex. in Abdij van t park te Heverlee (januari), 1 ex. op het Kanaaldok B3 te Antwerpen (februari), 1 ex. op de Schelde te Lillo (februari) en 1 ex. op de Ekerse Put (maart).

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Voorhaven Zeebrugge	0	2	?	13	15	24	15
Achterhaven Zeebrugge	0	1	1	25	29	20	56
Boudewijnkanaal Brugge-Zeebrugge	0	2	7	34	28	4	24
Zwin Knokke	0	2	0	1	0	0	5
Spuikom Oostende	0	0	5	9	6	5	14
Havengeul Nieuwpoort	0	0	1	3	6	0	2
Totaal Vlaanderen	0	7	16	86	86	54	120

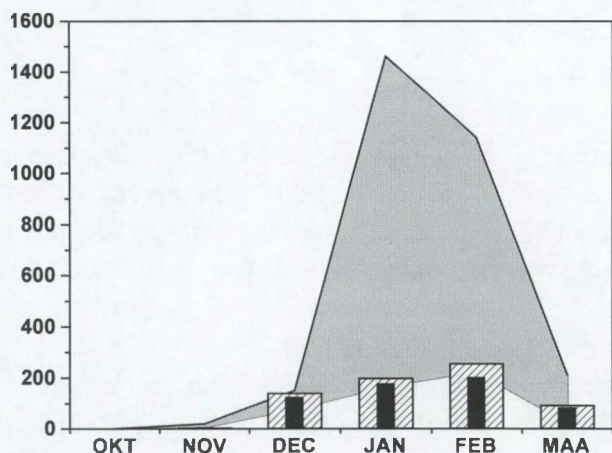
Tabel 27. Middelste Zaagbek : maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.
Table 27. Red-breasted Merganser: monthly numbers at main resorts

Grote Zaagbek *Mergus merganser*

Het aantal overwinterende Grote Zaagbekken in Vlaanderen liep op tot maximaal 257 ex. in februari en bleef daarmee ver onder het uitzonderlijke niveau van de voorbije strenge winters.

In heel wat gebieden bleef het wachten tot in december vooraleer de eerste Grote Zaagbekken verschenen. Door het uitblijven van (strenge) vorst werden nergens grote groepen gemeld.

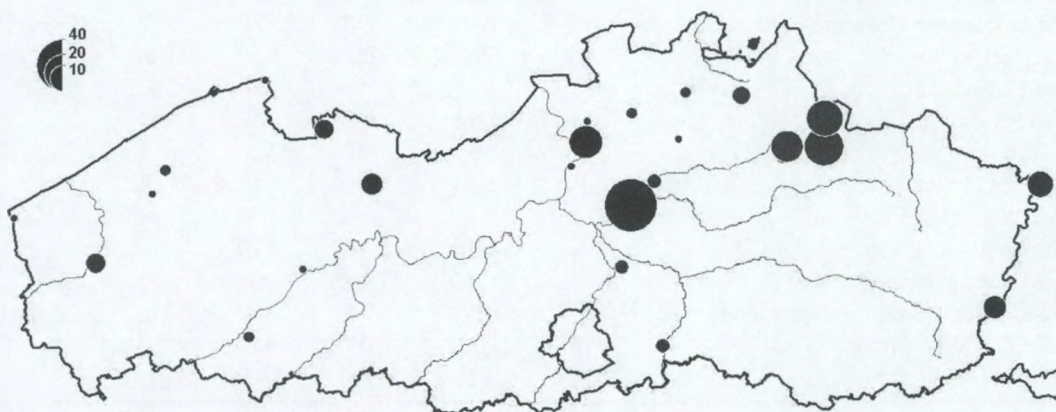
Figuur 49. Aantalsverloop van de Grote Zaagbek in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.

Figure 49. Numbers of Goosander in Flanders during the winter 1997/98.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Netevallei Lier-Duffel	0	5	43	40	56	26	67
Molse Zandputten	0	0	8	41	32	10	61
Totaal Vlaanderen	0	7	142	200	257	94	1460

Tabel 28. Grote Zaagbek: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen (> 20 ex.).

Table 28. Goosander: monthly numbers at main resorts (> 20 ex.).

Figuur 50. Verspreiding van de Grote Zaagbek in Vlaanderen in januari 1997.

Figure 50. Distribution of Goosander in Flanders in January 1997.

Slechts in twee gebieden werden tijdens de midmaandelijke tellingen meer dan 20 ex. geteld: de Netevallei te Lier-Duffel (max. 56 ex.) en de Zandputten van Mol (max. 41 ex.). Andere gebieden waar vermeldenswaardige groepjes verbleven, waren de Hoge Dijken te Roksem (tot 16 ex. in december), De Keer II te Oelegem-Ranst (17 ex. in januari), het Spaarbekken te Merkem (16 ex. in februari) en het Prinsenspark te Retie (17 ex. in februari). De maandelijkse aantallen in de twee belangrijkste pleisterplaatsen worden gegeven in Tabel 30. De grote concentraties die in de voorbije strenge winters in havengebieden werden waargenomen, bleven volledig achterwege.

Meerkoet *Fulica atra*

Reeds in oktober waren veel Meerkoeten aanwezig in Vlaanderen: de 18.425 ex. betekenen een nieuw record voor deze maand. Daarna was er toename tot ca. 22.000 ex. in november, een niveau dat min of meer gehandhaafd bleef tot in januari. Het wintermaximum viel in december met net geen 24.000 vogels. In vergelijking met de voorbije strenge winters was er een duidelijk terugval.

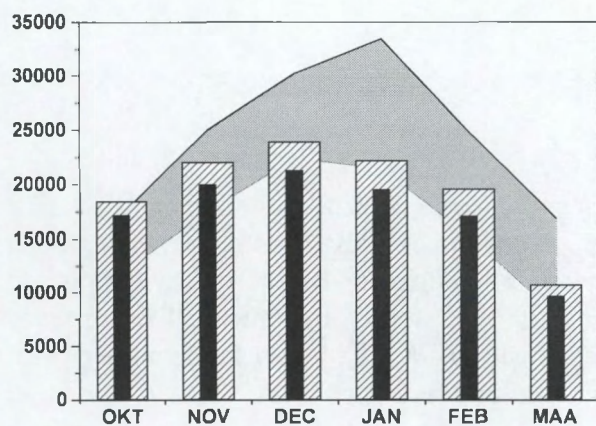
In de eerste helft van het winterhalfjaar vielen vooral de grote aantallen op op het Spaarbekken te Merkem (max. 2605 ex.), de Hoge Maey te Antwerpen (max. 1304 ex.) en in iets minder mate De Kuifeend te Oorderen (max. 909 ex.) en de Zandputten te Walem (max. 803 ex.). Het aantalspatroon op al deze plassen was meestal zeer gelijklopend: een piek in oktober, een iets lager maar nog steeds vrij hoog niveau tot in december-januari en daarna een snelle afname. Dit verloop wordt vooral bepaald door de abundantie van de aanwezige waterplantenvegetaties. Opvallend was ook de sterke terugval in gebieden zoals het Zeebrugs havengebied en de Gentse Kanaalzone waar vooral in strenge winters grote aantallen kunnen worden aangetroffen.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Spaarbekken Merkem	2605	2145	2135	1535	785	309	996
Ijzerbroeken Diksmuide-Elzendamme	215	259	543	1127	1201	666	1937
Achterhaven Zeebrugge	672	1028	744	686	814	391	3448
Zeekanaal Brugge-Zeebrugge	334	396	623	730	747	113	2182
Kraenepoel Aalter	560	700	950	450	100	70	450
Gentse Kanaalzone	481	565	357	250	250	105	2334
De Gavers Harelbeke	573	692	762	447	953	209	382
Bovenschede Gent-Oudenaarde	252	596	752	516	329	79	2270
Zandputten Walem	803	630	490	219	168	80	285
Netevallei Lier-Duffel	722	801	965	957	629	311	1102
De Kuifeend Oorderen	909	803	570	170	96	83	1489
Hoge Maey Antwerpen	1304	1869	1330	498	212	254	2001
Zeeschede Antwerpen-Dendermonde	677	766	715	377	232	38	1210
Zeeschede Dendermonde-Gent	408	373	537	444	380	65	511
Maasvallei	524	838	1184	1434	1014	677	1305
Totaal Vlaanderen	18425	22013	23918	22177	19566	10758	33351

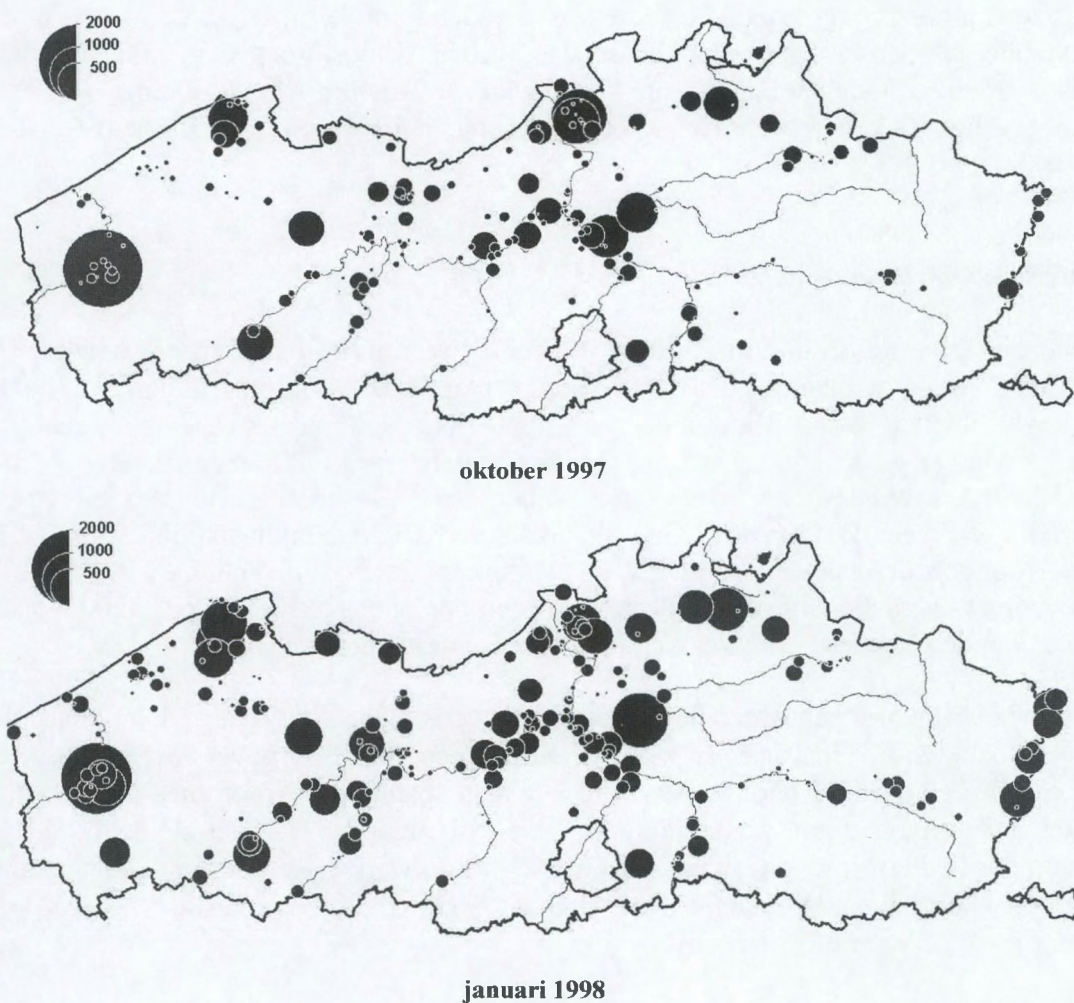
Tabel 29. Meerkoet: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 29. Coot: monthly numbers at main resorts.

Figuur 51. Aantalsverloop van de Meerkoet in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98.
Figure 51. Numbers of Coot in Flanders during the winter 1997/98.

Figuur 52. Verspreiding van de Meerkoet in Vlaanderen in oktober 1997 en januari 1998.
Figure 52. Distribution of Coot in Flanders in October 1997 and January 1998

Niet inheemse soorten

Zwarte Zwaan *Cygnus atratus*

Het aantal Zwarte Zwanen dat gemeld werd tijdens de watervogeltellingen was sterk vergelijkbaar met vorige winter en liep op tot 11 ex. in november. Ook dezelfde gebieden traden op de voorgrond zoals De Blankaart te Woumen, de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel en de Vijvers van Schoonhoven te Aarschot waar telkens tot 3 ex. werden opgemerkt. De soort was verder nog aanwezig in een 12-tal andere gebieden (steeds 1 tot 2 ex.). Het land van herkomst van de Zwarte Zwaan is Australië maar de soort wordt tegenwoordig veel gehouden in sierwatervogelcollecties.

Indische Gans *Anser indicus*

Deze van oorsprong Aziatische soort was opvallend talrijker dan vorige winter. In oktober en november werden respectievelijk 24 en 22 ex. geteld. Kleine groepjes van (half) verwilderde vogels werden gesignaleerd in de omgeving van de Brielmeersen te Deinze (tot 9 ex. in november), het Blak te Beerse (tot 8 ex. in december) en Breeven te Bornem (tot 6 ex. in oktober).

Canadese Gans *Branta canadensis*

Met een maximum van ruim 2300 ex. in oktober werden beduidend meer Canadese Ganzen geteld dan vorige winter. Gezien deze soort echter vaak voorkomt buiten de traditionele watervogelgebieden wordt tijdens de midmaandelijks tellingen slechts een deel van de werkelijk aanwezige aantallen geteld. In het kader van het project Honker (mede gecoördineerd door Vlavico vzw.) worden echter elke winter één of twee aanvullende, soortspecifieke wintertellingen van de Canadese Gans georganiseerd. Een simultaantelling op 24/01/1998 leverde voor geheel Vlaanderen 3321 ex. op (+ nog eens 200 ex. in Wallonië). Ter vergelijking: vorige winter werd de volledige Vlaamse winterpopulatie geschat op ca. 2700 vogels. De toename van de Canadese Gans zet zich dus onverminderd verder.

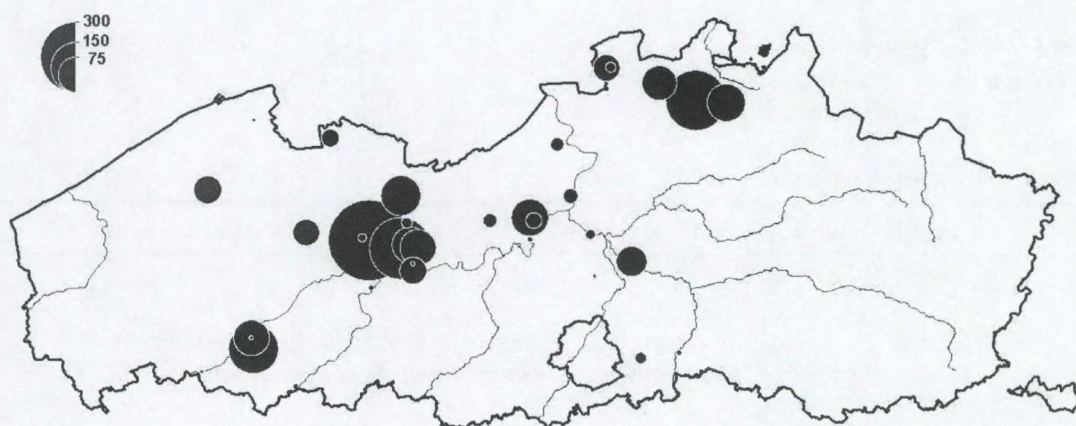
In Tabel 30 wordt een overzicht gegeven van alle gebieden die tijdens de midmaandelijks tellingen meer dan 150 Canadese Ganzen herbergden. De Bourgoyen-Ossemers en het nabijgelegen Leeuwenhof (Hof ter Beke) te Drongen spannen de kroon met samen 675 ex. in oktober. De (onvolledige) verspreiding in oktober (Figuur 53) toont duidelijk de grotere concentraties in de (ruime) omgeving van Gent en de Antwerpse Kempen, en kleinere kernen in de regio's Schelde-Leie, Waasland, Klein-Brabant en Brugge. In de Westhoek en de provincie Limburg komt de soort nog nauwelijks voor.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Bourgoyen-Ossemeerse Drongen	208	160	662	387	105	116	1048
Hof ter Beke Drongen	467	84	0	4	3	1	5
Puyenbroeck Wachtebeke	186	247	69	?	60	58	125
Scheldemeer Destelbergen	14	17	168	0	0	0	10
Scheldemeersen Gentbrugge	?	133	0	228	?	0	200
Nieuwe Zandput Beervelde	200	0	?	?	45	0	80
De Gavers Harelbeke	45	68	101	145	161	24	98
Hof ter Reyen Waasmunster	302	0	45	12	0	0	105
Stappersven Kalmthout	110	48	0	6	7	8	154
Kleiputten Brecht-Rijckevorsel	208	205	0	218	189	187	134
Totaal Vlaanderen	2314	1708	1794	2047	1273	883	1830

Tabel 30. Canadese Gans: maandelijks aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 30. Canada Goose: monthly numbers at main resorts

Figuur 53. Verspreiding van de Canadese Gans in Vlaanderen in oktober 1997.

Figure 53. Distribution of Canadian Goose in Flanders in October 1997.

Magelaengans *Chloephaga picta*

Deze Zuid-Amerikaanse soort werd op twee plaatsen gemeld: Noorderwal te Deinze (6 ex. in oktober) en de Kleiputten te Brecht-Rijckevorsel (2 ex. van december tot maart). Het gaat hier om ontsnapte vogels uit sierwatervogelcollecties. Ook de Kalkense Meersen en het Brusselse (Koninklijk Domein van Laken) zijn plaatsen waar deze soort tegenwoordig frequent gezien wordt.

Nijlgans *Alopochen aegyptiacus*

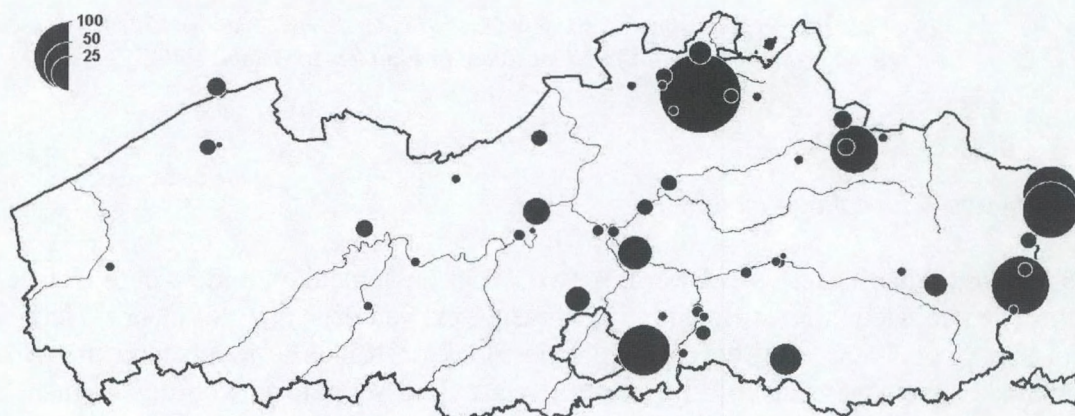
Met bijna 650 ex. in oktober werd niet onverwacht een nieuw recordaantal voor Vlaanderen geteld (opnieuw 40 % meer dan vorige winter). Vanaf november vielen de aantallen enigszins terug, zij het minder sterk dan in de voorbije strenge winters.

Uit het overzicht van de belangrijkste pleisterplaatsen (Tabel 31) blijkt dat grote concentraties van meer dan 50 vogels beperkt blijven tot een 5-tal gebieden zoals de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel en de Maasvallei. Toch blijkt in deze gebieden het aantal Nijlganzen niet zo sterk toegenomen ten opzichte van vorige winter; in de Maasvallei was er zelfs sprake van lagere aantallen. Dit wijst er op dat de toename van de volledige Vlaamse winterpopulatie het gevolg is van de kolonisatie van nieuwe gebieden. Ondermeer op de Molse Zandputten is er sprake van een opmerkelijke toename. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertoefden grote aantallen te Laken (Tabel 31) maar deze werden niet in de Vlaamse totalen opgenomen.

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	96/97
Park Tervuren	56	26	12	21	7	12	54
Blaasveld-complex Willebroek	3	0	92	41	0	2	42
Molse Zandputten	64	42	7	12	6	35	7
Kleiputten Brecht-Rijkevorsel	136	127	132	88	59	113	123
Maasvallei	147	53	58	51	87	52	221
Sobiesley Laken (Brussels Gewest)	193	197	210	165	165	100	?
Totaal Vlaanderen	643	459	550	352	316	402	462

Tabel 31. Nijlgans: maandelijkse aantallen in de belangrijkste pleisterplaatsen.

Table 31. Egyptian Goose: monthly numbers at main resorts

Figuur 54. Verspreiding van de Nijlgans in Vlaanderen in oktober 1997.

Figure 54. Distribution of Egyptian Goose in Flanders in October 1997.

Figuur 54 toont aan dat het zwaartepunt in de verspreiding nog steeds ligt in de oostelijke helft van Vlaanderen maar stilaan verschijnen toch ook meer en meer kleine groepjes in Oost- en West-Vlaanderen (o.a. 10 ex. te Oeselgem-Heuvelhoek in december). Niets lijkt een verdere toename van deze soort tijdens de komende jaren in de weg te staan.

Casarca *Tadorna ferruginea*

Elke maand werden verspreid over Vlaanderen een klein aantal Casarca's waargenomen. De meeste meldingen waren afkomstig van de provincie Limburg, o.a. van het Klauwenhof te Maaseik (3 ex. in december), het Houbenhof te Kessenich-Ophoven (3 ex. in februari), de Wijvenheide te Zonhoven (2 ex. in november) en het Schulensbroek (2 ex. in maart). Ook op de Leie Kortrijk-Ooigem (november) en op de Put van Zevekerke te Loppem (maart) werden tot 2 ex. waargenomen, in andere gebieden ging het telkens om individuele vogels. Wellicht gaat het in alle gevallen telkens om verwilderde vogels die ontsnapt zijn uit gevangenschap.

Grijskopcasarca

Op de maarttelling was er een melding van 1 ex. in de zone tussen Grote- en Kleine Nete in de regio Lier.

Mandarijneend *Aix galericulata*

Het totaal aantal waargenomen Mandarijneenden in Vlaanderen liep op tot 14 ex. in november. Van een echte toename lijkt er de laatste jaren geen sprake te zijn.

Tijdens de midmaandelijkse tellingen werd de soort in 17 verschillende gebieden waargenomen. Het ging meestal om 1 of 2 exemplaren maar op enkele plaatsen werden ook kleine groepjes gemeld zoals op de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel (tot 5 ex. in november en januari), het Leopoldspark te Kessel-Lo (tot 4 ex. in januari) en het krekengebied te Sint-Jan-in-Eremo (4 ex. in maart).

Carolina-eend *Aix sponsa*

Het grootste aantal Carolina-eenden werd geteld in november (7 ex.). Uit 13 gebieden kwamen meldingen binnen, bijna steeds van 1 of 2 vogels. Grotere groepjes werden gezien in de Plantentuin van Meise (4 ex. in oktober) en in de zone Grote en Kleine Nete in regio Lier (3 ex. in maart).

Amerikaanse Smient *Anas americana*

Tijdens de februaritelling werd er 1 ex. waargenomen te Kallo-Manege. Er is reeds met zekerheid vastgesteld dat wilde Amerikaanse vogels regelmatig in West-Europa (vooral Groot-Brittannië) terechtkomen, maar het onderscheid met ontsnapte exemplaren is meestal moeilijk of niet te maken.

Kaneeltaling *Anas cyanoptera*

Met uitzondering van januari en februari werd deze Noord-Amerikaanse soort elke maand waargenomen in het Mechels Broek te Muizen.

Siberische Taling *Anas formosa*

Op de novembertelling werd één wellicht ontsnapt exemplaar opgemerkt op de Kleiputten te Brecht-Rijkevorsel.

Ringtaling *Calonetta leucophrys*

Ringtalingen (ook wel eens Roodschoudertaling genoemd) zijn een populaire soort bij sierwatervogelkwekers en af en toe ontsnappen wel eens vogels uit gevangenschap zoals blijkt uit waarnemingen in het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode (1 ex. in november), de Grote Bron te Neerijse (1 ex. in maart) en op de Zeeschelde tussen Baasrode en Dendermonde (1 ex. in maart).

Bahama-Pijlstaart

We kregen vier meldingen binnen van deze Zuid-Amerikaanse soort: 2 ex. in Lozerheide te Bocholt-Lozen (januari en maart) en telkens 1 ex. op het Rodenhuizedok in de Gentse Kanaalzone (oktober) en op het Spaarbekken te Kluizen (maart).

Ringsnaveleend *Aythya collaris*

Gedurende het ganse winterhalfjaar was opnieuw een mannetje aanwezig op Blokkersdijk te Antwerpen. Op de januaritelling had de vogel zich tijdelijk verplaatst naar het Noordkasteel.

Rosse Stekelstaarteend *Oxyura jamaicensis*

Het aantal waarnemingen van Rosse Stekelstaart lijkt de laatste winters eerder in dalende lijn te gaan. Naast een met zekerheid ontsnapt exemplaar in de Dijlevallei dat het ganse winterhalfjaar aanwezig was (Zoete Waters of Groot Broek) was er nog slechts één melding van een ex. op het Zwaaidok te Oudenburg bij Oostende (december).

DISCUSSIE

Aantallen in Wallonië en België

De Ornithologische Centrale van AVES organiseerde in 1997/98 opnieuw de watervogeltellingen in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De resultaten van deze tellingen werden gepubliceerd door JOLY & JACOB (1997). In januari 1998 werden in totaal 240 gebieden geteld wat evenveel is als in 1997. In een selectie van 34 van de belangrijkste gebieden werden daarnaast ook maandelijkse tellingen uitgevoerd van oktober tot en met maart.

In Tabel 34 en 35 worden de telresultaten van Wallonië/Brussel en Vlaanderen in januari 1998 naast elkaar gezet, en worden de Belgische midwintertotalen berekend. Voor alle soorten wordt tevens het Belgische wintermaximum van 1997/98 vermeld. Bij maxima die níét in januari vielen, dient rekening gehouden met het feit dat in Wallonië slechts een deel van de gebieden geteld werd.

De midwintertelling leverde in Wallonië en Brussel in totaal 30.627 watervogels op, tegenover bijna 196.000 in Vlaanderen (Waterhoen, steltlopers en exoten niet meegerekend). Niet alleen in Vlaanderen maar ook ten zuiden van de taalgrens lag het aantal getelde watervogels dus duidelijk lager dan in de strenge winter 1996/97. Dit kan vooral toegeschreven worden aan het achterwege blijven van een koudeinflux van vooral duikeenden en zaagbekken. De talrijkste soorten in Wallonië en Brussel waren Wilde Eend (13.610 ex.), Tafeleend (4380 ex.), Meerkoet (5263 ex.), Aalscholver (2945 ex.) en Kuifeend (1276 ex.). Het gaat dus om een duidelijk andere soortenverhouding dan in Vlaanderen waar ook soorten als Kolgans, Kleine Rietgans, Smient en Wintertaling tot de meest algemene wintergasten behoren (zij het vaak met een beperkte verspreiding).

Twee soorten bleken in januari 1998 talrijker in Wallonië dan in Vlaanderen: Aalscholver en Grote Zaagbek, niet toevallig twee visetende soorten die zich uitstekend thuisvoelen op de talrijke visrijke rivieren in het zuidelijk landsgedeelte. Het aantal Aalscholvers is er trouwens waarschijnlijk nog onderschat omdat het hier gaat om dagtellingen. Slaapplaatstellingen geven normaal gezien hogere aantallen maar waren in januari 1998 - net als in Vlaanderen - te onvolledig om realistische totalen te berekenen.

Wat Brussel betreft onthouden we vooral het hoge aantal Nijlganzen (211 ex. in januari) maar van een toename lijkt er hier sinds 1996 geen sprake meer te zijn, dit in tegenstelling tot de sterk stijgende aantallen in Vlaanderen. Mogelijk is in de Brussels stadsparken het verzadigingspunt bereikt en is de soort nu volop nieuwe gebieden aan het koloniseren.

	Mid-januari 1998			Wintermaximum België 1997/98	
	Wallonië + Brussel	Vlaan- deren	Totaal België		
Roodkeelduiker <i>Gavia stellata</i>	0	1	1	4	(dec)
Parelduiker <i>Gavia arctica</i>	1	0	1	1	(jan)
IJsduiker <i>Gavia immer</i>	1	2	3	3	(jan)
Dodaars <i>Tachybaptus ruficollis</i>	185	275	460	660	(okt)
Fuut <i>Podiceps cristatus</i>	559	2285	2844	2902	(feb)
Roodhalsfuut <i>Podiceps grisegena</i>	0	10	10	15	(feb)
Kuifduiker <i>Podiceps auritus</i>	1	6	7	7	(jan)
Geoorde Fuut <i>Podiceps nigricollis</i>	0	7	7	41	(okt)
Aalscholver <i>Phalacrocorax carbo</i>	2945	2209	5154	2945	(jan)
Roerdomp <i>Botaurus stellaris</i>	0	2	1	6	(feb)
Blauwe Reiger <i>Ardea cinerea</i>	560	743	1303	1303	(jan)
Kleine Zilverreiger <i>Egretta garzetta</i>	0	1	1	11	(okt)
Grote Zilverreiger <i>Egretta alba</i>	2	2	4	4	(jan)
Koereiger <i>Bulbucus ibis</i>	0	2	2	2	(jan)
Knobbelzwaan <i>Cygnus olor</i>	220	378	598	598	(jan)
Kleine Zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	0	71	71	128	(dec)
Wilde Zwaan <i>Cygnus cygnus</i>	14	7	21	31	(feb)
Toendrarietgans <i>Anser fabalis rossicus</i>	6	17	23	551	(dec)
Kleine Rietgans <i>Anser brachyrhynchus</i>	0	8614	8314	27133	(dec)
Kolgans <i>Anser albifrons</i>	0	23658	23658	23658	(jan)
Dwerggans <i>Anser erythropus</i>	0	1	1	7	(jan)
Grauwe Gans <i>Anser anser</i>	53	3173	3226	7187	(nov)
Brandgans <i>Branta leucopsis</i>	0	71	71	131	(dec)
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	41	4275	4316	5391	(feb)
Smient <i>Anas penelope</i>	71	44672	44743	44743	(jan)
Krakeend <i>Anas strepera</i>	72	3855	3927	4897	(dec)
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	996	13968	14964	24293	(dec)
Wilde Eend <i>Anas platyrhynchos</i>	13610	43004	56614	59985	(jan)
Pijlstaart <i>Anas acuta</i>	3	1201	1204	1754	(feb)
Slobeend <i>Anas clypeata</i>	69	1056	1125	2971	(okt)
Krooneend <i>Netta rufina</i>	1	11	12	12	(jan)
Tafeleend <i>Aythya ferina</i>	4380	8073	12453	13703	(feb)
Witoogeend <i>Aythya nyroca</i>	0	1	1	2	(nov)
Kuifeend <i>Aythya fuligula</i>	1276	11330	12606	12606	(jan)
Topper <i>Aythya marila</i>	2	0	2	15	(maa)
Eider <i>Somateria mollissima</i>	5	1	6	12	(maa)
Zwarte Zee-eend <i>Melanitta nigra</i>	0	3	3	3	(jan)
Grote Zee-eend <i>Melanitta fusca</i>	0	1	1	1	(jan)
Brilduiker <i>Bucephala clangula</i>	24	273	297	391	(feb)
Nonnetje <i>Mergus albellus</i>	44	97	141	141	(jan)
Middelste Zaagbek <i>Mergus serrator</i>	0	86	86	86	(jan)
Grote Zaagbek <i>Mergus merganser</i>	323	200	523	523	(jan)
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	5263	22177	27440	27440	(jan)
Totaal aantal watervogels	30627	195819	226446	226446	(jan)

Tabel 34. Resultaten van de midwintertelling 1998 in Wallonië/Brussel en Vlaanderen, en berekening van de Belgische totalen (exclusief exoten).

Table 34. Results of the midwinter census 1998 in Wallonia/Brussels and Flanders, and calculation of Belgian species totals. In the last column, winter maximum numbers for Belgium are given (exotic species not included)

	Mid-januari 1998			Wintermaximum België 1997/98
	Wallonië + Brussel	Vlaan- deren	Totaal België	
Zwarte Zwaan <i>Cygnus atratus</i>	0	8	8	(nov)
Indische Gans <i>Anser indicus</i>	0	6	6	(dec)
Canadese Gans <i>Branta canadensis</i>	135	2047	2182	(dec)
Magelaengans <i>Chloephaga picta</i>	0	2	2	
Nijlgans <i>Alopochen aegyptiacus</i>	235	352	587	(jan)
Casarca <i>Tadorna ferruginea</i>	0	4	4	(dec)
Mandarijneend <i>Aix galericulata</i>	11	10	21	(jan)
Carolina-eend <i>Aix sponsa</i>	0	4	4	(maa)
Ringsnaveleend <i>Aythya collaris</i>	0	1	1	(jan)
Rosse Stekelstaart <i>Oxyura jamaicensis</i>	0	1	1	(nov)
Totaal aantal exoten	381	2435	2816	(dec)

Tabel 35. Soorttotalen van niet inheemse watervogelsoorten tijdens de midwintertelling 1998 in Wallonië/Brussel en Vlaanderen, en berekening van de Belgische totalen.

Table 35. Species totals of exotic species during the midwinter census 1998 in Wallonia/Brussels and Flanders, and calculation of Belgian species totals.

In the last column, winter maximum numbers for Belgium are given.

Situering van Vlaamse/Belgische aantallen in een internationale context

Dankzij gecoördineerde simultaantellingen in zowat geheel Europa en grote delen van Afrika en Azië zijn voor de meeste watervogelsoorten goede cijfers beschikbaar over de totale populatiegrootte. Door de Vlaamse (en Belgische) telresultaten te vergelijken met de cijfers voor de volledige populatie krijgen we een goed beeld van het internationaal belang van ons land voor watervogels.

In Tabel 36 worden de maximale aantallen van de belangrijkste soorten watervogels in Vlaanderen (en België) tijdens de winter 1997/98 gekaderd in de totale NW-Europese populatiegrootte. De populatieschattingen van de verschillende soorten zijn gebaseerd op ROSE & SCOTT (1997) en MEININGER *et al.* (1995). Hierbij dient wel vermeld dat een aantal van de vermelde cijfers wellicht al enigszins achterhaald zijn, vooral bij soorten die een recente toename kenden zoals Kleine Zwaan, Kleine Rietgans, Kolgans en Krakeend. Toch kunnen we aannemen dat Tabel 36 een goed beeld geeft van het belang van Vlaanderen voor diverse watervogelsoorten. De grote internationale verantwoordelijkheid van de Vlaamse kustpolders voor de Kleine Rietgans springt in het oog. Hierbij valt op dat een steeds groter aandeel van de volledige Spitsbergen-populatie Vlaanderen gaat opzoeken in de winterperiode. Vorige winter was dat nog 60 %, in 1997/98 reeds bijna 90 % ! Andere soorten die goed scoorden in Vlaanderen zijn Krakeend (16,0 %), Slobeend (6,1 %) en Wintertaling (5,8 %).

	Maximum 1997/98 Vlaanderen	Maximum 1997/98 België	NW-Europese populatie	% Vlaan- deren	% België
Dodaars <i>Tachybaptus ruficollis</i>	505	660	>100.000	0,5	0,7
Fuut <i>Podiceps cristatus</i>	2363	2902	150.000	1,6	1,9
Aalscholver <i>Phalacrocorax carbo</i>	2764	2945	200.000	1,4	1,5
Blauwe Reiger <i>Ardea cinerea</i>	802	1303	> 400.000	0,2	0,3
Kleine Zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	204	204	17.000	1,2	1,2
Toendrarietgans <i>Anser fabalis rossicus</i>	551	551	300.000	0,2	0,2
Kleine Rietgans <i>Anser brachyrhynchus</i>	30499	30499	34.000	89,7	89,7
Kolgans <i>Anser albifrons</i>	23658	23658	600.000	3,9	3,9
Grauwe Gans <i>Anser anser</i>	7183	7187	200.000	3,6	3,6
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	5384	5391	300.000	1,8	1,8
Smient <i>Anas penelope</i>	44672	44743	1.250.000	3,6	3,6
Krakeend <i>Anas strepera</i>	4799	4897	30.000	16,0	16,3
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	23136	24293	400.000	5,8	6,1
Wilde Eend <i>Anas platyrhynchos</i>	53469	59985	5.000.000	1,1	1,2
Pijlstaart <i>Anas acuta</i>	1748	1754	60.000	2,9	2,9
Slobeend <i>Anas clypeata</i>	2442	2971	40.000	6,1	7,4
Tafeleend <i>Aythya ferina</i>	10141	13703	350.000	2,9	3,9
Kuifeend <i>Aythya fuligula</i>	11330	12606	1.000.000	1,1	1,3
Brilduiker <i>Bucephala clangula</i>	335	391	300.000	0,1	0,1
Nonnetje <i>Mergus albellus</i>	97	141	25.000-30.000	0,4	0,4
Grote Zaagbek <i>Mergus merganser</i>	257	523	200.000	0,1	0,3
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	23918	27440	1.500.000	1,6	1,8

Tabel 36. Aandeel van de Vlaamse en Belgische watervogelaantallen (maxima) in de totale Noord-West-Europese populatie.

Table 36. Proportion of the Flemish and Belgian waterfowl (maximum) numbers in the total NW European population.

Overzicht internationaal belangrijke watervogelgebieden in 1997/98

Voor een doeltreffende bescherming van watervogelpopulaties is het noodzakelijk dat er langsheen de volledige trekroute van de soorten een netwerk van geschikte leefgebieden wordt in standgehouden. Dit vereist een internationale samenwerking en het is deze gedachte die aan de basis ligt van de bekende Ramsar-Conventie (*Convention on Wetlands of International Importance Especially as a Waterfowl Habitat*, Ramsar, 1971). Deze Conventie is wereldwijd uitgegroeid tot zowat het belangrijkste instrument voor de bescherming en het duurzaam beheren (*wise use*) van waterrijke gebieden. Centraal daarbij is de aanduiding en erkenning van internationaal belangrijke wetlands op de Ramsar-lijst door de landen die de Ramsar-Conventie ondertekend hebben. Elk land neemt daarmee de verantwoordelijkheid op zich om bij de Ramsar-gebieden en wetlands in het algemeen het *wise use*-principe toe te passen. België ondertekende de Conventie in 1975, gevolgd door de ratificatie in 1986.

Onder de Ramsar-Conventie werden een aantal criteria uitgewerkt voor het bepalen van het internationaal belang van waterrijke gebieden. Twee van de belangrijkste criteria zijn specifiek gebaseerd op het numeriek voorkomen van watervogels. Het eerste criterium vereist dat in een wetland regelmatig 20.000 of meer watervogels herbergt. Het tweede criterium vereist dat er regelmatig meer dan 1 % van een totale geografische populatie van een watervogelsoort gebruik maakt van het gebied. Het principe van de 1 %-norm werd reeds meer dan 20 jaar geleden geïntroduceerd, en evolueerde sindsdien tot een belangrijk en algemeen aanvaard instrument voor het aanduiden van internationaal belangrijke wetlands die een prioritaire bescherming verdienen (bv. als Ramsargebied). Het 1 %-criterium is trouwens ook een door Europa aanvaard criterium voor de erkenning van EG-Vogelrichtlijngebieden. Watervogels fungeren hierbij als indicatoren voor een gebiedsgericht beleid dat moet instaan voor het behoud van de algemene biodiversiteit van waterrijke gebieden.

Gebied	Soort	Maximum 1997/98	1 % norm	
Blankaartgebied Woumen-Merkem	Smient	25451	12500	(2,0 x)
Oostkustpolders	Kleine Rietgans	30499	340	(89,7 x)
	Kolgans	19797	6000	(3,3 x)
Achterhaven Zeebrugge	Grauwe Gans	2350	2000	(1,2 x)
Zeeschelde Gent - Zandvliet	Krakeend	1959	300	(6,5 x)
	Wintertaling	13090	4000	(3,3 x)
Bourgoyen-Ossemeersen Drongen	Slobeend	443	400	(1,1 x)
Rupel monding-Boom	Krakeend	309	300	(1,0 x)
Blokkersdijk Antwerpen LO	Krakeend	344	300	(1,1 x)
	Slobeend	570	400	(1,4 x)
De Kuifeend Oorderen	Krakeend	905	300	(3,0 x)
De Hoge Maey Antwerpen	Krakeend	302	300	(1,1 x)
Polders/schorren Beneden Zeeschelde	Grauwe Gans	6306	2000	(3,2 x)
Havengebied-Polders Kallo-Doel	Krakeend	900	300	(3,0 x)
Vijvergebied Midden-Limburg (inclusief De Maten)	Krakeend	730	300	(2,4 x)
	Slobeend	425	400	(1,1 x)

Tabel 37. Overzicht van de gebieden in Vlaanderen waarin voor minstens één soort de internationale 1%-norm werd overschreden in 1997/98.

Table 37. Areas in Flanders where the international 1 %-level has been exceeded in 1997/98 for at least one species.

In Tabel 37 wordt een overzicht gegeven van alle gebieden in Vlaanderen waar van minstens één soort internationale belangrijke aantallen werden genoteerd in 1997/98. Daarbij werden de vastgestelde wintermaxima van de verschillende soorten getoetst aan de meest recente 1 %-normen (naar ROSE & SCOTT, 1997). Wintermaxima die buiten de maandelijkse watervogeltellingen werden vastgesteld, zijn weergegeven in cursief. Telkens wordt ook aangeduid met welke factor de 1 %-norm werd overschreden.

In totaal voldeden 12 gebieden aan het 1 %-criterium. Van 7 verschillende soorten werd de internationale norm in minstens één gebied overschreden. Bij drie gebieden wordt de norm voor twee soorten overschreden: de Oostkustpolders, Blokkersdijk en het Vijvergebied Midden-Limburg. De factor waarmee de 1 %-norm wordt overschreden is het grootst bij de Kleine Rietgans in de Oostkustpolders (bijna 90 x !) en de Krakeend langs de Zeeschelde (6,5 x). Als we een vergelijking maken met het lijstje van internationaal belangrijke gebieden in de vorige winter 1996/97 dan valt op dat er een aantal soorten weggevallen zijn, dus soorten die in geen enkel gebied nog in internationaal belangrijke aantallen voorkwamen. Het gaat om Kleine Zwaan, Bergeend, Pijlstaart, Tafeleend en Kuifeend. Dit betekent meteen dat een gebied als de Gentse Kanaalzone - vorige winter nog voor 5 soorten van internationaal belang - niet meer in de lijst van 1997/98 te vinden is. Het gaat hier om typische gebieden die fungeren als een uitwijkgebied tijdens strenge vorst wanneer traditionele pleisterplaatsen dichtgevroren of ondergesneeuwd zijn.

REFERENTIES

- ANSELIN, A., BOONE, N., CLIQUET, A., DECLEER, K., DEVOS, K., KUIJKEN, E., MEIRE, P. & YSEBAERT, T., 1999. De internationale status van natuurgebieden in Vlaanderen. In: Kuijken E. (red.). *Natuurrapport 1999. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid*. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 6, pp. 95-112, Brussel.
- CASTELIJNS, H., MAEBE, J., VAN KERKHOVEN, W., BUISE, M., WIELAND, A., BUIJS, R.J. & CASTELIJNS J., 1999. Vogelonderzoek in het Verdrongen land van Saeftinghe. Jaarverslagen 1996/97 en 1997/98. Stichting het Zeeuwse Landschap & De Steltkluut.
- DEVOS, K., MEIRE, P., YSEBAERT, T. & KUIJKEN, E., 1997. Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1995/96. Rapport Instituut voor Natuurbehoud 97/19. Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.
- DEVOS K., MEIRE P., YSEBAERT T. & KUIJKEN E., 1998. Watervogels in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1996-1997. Rapport Instituut voor Natuurbehoud IN 98/27, Brussel. 120 pp.
- DEVOS K., KUIJKEN E., YSEBAERT T. & MEIRE P., 1999. Trekvogels en overwinterende vogels. In: Kuijken E. (red.). *Natuurrapport 1999. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid*. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 6, pp. 52-59, Brussel.
- DU CHEYNE, G. (red.), 1998. 1997 Jaarboek Vogelwerkgroep Noord Oost-Vlaanderen.
- DU CHEYNE, G. (red.), 1999. 1998 Jaarboek Vogelwerkgroep Noord Oost-Vlaanderen.
- LOLY, P. & JACOB, J.P. Recensements hivernaux des oiseaux d' eau en Wallonie et à Bruxelles: 1997-98. *Aves* 34: 225-234.
- MEININGER, P.L.; SCHEKKERMAN, H. & VAN ROOMEN, M.W.J., 1995. Populatieschattingen en 1 %-normen van in Nederland voorkomende watervogelsoorten: voorstellen voor standardisatie. *Limosa* 68: 41-48.
- OFFRINGA, H., SEYS, J., VAN DEN BOSSCHE, W. & MEIRE, P., 1996. Seabirds on the Channel doormat. *De Giervalk* 86: 3-71.
- ROSE, P.M. & SCOTT, D.A., 1997. *Waterfowl Population Estimates. Second Edition*. Wetlands International Publication 44, Wageningen.
- SCOTT, D.A. & ROSE, P.M., 1996. *Atlas of Anatidae Populations in Africa and Western Eurasia*. Wetlands International Publication 41, Wageningen.

APPENDIX 1.

Overzicht van de regionale coördinatoren van de watervogeltellingen in Vlaanderen, winter 1997/1998
--

Westkust

Koen Devos
Meersstraat 1
9800 Deinze (Gottem)

Middenkust

Dirk Vanhoecke
G. Gezellestraat 13
8450 Bredene

Oostkust

Frank De Scheemaeker
Ronselarestaat 105
8380 Dudzele (Brugge)

Roeselare-Tielt

Wim Declercq
Kleine Stadenstraat 118
8830 Hooglede

Gent-Eeklo

Anny Anselin
Emiel Poetustraet 13
9030 Mariekerke-Gent

Zuid-West-Vlaanderen

Luc Vandeghinste
Heulsestraat 150
8501 Bissegem

Schelde-Leie

Franklin De Groote *
Baaigemstraat 397
9890 Gavere-Baaigem

Scheldeland

Vacant *

Waasland

Peter Vande Putte
Bootdijk 60
9220 Moerzeke (Hamme)

Denderland

Fonny Schoeters
L. Dosfelstraat 39
9200 Dendermonde

Vlaamse Ardennen

Luc Favijts
Vesten 71
9500 Geraardsbergen

Brussel

Maurice Segers
Van Campenhoutlaan 24
1860 Meise

Mechelen

Willy Beullens
Pareipoelstraat 38
2800 Mechelen

Lier

Dirk Colin
Hovesesteeweg 36
2530 Boechout

Klein-Brabant

Joost Reyniers
Pandgatheide 2
2890 Oppuurs-St.Amands

Antwerpen

Ludo Benoy
Klaproosstraat 12
2610 Wilrijk

Mol

Jef Sas
Wildstraat 8
2400 Mol

Turnhout

Koen Van Nijen
Vaartstraat 16
2340 Beerse

Zuiderkempen

Ludo Benoy
Klaproosstraat 12
2610 Wilrijk

Leuven

Maarten Hens *
Heidebloempad 10
3010 Kessel-Lo

Noord-Limburg

Albert Geuens
Punderhoekstraat 48
3941 Eksel

Midden-Limburg

Eric Schorpion
Kortestraat 24
3520 Zonhoven

Maasvallei

Jan & Peter Gabriëls
Echellaan 12
3740 Munsterbilzen

Zuid-Limburg

Carlo Vanderijdt *
Spoorwegstraat 96
3500 Hasselt

Hageland

Johan Vandeplas
Rot 21
3221 Nieuwrode

*** nieuwe coördinatoren sinds 1997/98:**

Schelde-Leie: Koen De Witte, Leenstraat 68, 9890 Vurste

Scheldeland: Peter Claus, Zuiderdijk 1/1, 9230 Wetteren

Leuven: Kris Van Scharen, Korbeekstraat 27, 3061 Leefdaal

Zuid-Limburg: vacant, voorlopig: Jan Gabriëls, Echellaan 12, 3740 Munsterbilzen

APPENDIX 2.

Medewerkerslijst Watervogeltellingen Vlaanderen Winterhalfjaar 1997/1998
--

Westkust: Wim Debruyne, Koen Devos, Wim Declercq, Wim Packet, Rudi Claeys

Middenkust: Dirk Vanhoecke, Paul Lingier, Johan Mares, Johan Broidioi, Serge Allein, Erik Vanloo

Oostkust: Frank De Scheemaeker, Patrick Lust, Luc Maertens, Lode Gilis, Guido Burggraeve, Willy Dias, Paul D'hoore, Wim Lammerant, Filip De Ruwe, Georges De Putter, Guido Orbie, Marnix Vandegehuchte, John Van Gompel, Lodewijk Popelier, Marc Peeters, Dirk Content, Egon Niesen, Gabriel Wieme, Thomas Defoort, Bart Vantorre, Thomas Vanagt, Peter Devroye, Erwin Wybauw, Geert Carette, Kenny Hessel, Antoine Cornelis, Bart Vanelslender, Odiel Lambrechts, Dirk Peene, Danny Dewulf, Dirk Van Torre, Hans Delrue, Ivan Leroy, Joseph Dekempe, Nicolas Endriatis, Paul Maertens, Rudi Deplae, Wim Rommel, Filip Recour, Filip Vanhee, Hans De Blauwe, Jozef Vansteenkiste, Karim Neyrinck

Roeselare: Ronny De Keer

Gent: Geert Spanoghe, Gert Du Cheyne, Walter De Smet, Walter Hamelinck, Luc Bekaert, Nico De Regge, Nico Van Wassenhove, Jan Versigghel, Jan Pauwels, Marc Alderweireldt, Annick De Winter, Anny Anselin, Marc Batsleer, Nadine De Schrijver, Hugo Van Doorslaer, Johan Pieters, Frank Maes, Marc Cornelis, Luc Teugels, Jo Bultinck, Bart Vangansbeke, Wilfried Van Vaerenbergh, Jeroen Van Waeyenberge, Frederik Hendrickx, Michael Moors, Roger Janssens, Kjell Janssens, Steven De Smet, Hilbran Verstraete, Hugo De Bruyker, Dirk De Sutter

Zuid-West-Vlaanderen: Yves Baptiste, Geert Van Landuyt, Alex Libbrecht, André Dejagere, Eddy Dejagere, Johan Hugelier, Luc Vandeghinste

Schelde-Leie: Franklin De Groote, Jacques Vanheeuverswyn, Luc Menschaert, Thys Lietaer, André Wandels, Jo Buysse, Bart Van Thuyne, Nico Geiregat, Davy De Groote, Nico De Regge, Nico Van Wassenhove, Sabine Ramon, Koen Devos, Daniël Packet, Gerard Mornie

Durme-Waasland: Peter Vande Putte, Cedric Craps, Eric Van Bogaert, Erik Vande Velde, Gilbert Smets, Gerry Heyrman, Fernand Daniëls, Frank, Huyghe, Gerry Heirman, Roger Caluwe, Tim Audenaert, Fons Moens, Bresseleers, Dirk Van Den Berghen, Gilbert Keereman, Marc Van Erck, Patrick Neyrinck, Steven De Saegher

Denderland: Fonny Schoeters, Walter Tolleneer, Laurent Annaert, Bruno De Bruyn, Paul D'Haeseleer, Jozef Mannaert, Albert Mannaert, Koen De Maere

Vlaamse Ardennen: Guido Van Ongevalle, Wouter Faveyts, Luc Favijts, Carlos D' Haeseleer

Brussel: Maurice Segers, Alain Reygel

Mechelen: Willy Beullens, Jean Kiebooms, Vic Michiels, August Deweerdt, Franky Van de Meutter, Lucien Verschoren, J. Van Linthout, Ides Van De Voorde, Paul Van Den Eede, Luc Van Oosterwijck, Francis Fierens, Jan Soors, Desiré Tierens

Lier: Dirk Colin, Joachim Tafforeau, Frans Garcia, Willy Goyvaerts

Klein-Brabant: Herwig Mees, Paul Mees, Joost Reyniers, Paul Spittaels, Vogelwerkgroep Wielewaal Klein-Brabant

Antwerpen: Ludo Benoy, Katja Claus, Jean Cordaro, Marcel Couwels, Chris De Buyzer, Erik De Keersmaecker, Raymond Deman, Frank Demey, Elke De Ridder, Herman Franken, Paul Gerené, Jan Goossens, Alex Helsen, Dirk Helsen, Jan Helsen, Karel Helsen, Julien Herremans, Peter Hofman, Ellen Janssens, Luc Janssen, Lyndon Kearsley, Kris Lauwers, Luc Lens, Johan Loy, Jean Maebe, Koen Maes, René Maes, Bert Mertens, Linda Stuer, Jef Van Ammel, Luc Van Craen, Frank Van der Velde, Hans Van Gossum, Walter Van Ginhoven, Walter Van Kerkhoven, Etienne Van Rooy, Glenn Vermeersch, Willy Verschueren, Herman Voet, Frank Wagemans, Luc Wauters

Mol: Jef Sas, Martin Zeinstra, Koen Janssens, André Dekoning, Jan De Schepper, Carina Van Steenwinkel, Alfons Van Vlerken, Jan Delaet, Paul Fettweis, Eric Ooms, Philippe Van Audenhove

Turnhout-Beerse: Koen Van Nyen, Frans Daemen, Paul De Cnodder, Tom Goossens, Bart Hoeymans, Jef Mangelschots, Marcel Mertens, Geert Torremans, Luc Mathé, Jorn Van Den Boogaerd, Carl Tiebos

Leuven: Maarten Hens, Jos Grootjans, Kris Van Scharen, Monique Bekkers, Kelle Moreau, Filip Meysman

Noord-Limburg: Albert Geuens, André Geypen, Michel Emmers, J. Korsten

Midden-Limburg: Eric Schorpion, Koen Leysen, Willy Mondelaers, Marc Vos, Marcel Vos, Yven Vandermaesen, Jules Van Damme, Marcel Claes, Freddy Sanen, André Vandelaer, Chris Onkelinx, Rik Jacobs, Louis Daemen, Karel Borgs

Maasvallei: Peter Gabriëls, Jan Gabriëls, Steven Beyen, David Beyen, Jos Rutten, H. Vroomen, Marcella Van Hoof

Zuid-Limburg: Carlo Vanderijdt, A. Vanmarsenille

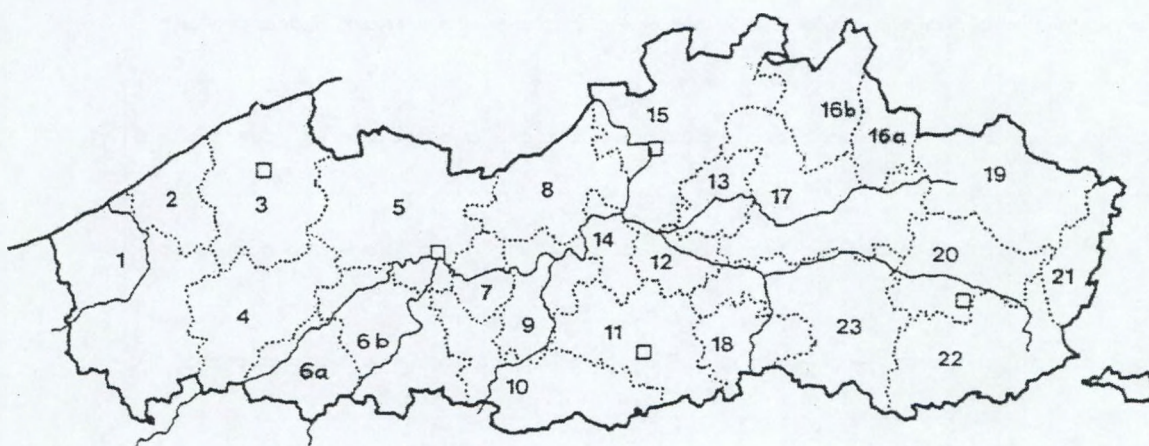
Oost-Brabant: Marcel Jonkers, Kamiel Aerts, Johan De Meirsman, Robin Geulinckx, Paul Herroelen, Maurits Huybrechts, Bart Mandervelt, Florent Mangelschots, Alain Reygel, Alain Tuts, Johan Vandeplas, Maarten Vanderhallen, André Vanmarsenille, Karl Van Rompaey, Jef Van Rompaey, Wim Willems, Arsène Bauwens, Peter Collaerts

Boottellingen Zeeschelde: Tom Ysebaert, Koen Devos, Anny Anselin, Patrick Geers, Nico De Regge, Jan Soors, Erika Van den Bergh, Koen De Witte

Ganzentellingen Oostkust: Eckhart Kuijken, Patrick Meire, Christine Verscheure, Guido Burggraeve

APPENDIX 3.

Watervogeltellingen in Vlaanderen tijdens het winterhalfjaar 1997/98 Overzichtstabellen met maandelijkse soorttotalen per regio.

1. Westkust
2. Middenkust
3. Oostkust
4. Roeselare
5. Gent
- 6.a ZW-Vlaanderen
- 6.b Schelde-Leie
7. Scheldeland

8. Durme
9. Denderland
10. Vlaamse Ardennen
11. Brussel
12. Mechelen
13. Lier
14. Klein-Brabant
15. Antwerpen

- 16.a Mol
- 16.b Turnhout
17. Herentals
18. Leuven
19. Noord-Limburg
20. Midden-Limburg
21. Maasvallei
22. Zuid-Limburg
23. Hageland

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen OKTOBER 1997															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Dodaars	7	11	95	0	26	7	6	8	0	1	1	32	5	2	100
Fuut	31	29	359	0	130	53	57	19	7	5	22	140	85	10	602
Roodhalsfuut	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Geoorde Fuut	2	0	3	0	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	28
Aalscholver	187	68	142	3	106	84	69	79	22	1	0	216	86	45	155
Kleine Zilverreiger	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Koereiger	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	63	21	10	0	38	0	27	27	50	7	4	55	47	47	49
Lepelaar	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	0	5	9	0	23	6	32	2	6	0	0	32	10	0	128
Kleine Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
Zwarte Zwaan	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Kolgans	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	9	0	0	0	263	0	26	1	0	0	0	0	0	138	710
Indische Gans	0	0	0	0	4	0	7	0	0	0	0	0	0	6	0
Canadese Gans	0	0	115	0	1239	45	36	352	0	0	2	24	3	1	448
Brandgans	0	0	0	0	99	0	1	0	0	0	6	0	0	9	7
Rotgans	0	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	2	0	15	0	11	0	2	0	0	0	70	30	12	16	163
Casarca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bergeend	41	8	257	0	336	0	0	10	0	0	0	5	3	0	729
Mandarijneend	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0	0	1
Carolina-eend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1
Chileense Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smient	568	34	2685	0	651	2	0	0	0	0	0	68	0	0	486
Krakeend	4	0	1	0	41	3	1	57	0	0	0	178	65	57	1701
Wintertaling	470	1	792	0	353	8	16	27	4	0	0	143	9	119	442
Wilde Eend	3474	1278	9551	93	6214	359	1244	663	693	365	327	678	595	311	3568
Pijlstaart	7	0	7	0	9	2	0	0	0	0	0	3	0	22	49
Zomertaling	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaneceltaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Slobeend	181	1	250	0	394	31	52	0	15	0	2	108	57	46	740
Krooneend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Tafeleend	7	1	12	0	41	27	17	0	1	0	28	43	356	16	479
Kuifeend	170	7	201	0	1222	59	48	21	0	5	36	226	802	20	1179
Ringsnavelceend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Topper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eider	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brilduiker	4	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Grote Zaagbek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosse Stekelstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	2952	204	1410	1	1857	581	779	385	252	48	278	1419	741	134	3539

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen OKTOBER 1997												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Dodaars	54	36	-	21	4	52	12	15	6	4	-	505
Fuut	100	20	-	51	28	13	212	11	11	65	-	2060
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	40
Aalscholver	178	7	-	110	23	112	940	2	53	76	-	2764
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	11
Grote Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Koereiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Blauwe Reiger	42	5	-	63	3	71	33	12	26	102	-	802
Lepelaar	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Knobbelzwaan	22	1	-	52	8	11	29	2	27	11	-	416
Kleine Zwaan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	13
Zwarte Zwaan	0	0	-	0	0	0	1	0	3	0	-	10
Kleine Rietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Kolgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	50	18	69
Grauwe Gans	4	0	-	0	0	0	533	0	0	1525	2350	5559
Indische Gans	1	6	-	0	0	0	0	0	0	0	0	24
Canadese Gans	3	45	-	0	0	0	1	0	0	0	0	2314
Brandgans	2	1	-	0	0	0	1	0	0	0	0	126
Rotgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	18
Nijlgans	66	6	-	14	9	2	151	24	46	4	-	643
Casarca	1	0	-	0	0	1	1	0	0	0	-	4
Bergeend	0	0	-	1	0	2	1	0	1	682	-	2076
Mandarijneend	0	0	-	0	0	0	0	2	0	0	-	7
Carolina-eend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	5
Smient	2	4	-	0	0	32	117	0	0	850	-	5499
Chilense Smient	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Krakeend	50	21	-	11	0	710	19	20	0	673	-	3912
Wintertaling	67	20	-	100	1	351	81	152	6	3860	-	7022
Wilde Eend	1375	402	-	559	332	756	648	153	520	3982	-	38140
Pijlstaart	0	2	-	3	0	16	0	0	0	161	-	281
Zomertaling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Kaneeltaling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Slobeend	78	0	-	47	0	425	7	0	3	5	-	2442
Krooneend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Tafeleend	50	12	-	112	100	278	291	0	7	67	-	1945
Kuifeend	194	60	-	36	100	74	236	31	7	125	-	4859
Ringsnaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Topper	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Brilduiker	0	0	-	0	0	0	7	0	0	0	-	15
Grote Zangbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Rosse Stekelstaart	0	0	-	2	0	0	0	0	0	0	-	2
Meerkoet	720	732	-	282	116	137	536	43	194	1085	-	18425

* boottellingen Zeeschelde

** ganztellingen Oostkustpolders

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen NOVEMBER 1997															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Roodkeelduiker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Parelduiker	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dodaars	23	14	86	0	3	18	3	1	3	4	1	10	10	0	41
Fuut	18	65	411	1	105	54	78	34	5	6	18	115	72	33	797
Roodhalsfuut	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Kuifduiker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Geoorde Fuut	2	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	23
Aalscholver	231	54	107	5	34	94	97	41	52	2	8	422	22	14	234
Kuifaalscholver	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Roerdomp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koereiger	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	88	18	11	1	23	2	19	14	48	8	5	39	46	11	54
Knobbelzwaan	3	3	11	2	37	8	34	2	2	0	0	14	14	4	114
Kleine Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24
Zwarte Zwaan	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
Toendrarietgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Rietgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolgans	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	726
Grauwe Gans	185	0	0	0	11	0	5	0	0	0	0	0	0	99	5212
Indische Gans	2	0	1	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	1
Canadese Gans	0	0	153	0	691	68	70	89	0	0	2	47	0	70	362
Brandgans	0	0	13	0	15	0	2	0	0	0	5	1	0	0	5
Rotgans	0	0	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Magelaengans	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	0	0	2	0	8	0	4	0	0	8	41	4	18	12	159
Casarca	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Bergeend	38	23	220	0	359	0	2	62	6	0	0	31	26	10	724
Mandarijneend	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	6
Carolina-eend	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	2
Smient	1968	2	7050	0	1454	59	10	0	0	0	0	175	0	0	1781
Krakeend	6	0	64	0	151	2	37	7	0	0	0	172	87	168	1265
Wintertaling	170	38	493	0	751	2	39	1223	40	26	0	158	225	497	926
Kaneeltaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Siberische Taling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Wilde Eend	4046	787	10246	154	8546	561	1832	1408	474	800	318	856	904	619	5687
Pijlstaart	6	0	19	0	48	4	0	13	0	1	0	0	0	69	334
Slobeend	93	0	83	0	457	11	12	15	45	0	10	78	127	138	505
Krooneend	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tafeleend	3	0	25	0	169	89	26	140	108	0	32	99	787	6	592
Kuifeend	169	14	398	0	1527	95	101	281	171	4	42	521	1111	72	1655
Ringsnaveleend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Witoogeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Eider	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brilduiker	0	34	17	0	18	0	0	1	0	0	0	1	5	0	12
Nonnetje	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	7
Middelste Zaagbek	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zaagbek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	1
Rosse Stekelstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	2628	144	2059	0	2708	708	1176	501	275	50	271	1346	827	159	4363

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen NOVEMBER 1997												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Roodkeelduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Parelduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Dodaars	22	18	-	6	3	12	4	0	0	0	-	282
Fuut	120	14	-	38	14	56	248	0	10	51	-	2363
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	8
Kuifduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	29
Aalscholver	194	7	-	40	25	125	531	14	36	79	-	2468
Kuifaalscholver	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Roerdomp	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Grote Zilverreiger	2	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Koereiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Blauwe Reiger	40	3	-	29	13	72	27	18	23	40	-	652
Knobbelzwaan	19	2	-	43	2	4	54	4	24	23	-	423
Kleine Zwaan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	24
Zwarte Zwaan	0	2	-	0	0	0	1	0	3	0	-	11
Toendrarietgans	1	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kleine Rietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	4124	4124
Kolgans	0	0	-	0	0	0	1	0	0	1	1872	2621
Grauwe Gans	4	0	-	0	0	0	485	0	0	1113	69	7183
Indische Gans	1	6	-	0	0	0	0	0	0	0	0	22
Canadese Gans	0	156	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1708
Brandgans	1	20	-	0	0	0	0	0	0	2	2	66
Rotgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	1	37
Magelaengans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	6
Nijlgans	42	8	-	30	34	6	55	0	9	19	-	459
Casarca	1	0	-	0	0	2	0	0	0	0	-	5
Bergeend	0	2	-	3	0	2	2	0	4	737	-	2251
Mandarijneend	0	3	-	0	0	0	0	0	0	0	-	14
Carolina-eend	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Smient	8	14	-	3	0	20	203	4	15	831	-	13597
Chileense Smient	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Krakeend	157	23	-	10	5	454	172	96	3	1288	-	4167
Wintertaling	73	5	-	43	27	942	98	30	114	8712	-	14632
Kaneeltaling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Siberische Taling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Wilde Eend	1801	731	-	1399	1494	1027	926	239	924	4402	-	50181
Pijlstaart	0	0	-	3	0	12	0	0	3	405	-	917
Slobeend	102	0	-	22	0	193	5	0	4	0	-	1900
Krooneend	1	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	8
Witoogeend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	2
Tafeleend	77	60	-	188	96	197	647	9	7	166	-	3523
Kuifeend	261	44	-	23	103	87	526	107	9	30	-	7351
Ringmaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Zwarte Zee-eend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Brilduiker	2	5	-	0	0	0	14	0	1	0	-	110
Nonnetje	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	9
Middelste Zaagbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Grote Zaagbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	1	-	7
Rosse Stekelstaart	0	0	-	2	0	0	0	0	0	0	-	2
Meerkoet	778	1009	-	217	233	301	873	41	207	1139	-	22013

* boottellingen Zeeschelde

** ganztellingen Oostkustpolders

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen DECEMBER 1997															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Roodkeelduiker	1	0	0	-	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ijsduiker	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Dodaars	18	22	90	-	7	21	3	0	0	5	3	12	12	2	41
Fuut	30	111	424	-	117	52	84	37	7	9	13	171	64	34	654
Roodhalsfuut	0	0	2	-	4	1	0	0	0	0	0	3	1	0	0
Kuifduiker	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Geoorde Fuut	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Aalscholver	203	54	224	-	49	106	73	77	21	1	9	233	139	23	362
Roerdomp	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	7	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	58	20	27	-	20	3	11	10	26	8	14	61	45	15	78
Lepelaar	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Knobbelswaan	4	7	2	-	38	7	35	2	13	0	2	23	16	7	103
Wilde Zwaan	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zwaan	15	26	60	-	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Zwarte Zwaan	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2
Toendrarietgans	7	0	0	-	55	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Kleine Rietgans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolgans	497	0	0	-	96	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1484
Dwerggans	0	0	0	-	0	0	0	0	00	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	178	0	0	-	609	0	0	14	0	0	0	40	3	91	1760
Indische Gans	2	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Canadese Gans	0	0	39	-	1052	101	182	173	0	0	8	69	8	79	53
Brandgans	0	0	7	-	10	0	1	0	0	0	5	1	1	0	0
Rotgans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roodhalsgans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mugelaengans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	3	0	3	-	2	0	10	3	0	7	32	133	3	16	139
Casarca	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Bergeend	114	19	263	-	531	0	18	0	8	0	0	95	53	59	745
Mandarijneend	0	0	1	-	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Carolina-eend	0	0	0	-	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Smient	13598	214	11144	-	2771	4	38	0	0	0	0	311	4	4	2416
Krakeend	44	0	98	-	268	3	37	3	12	0	4	245	159	237	735
Wintertaling	774	102	2537	-	909	1	24	1546	42	20	144	360	310	576	1192
Wilde Eend	3364	1203	10698	-	8985	1008	2308	929	466	832	282	890	896	556	6871
Pijlstaart	6	3	64	-	39	0	1	0	0	0	0	39	0	15	93
Kanceeltaling	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Slobeend	121	2	171	-	341	0	31	2	0	0	4	22	30	52	283
Krooneend	0	0	0	-	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Tafeleend	21	5	177	-	420	116	59	346	110	0	37	236	1377	0	1067
Witoogeend	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ringnaveleend	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kuifeend	175	35	437	-	1440	203	176	473	220	8	25	722	1181	149	3456
Topper	0	0	4	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eider	2	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brilduiker	1	49	51	-	9	0	1	0	0	0	0	4	23	0	14
Nonnetje	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	15
Middelste Zangbek	2	5	9	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zangbek	8	2	12	-	13	0	0	0	0	2	0	10	44	0	21
Rosse Stelstaart	0	1	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	3096	303	2438	-	2513	782	1667	741	293	93	330	1451	1002	275	3658

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen DECEMBER 1997												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Roodkeelduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Ijsduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Dodaars	12	45	-	3	1	10	7	0	0	1	-	315
Fuut	110	15	-	37	16	34	269	2	5	43	-	2338
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	-	12
Kuifduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Aalscholver	102	3	-	67	9	109	456	13	26	35	-	2394
Roerdomp	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Grote Zilverreiger	1	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Blauwe Reiger	29	4	-	43	10	100	20	26	23	52	-	703
Lepelaar	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Knobbelzwaan	18	6	-	40	8	11	53	2	27	7	-	431
Kleine Zwaan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	119
Wilde Zwaan	0	0	-	0	0	2	0	0	0	0	-	2
Zwarte Zwaan	0	0	-	0	0	0	1	0	3	0	-	9
Toendrarietgans	0	0	-	0	0	0	459	0	0	15	13	551
Kleine Rietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	27133	27133
Kolgans	0	0	-	0	0	0	475	0	0	387	12972	15916
Dwerggans	0	0	-	0	0	0	7	0	0	0	0	7
Grauwe Gans	4	0	-	0	0	0	393	0	0	2434	956	6482
Indische Gans	1	8	-	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Canadese Gans	0	23	-	0	0	0	0	0	0	0	7	1794
Brandgans	0	2	-	0	0	0	6	0	0	1	97	131
Rotgans	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	0	13
Roodhalsgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Magelaengans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	12	19	-	53	26	9	58	0	15	3	4	550
Casarca	0	0	-	0	0	0	3	0	0	0	-	5
Bergeend	0	0	-	8	1	2	0	0	2	1094	-	3012
Mandarijneend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	5
Carolina-eend	0	2	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Smient	6	39	-	4	0	89	688	0	13	1528	-	32871
Krakeend	132	43	-	6	5	529	209	68	3	1959	-	4799
Wintertaling	46	38	-	6	0	879	215	159	166	13090	-	23136
Wilde Eend	1326	988	-	846	1517	1406	847	352	1075	5734	-	53469
Pijlstaart	0	0	-	2	1	16	0	0	0	417	-	696
Kaneeltaling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Slobeend	23	0	-	18	0	120	3	0	5	7	-	1235
Krooneend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	8
Tafeleend	80	87	-	381	86	344	932	31	0	1288	-	7200
Witoozeend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Ringsnaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Kuifeend	388	38	-	76	97	117	533	139	24	86	-	10198
Topper	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	-	5
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Zwarte Zee-eend	0	0	-	0	0	0	0	1	0	0	-	1
Brilduiker	3	7	-	0	0	0	63	0	1	0	-	226
Nonnetje	8	0	-	1	0	0	3	0	0	4	-	36
Middelste Zaagbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	16
Grote Zaagbek	18	0	-	0	2	0	5	0	2	3	-	142
Rosse Stekelstaart	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	2
Meerkoet	604	1033	-	264	192	382	1292	54	203	1252	-	23918

* boottellingen Zeeschelde

** ganztellingen Oostkustpolders

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen JANUARI 1998															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Roodkeelduiker	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ijsduiker	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dodaars	11	20	74	0	3	31	5	0	0	1	0	12	10	1	53
Fuut	26	104	604	2	117	59	94	50	3	10	23	151	65	36	364
Roodhalsfuut	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	7	0	0
Kuifduiker	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Geeoorde Fuut	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Aalscholver	154	53	167	0	148	133	30	29	28	0	4	276	61	5	166
Roerdomp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	58	20	12	1	27	3	11	16	27	9	8	43	54	10	85
Knobbelzwaan	34	6	10	0	10	8	22	7	12	1	0	29	13	10	58
Kleine Zwaan	48	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Wilde Zwaan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zwaan	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Toendrarietgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Kuigans	3010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45	13	563
Dwerggans	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	134	0	0	0	491	0	0	0	0	0	0	49	0	98	192
Indische Gans	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Canadese Gans	0	0	46	0	1115	145	106	108	0	0	8	63	0	15	350
Brandgans	2	0	0	0	25	0	13	1	0	0	5	5	0	5	7
Magelengans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	8	0	2	0	0	0	0	0	0	4	32	52	12	6	120
Casarca	1	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Bergeend	372	41	368	1	690	0	26	106	40	0	0	215	90	126	575
Mandarijneend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5
Carolina-eend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Smient	23108	262	12296	0	4057	25	116	1	0	0	0	390	23	0	2403
Krakeend	43	2	207	0	140	12	70	14	0	0	0	266	124	414	814
Wintertaling	140	54	341	0	630	0	18	814	36	2	0	206	219	522	852
Wilde Eend	1604	1144	7270	169	6025	1224	1969	579	715	999	168	732	1127	496	6346
Pijlstaart	104	0	236	0	222	0	0	0	1	0	0	76	1	132	156
Slozeend	101	0	128	0	310	1	2	2	9	0	0	22	8	48	242
Krooneend	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tafeleend	66	11	274	0	528	43	260	172	412	0	26	250	1448	8	950
Ringsnavleceend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Witoogeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kuifeend	276	79	724	0	731	159	339	220	420	22	31	860	1273	199	4357
Eider	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grote Zee-eend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Brilduiker	4	37	73	0	15	1	1	0	0	0	0	4	35	1	24
Nonnetje	2	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	17	3	0	50
Middelste Zangbek	3	9	73	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zangbek	7	0	4	0	13	2	1	0	0	0	0	3	43	0	40
Rosse Stekelstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	3221	313	2783	14	1910	505	1691	739	439	82	316	1059	1039	277	3107

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen JANUARI 1998												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Roodkeelduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
IJsduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Dodaars	0	44	-	4	2	0	3	0	0	1	-	275
Fuut	106	23	-	45	19	41	263	9	11	60	-	2285
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	10
Kuifduiker	0	0	-	0	0	0	2	0	0	0	-	6
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Aalscholver	118	10	-	109	67	285	274	13	61	18	-	2209
Roerdomp	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Grote Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Blauwe Reiger	16	3	-	38	11	138	24	13	44	72	-	743
Knobbelzwaan	4	16	-	49	16	11	43	0	15	4	-	378
Kleine Zwaan	0	0	-	2	0	0	4	0	0	0	-	71
Wilde Zwaan	0	0	-	0	0	6	0	0	0	0	-	7
Zwarte Zwaan	0	1	-	0	0	0	0	0	1	0	-	8
Toendrarietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	8	17
Kleine Rietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	8614	8614
Kolgans	0	0	-	0	0	0	168	0	0	62	19797	23658
Dwerggans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grauwe Gans	9	5	-	0	0	2	359	0	0	1430	404	3173
Indische Gans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Canadese Gans	0	86	-	2	0	0	0	0	0	2	1	2047
Brandgans	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	7	71
Magelaengans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	14	0	-	34	7	2	51	0	8	0	-	352
Casarca	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	4
Bergeend	1	0	-	22	0	11	3	0	0	1588	-	4275
Mandarijneend	0	0	-	4	0	0	0	0	0	0	-	10
Carolina-eend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	2	-	4
Smient	2	125	-	0	0	121	727	1	0	1015	-	44672
Krakeend	57	84	-	0	0	486	33	77	0	1012	-	3855
Wintertaling	50	10	-	10	21	365	109	64	12	9493	-	13968
Wilde Eend	1409	899	-	686	654	1614	1139	865	870	4301	-	43004
Pijlstaart	2	0	-	0	1	19	0	0	0	251	-	1201
Bahama-Pijlstaart	0	0	-	0	2	0	0	0	0	0	-	2
Slobeend	10	0	-	24	0	143	1	0	5	0	-	1056
Krooneend	1	2	-	1	0	0	0	0	0	0	-	11
Tafeleend	66	232	-	699	122	539	955	129	65	818	-	8073
Witoogeend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Ringsnaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Kuifeend	362	56	-	171	152	194	405	199	36	65	-	11330
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Zwarte Zee-eend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Brilduiker	1	12	-	0	0	0	64	0	1	0	-	273
Nonnetje	7	0	-	5	0	1	2	6	0	0	-	97
Middelste Zaagbek	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	86
Grote Zaagbek	58	5	-	4	0	0	20	0	0	0	-	200
Rosse Stekelstaart	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	1
Meerkoet	380	961	-	299	73	330	1522	123	173	821	-	22177

* boottellingen Zeeschelde

** ganztellingen Oostkustpolders

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen FEBRUARI 1998															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Dodaars	29	11	135	-	12	17	4	0	4	6	0	16	14	0	44
Fuut	57	141	526	-	151	12	79	51	8	7	8	170	75	41	460
Roodhalsfuut	0	1	0	-	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Geoorde Fuut	0	0	2	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Aalscholver	209	88	138	-	34	77	8	13	11	0	1	120	74	14	142
Roerdomp	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	56	18	9	-	32	1	8	9	37	3	3	37	52	16	73
Knobbelzwaan	13	13	12	-	40	9	14	6	9	2	0	29	13	13	93
Kleine Zwaan	66	0	0	-	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Wilde Zwaan	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zwaan	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	3
Toendrarietgans	31	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Rietgans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolgans	3053	0	0	-	4	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0
Grauwe Gans	0	0	0	-	441	0	0	62	0	0	0	85	0	0	104
Indische Gans	0	0	1	-	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Canadese Gans	2	0	48	-	587	161	49	15	0	2	8	48	2	26	283
Brandgans	0	0	0	-	24	0	2	2	0	0	4	0	0	0	3
Rotgans	0	0	40	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Magelaengans	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	3	0	1	-	3	0	0	0	0	2	19	36	7	5	75
Casarca	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bergeend	276	62	450	-	1486	0	12	48	58	0	0	123	78	502	907
Mandarijneend	0	0	0	-	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	5
Carolina-eend	0	0	0	-	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Smient	15365	9	15693	-	4514	6	72	1	0	0	0	304	1	0	3233
Amerikaanse Smient	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Krakeend	62	0	99	-	132	22	24	28	1	0	0	216	101	173	1413
Wintertaling	313	62	338	-	988	1	127	753	22	15	4	368	141	637	719
Wilde Eend	706	575	2718	-	4542	460	1030	483	505	381	193	645	749	242	3987
Pijlstaart	38	0	117	-	291	0	78	0	8	0	0	189	2	189	352
Slobeend	97	2	226	-	434	1	1	4	1	0	0	23	19	26	209
Krooneend	0	0	0	-	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Tafeleend	71	10	188	-	619	96	206	24	651	0	34	309	2608	35	1134
Kuifeend	238	52	673	-	646	105	154	148	133	1	19	534	1132	314	2825
Ringsnaveleend	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Topper	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eider	0	0	1	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brilduiker	5	64	55	-	22	1	1	0	0	0	0	8	39	1	25
Nonnetje	3	0	16	-	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	27
Middelste Zangbek	6	6	72	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grote Zangbek	19	6	13	-	13	0	0	0	0	0	0	10	62	0	56
Rosse Stekelstaart	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	2866	445	2644	-	1638	987	1252	528	565	63	328	999	696	265	2608

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen FEBRUARI 1998												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Dodaars	1	28	-	2	5	4	6	0	0	0	-	338
Fuut	76	25	-	23	14	27	294	12	6	96	-	2359
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	15
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	10
Aalscholver	131	1	-	78	8	182	492	12	27	25	-	1885
Roerdomp	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Grote Zilverreiger	2	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Blauwe Reiger	34	0	-	17	4	104	41	22	33	28	-	637
Knobbelzwaan	16	11	-	51	5	10	47	2	16	4	-	428
Wilde Zwaan	1	0	-	0	0	6	0	0	0	0	-	8
Kleine Zwaan	0	0	-	0	0	0	15	0	0	0	8	94
Zwarte Zwaan	0	2	-	0	0	0	1	0	0	0	-	9
Toendrarietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	12	44
Kleine Rietgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	179	179
Kolgans	0	0	-	0	0	0	1	0	0	0	3408	6478
Grauwe Gans	9	0	-	0	0	4	163	0	0	261	429	1558
Indische Gans	2	2	-	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Canadese Gans	2	33	-	2	0	0	1	0	0	0	4	1273
Brandgans	1	3	-	0	0	0	0	0	0	0	0	39
Rotgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	40
Magelaengans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nijlgans	16	5	-	31	4	8	87	0	0	0	-	316
Casarca	0	0	-	0	0	0	3	0	0	0	-	3
Bergeend	0	4	-	16	0	9	6	0	4	1343	-	5384
Mandarijneend	0	0	-	3	0	0	0	0	0	0	-	10
Carolina-eend	0	0	-	2	0	0	0	0	0	1	-	4
Smient	2	127	-	0	0	125	206	0	0	1276	-	40934
Amerikaanse Smient	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Krakeend	36	110	-	4	2	423	73	58	4	934	-	3915
Wintertaling	142	54	-	45	42	388	75	85	26	11587	-	16932
Wilde Eend	778	893	-	509	701	1314	938	317	468	4102	-	27236
Pijlstaart	2	2	-	0	0	14	1	0	14	465	-	1748
Slobeend	5	0	-	16	0	89	6	0	0	0	-	1159
Krooneend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	7
Tafeleend	127	135	-	594	220	592	693	119	59	1617	-	10141
Witoogeend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	1
Kuifeend	236	68	-	253	188	307	266	133	36	157	-	8618
Ringanaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Topper	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Brilduiker	4	8	-	0	1	0	100	0	0	1	-	335
Nonnetje	12	0	-	8	1	0	9	4	0	0	-	83
Middelste Zaagbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	1	-	86
Grote Zaagbek	67	0	-	0	0	0	8	3	0	0	-	257
Rosse Stekelstaart	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	1
Meerkoet	351	740	-	309	76	339	1014	103	137	613	-	19566

* boottellingen Zeeschelde

** ganzentellingen Oostkustpolders

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen MAART 1998															
Regio	1	2	3	4	5/7	6a	6b	8	9	10	11	12	13	14	15
Roodkeelduiker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Dodaars	21	16	91	0	6	25	2	3	2	1	0	19	14	0	50
Fuut	45	145	156	10	114	38	77	42	7	11	24	91	90	66	327
Roodhalsfuut	0	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	7	0	0
Kuifduiker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Geoorde Fuut	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	25
Aalscholver	165	81	111	0	76	76	22	19	4	4	5	76	51	60	144
Roerdomp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	48	24	3	0	27	0	3	8	18	3	2	36	67	46	97
Knobbelzwaan	3	7	6	0	17	2	11	5	6	0	0	51	12	6	95
Wilde Zwaan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0
Zwarte Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3
Kolgans	800	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0
Grauwe Gans	18	0	0	0	407	0	0	0	0	0	0	49	0	21	160
Indische Gans	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Canadese Gans	0	0	15	0	366	24	17	16	0	1	5	61	16	23	308
Brandgans	0	0	45	0	7	0	8	0	0	0	4	0	1	0	4
Rotgans	0	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Magelaengans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	0	0	2	0	3	0	0	8	0	3	32	34	24	12	127
Casarca	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grjjskopcasarca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Bergeend	189	118	518	0	954	11	24	112	9	0	0	162	93	461	864
Mandarijneend	0	0	0	0	4	0	0	0	2	0	0	0	2	0	1
Carolina-eend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2
Chileense Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smient	5487	104	4615	0	4416	12	12	0	0	0	0	213	0	3	4641
Krakeend	16	0	45	0	94	7	12	44	7	0	0	232	74	216	903
Wintertaling	108	68	189	0	448	9	78	71	28	1	0	278	160	360	686
Wilde Eend	351	324	1593	43	1762	121	265	301	348	234	92	462	429	237	1793
Pijlstaart	156	0	104	0	180	4	9	5	2	0	0	149	34	153	54
Bahama-Pijlstaart	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	3	4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Kaneeltaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Slobeend	272	15	311	0	333	12	22	10	20	6	0	104	34	59	520
Krooneend	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Tafeleend	76	10	66	0	222	10	149	10	0	0	38	157	382	15	447
Witogeend	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuifeend	146	64	575	0	723	57	177	148	6	25	39	484	905	95	2132
Ringsnaveleend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Topper	0	0	1	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eider	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brilduiker	3	33	47	0	22	1	0	0	0	0	0	2	24	0	37
Nonnetje	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26
Middelste Zaagbek	0	5	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grote Zaagbek	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	27	0	16
Rosse Stekelstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	1554	147	995	7	950	255	477	354	204	27	191	667	408	166	1932

Regionale resultaten Watervogeltellingen Vlaanderen MAART 1998												
Regio	16a	16b	17	18	19	20	21	22	23	Schelde*	Ganzen**	Totaal
Roodkeelduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Dodaars	13	22	-	11	2	12	13	2	4	0	-	329
Fuut	47	32	-	38	13	43	153	19	18	6	-	1612
Roodhalsfuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	11
Kuifduiker	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Geoorde Fuut	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	31
Aalscholver	129	2	-	155	15	202	225	34	24	40	-	1720
Roerdomp	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Kleine Zilverreiger	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	3
Grote Zilverreiger	2	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Blauwe Reiger	24	1	-	24	7	25	55	22	48	22	-	610
Knobbelzwaan	11	12	-	49	5	4	41	2	5	0	-	350
Kleine Zwaan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	7
Wilde Zwaan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Zwarte Zwaan	0	2	-	0	0	0	0	0	0	0	-	6
Kolgan	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	59	873
Grauwe Gans	8	3	-	0	0	0	114	0	0	46	147	973
Indische Gans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Canadese Gans	0	23	-	4	0	0	2	0	0	2	0	883
Brandgans	1	2	-	0	0	8	20	0	0	0	0	100
Rotgans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	16
Magelaengans	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Nijlgans	37	7	-	13	8	27	52	0	13	0	-	102
Casarca	0	0	-	0	0	2	0	0	0	0	-	4
Grijskopcasarca	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Bergeend	5	6	-	15	0	16	22	0	3	1033	-	4615
Mandarijneend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	9
Carolina-eend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	6
Smient	0	22	-	7	1	159	583	1	0	990	-	21266
Chileense Smient	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Krakeend	61	6	-	8	8	387	69	62	17	631	-	2899
Wintertaling	58	38	-	76	10	297	151	32	32	5804	-	8982
Wilde Eend	305	404	-	363	577	579	218	58	368	1651	-	12878
Pijlstaart	12	3	-	4	6	29	0	0	17	60	-	981
Bahama-Pijlstaart	0	0	-	0	2	0	0	0	0	0	-	2
Zomertaling	0	0	-	4	0	4	1	0	1	1	-	28
Kanceeltaling	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Slobeend	12	14	-	54	8	175	35	1	32	2	-	2051
Krooneend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	2
Tafeleend	49	26	-	412	31	455	45	18	102	166	-	2886
Witloogeend	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	1
Kuifeend	121	107	-	283	146	166	282	5	53	49	-	6788
Ringsnaveleend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Topper	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	13
Eider	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	11
Zwarte Zee-eend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Brilduiker	3	18	-	0	0	0	8	0	0	0	-	198
Nonnetje	1	0	-	0	0	0	4	0	0	0	-	37
Middelste Zaagbek	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	54
Grote Zaagbek	31	0	-	1	5	0	2	0	0	0	-	94
Rosse Stekelstaart	0	0	-	1	0	0	0	0	0	0	-	1
Meerkoet	210	439	-	279	75	307	725	74	210	105	-	10758

* boottellingen Zeeschelde

** ganztellingen Oostkustpolders

Het Instituut voor Natuurbehoud

Het Instituut voor Natuurbehoud (IN) is een wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Gemeenschap; het telt momenteel een 100-tal medewerkers.

Het werd op 1 maart 1986 operationeel met als algemene taakstelling: "alle passende wetenschappelijke studies, onderzoeken en werkzaamheden uit te voeren in verband met het natuurbehoud, inzonderheid met het oog op het uitwerken van actiemiddelen en wetenschappelijke criteria tot het voeren van een beleid inzake natuurbehoud; hiertoe verzamelt het alle nuttige documentatie, onderneemt het de nodige studies en onderzoeken, richt enquêtes in en zorgt voor de overdracht van de verworven kennis aan de bevoegde overheden..."

Het onderzoek heeft vooral betrekking op de diverse aspecten van de bio-diversiteit, meer bepaald de inventarisatie, monitoring en ecologie van planten- en diersoorten, populaties en levensgemeenschappen in relatie tot hun omgeving. In het landschapsecologisch onderzoek gaat de aandacht vooral naar ecohydrologie, habitatfragmentatie en ecosysteemprocessen. De wetenschappelijke kennis ligt aan de basis van referentiekaders (zoals Rode Lijsten van diverse taxonomische groepen), karteringen van het natuurlijk milieu (zoals de Biologische waarderingskaart, BWK) en gebiedsgerichte acties inzake natuurontwikkeling, -herstel en -beheer. Dit beoogt het beleidsmatig inpassen van ruimtelijke en kwalitatieve noden van natuurbehoud in landinrichting, ruimtelijke planning, integraal waterbeheer en milieubeheer. Toepassingen liggen o.m. in de sfeer van het afbakenen van ecologische netwerken en gebieden van internationale betekenis en soortbeschermingsplannen.

Het Instituut is betrokken bij verschillende regionale, nationale en internationale onderzoeksprogramma's en netwerken. Daarnaast is er nauwe samenwerking met universiteiten en andere wetenschappelijke instellingen in binnen- en buitenland.

Adviesverlening is een belangrijke taak van het Instituut. Deze gebeurt zowel ten behoeve van het Kabinet van de bevoegde Minister, de Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud, de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, AMINAL, AHROM en andere entiteiten van de Vlaamse Gemeenschap.

In opdracht van derden kunnen via het Eigen Vermogen specifieke studies, karteringen en expertises worden uitgevoerd, waarvoor tijdelijke contractuele medewerkers kunnen worden aangetrokken.

Het Instituut voor Natuurbehoud publiceert rapporten en mededelingen in een eigen reeks. De bibliotheek biedt een ruim aanbod van tijdschriften en referentiewerken inzake milieu en natuur. Daarnaast biedt het Instituut diverse informatie aan via internet.

Algemeen Directeur: Prof. Dr. Eckhart Kuijken.

Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Gemeenschap

Instituut voor Natuurbehoud - Kliniekstraat 25 - 1070 Brussel - België
Tel : +32 2-558 18 11 - Fax : +32 2 558 18 05
www.instnat.be - info@instnat.be